НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ ПРИ ПРЕЗИДЕНТОВІ УКРАЇНИ

ОДЕСЬКИЙ РЕГІОНАЛЬНИЙ ІНСТИТУТ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ

Кафедра державного управління і місцевого самоврядування

ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ В УКРАЇНІ: ІСТОРІЯ ДЕРЖАВОТВОРЕННЯ, ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

[Електронний ресурс]

Матеріали VIII Міжнародної наукової Інтернет-конференції аспірантів та докторантів з державного управління

26 травня 2017 року

Одеса – 2017 – Odessa

УДК 351(477)
Д 36
ББК 67.9(4Укр)301

Рекомендовано до друку Науково-експертною радою
Одеського регіонального інституту державного управління
НАДУ при Президентові України.
Протокол №2-10 від 15 червня 2017 року

Д 36 **Державне** управління в Україні: історія державотворення, виклики та перспективи [Електронний ресурс] : матеріали VIII Міжнар. наук. Інтернет-конф. аспірантів та докторантів з державного управління, 26 трав. 2017 р. – Одеса : ОРІДУ НАДУ, 2017. – 222 с.

ББК 67.9(4Укр)301

Матеріали публікуються в авторській редакції

© ОРІДУ НАДУ
при Президентові України, 2017.

ПРИВІТАННЯ

УЧАСНИКІВ КОНФЕРЕНЦІЇ

Шановні учасники та гості конференції!

Щиро вітаю вас з початком роботи Міжнародної наукової конференції аспірантів та докторантів «Державне управління в Україні: історія державотворення, виклики та перспективи».

Проголошений Україною курс на європейську інтеграцію, що реалізується відповідно до Угоди про асоціацію між Україною та ЄС, Стратегії сталого розвитку «Україна - 2020», передбачає проведення системних соціально-економічних реформ, змін адміністративно-територіального устрою, інституційних перетворень. Формування незалежної, демократичної, правової держави є тривалим процесом, що органічно пов'язаний зі змінами в усіх сферах життя суспільства, визначає спільні межі не лише реформи інституцій, а й самої якості державної політики, процесу її формування та запровадження. Успішне здійснення структурних перетворень неможливе без наукового супроводу модернізації державного управління та державної служби, удосконалення механізму їх інституціонального забезпечення.

Віртуальний робочий простір конференції є реальною платформою для подальшої системної роботи із розбудови незалежної, демократичної і соціально-правової держави. Тож переконаний, що це чудова нагода для спеціалістів і науковців, не тільки обмінятися досвідом, новими напрацюваннями, досягненнями, відкриттями, а й ознайомитися із сучасною практикою державотворення, посиливши інтеграцію науки і практики.

Бажаю кожному з Вас міцного здоров'я, родинного затишку та добробуту, конструктивних дискусій, натхнення та наснаги в науково-дослідній і практичній діяльності!

Іжа Микола Михайлович,
Заслужений працівник освіти України,
професор, доктор політичних наук,
директор Одеського регіонального інституту
державного управління
НАДУ при Президентові України

Шановні учасники та гості конференції!

Формування незалежної, демократичної, правової держави є тривалим процесом, що органічно пов'язаний зі змінами в усіх сферах життя суспільства та розвитком системи публічного управління, на які справляють свій вплив як глобалізаційні виклики, євроінтеграційні процеси, так і внутрішні суперечності, політична нестабільність та слабка консолідація суспільства. Зростає відповідальність органів публічної влади, їх керівників за формування, економне та ефективне витрачання ресурсів в умовах сталого розвитку країни; підвищуються вимоги до ефективності та результативності діяльності всіх управлінських структур.

Європейська модель державного управління є результатом еволюціонування держав, постійних наукових пошуків та експериментів, систематичного адміністративного реформування, а також узгодження за пропонованих нововведень з представниками громадянського суспільства. Тим часом, в Україні ще не вдалося досягти такого рівня організації публічної влади, за якого б її органи забезпечували функціонально достатню і структурно несуперечливу систему управління.

Ми, ініціатори та організатори Інтернет-конференції сподіваємося, що всі її учасники отримають неабияке задоволення від наукової та фахової дискусії, обміну досвідом, новими напрацюваннями, досягненнями та відкриттями.

Щиро сподіваємося на плідну та результативну співпрацю! Бажаю всім учасникам та гостям конференції міцного здоров’я, родинного затишку та добробуту, сил і наснаги, наукових успіхів та звершень в ім’я розквіту України!

Людмила Приходченко,
Голова оргкомітету конференції,
професор, доктор наук з державного управління,
завідувач кафедри державного управління
і місцевого самоврядування
ОРІДУ НАДУ при Президентові України

СЕКЦІЯ №1

ТЕОРІЯ ТА ІСТОРІЯ

ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ

Starciuc Carolina,

Ph. D. Candidate in Economics
of «Alexandru Ioan Cuza» University, Iaşi, România

ГЛОБАЛИЗАЦИЯ КАК ФАКТОР ВЛИЯНИЯ НА СТРАТЕГИЮ ГОСУДАРСТВЕННОГО УПРАВЛЕНИЯ РОССИИ: СОВРЕМЕННЫЕ РЕАЛИИ

Важным фактором, определяющим развитие современной России являются процессы глобализации [1]. Их основная дилемма, это соотношение и условия равновесия между прибыльностью и социальной справедливостью на основе политического консенсуса с внешним миром. Возможны такие виды глобализации:

1. экономическая глобализация мировых рынков;
2. культурная глобализация, проявляющаяся как конфликт между унификацией и стремлением к многообразию;
3. политическая глобализация в форме создания надгосударственных блоков;
4. объединение традиционно ведущих государств мира для позиционирования по отношению к новым индустриальным экономикам.

Гипотеза исследования. Возможность обеспечения со стороны системы государственного управления успешного социального и экономического развития страны в первую очередь определяется уровнем ее интеграции в глобальную систему экономики, межгосударственного и политического взаимодействия.

Для любого государства, возможность участия в процессах международного разделения труда, привлечение финансовых потоков и активность на мировом потребительском рынке являются факторами, определяющими перспективы его развития. Уровень интеграции России, которая занимает 11,7% площади на карте мира, но представляет всего лишь 1,63% мирового ВНП и обеспечивает до 1,37% мирового экспорта, представленного в основном сырьевыми товарами, очень низкий. Как результат, на фоне активной имперской политики, она является перманентным источником потенциальных конфликтов. При этом, само отнесении России к экономической периферии сегодня уже стало признанным фактом.

Как показали события последних лет, при таком позиционировании России на международной арене, возможность быть самостоятельным игроком весьма ограничена. И тут возможны такие сценарии:

– вероятность продолжения санкций и ограничений на экономические и политические контакты, что приведет к еще большей стагнации;

– достижение такой степени интеграции российской и международной экономик (при сохранении доминирующего положения последней), когда она лишится возможность проводить свою национальную линию развития;

– получая выгоды от партнерства, Россия будет стремиться сохранить независимость на глобальном рынке, реализуя для этого принцип самодостаточной экономики.

В любом случае, необходимо признать, что сложившиеся в мире система и функции международных институтов не соответствуют представлениям о них со стороны России. Она рассматривает мир, как некое поле для агрессивной политики и действий, где глобализация несет с собой возможности для конфликтов и контрдвижений, целью которых является политическое и экономическое доминирование. Это приводит к нарастанию противоречий между самой Россией и всем остальным миром. В его основе в первую очередь лежит экономический фактор, согласно которому национальное производство не готово, в силу его низкой конкурентоспособности, к борьбе за новые рынки сбыта. Требуется расширение доступа к рынкам, которое ограничено.

Но такой доступ в первую очередь ограничен моделью государственного управления экономическим развитием, которая принята в России. Ее характерной чертой является постоянно догоняющая модернизация производства, освоение современных технологий на основе заимствования технологических и экономических достижений лидирующих стран. Как результат, сырьевые отрасли составляют основу интенсивных торговых связей с ведущими странами мира, что действительно превращает Россию лишь в ресурсный сегмент мирового рынка.

При этом, в связи с санкциями к России и ее агрессией по отношению к Украине, возможность повышения конкурентоспособности в сырьевых экспортных отраслях также стали ограничиваться, хотя сохранение топливно-сырьевой специализации стала основным вариантом поддержки экономических контактов.

Реализация перспективы интеграции в глобальную систему для России позволит ей стать органической частью мирового рынка и мирового хозяйства. Но для этого необходимо модифицировать свою систему управления, принять

концепцию государственного управления, строящегося на западных принципах демократии и экономического либерализма, но которая предполагает разделение мира на «центр» и «периферию» [2].

При условии снятия существующих санкций, для России может быть предложена следующая варианты стратегии интеграции в глобальный рынок:

– полное принятие принципа свободной торговли, либерализации правовой базы, унификации стандартов и транснационализации экономических субъектов;

– развитие процессов интеграции, но при условии частичного сохранения принципа экономического протекционизма на основе торговых ограничений для защиты национального рынка. Это позволит получить экономические преимущества от интеграции на внешние рынки, но и сохранить возможность влияния на регулирование цен, курсов валют, условий для инвестиций и как результат, статус-кво системы государственного управления.

В тоже время, глобализация создает для России определенные перспективы для ее дальнейшего развития, включая:

– уменьшение препятствий для экономического, политического и культурного взаимодействия между странами и народами;

– тенденцию к формированию совместных экономических, политических и культурных пространств;

– формирование национальных структур глобальной управляемости.

Однако принятие условий присутствия на глобальном рынке для России не позволит полностью исключить конфликтность интеграционных процессов. В силу низкой конкурентоспособности российского бизнеса, они переместятся с государственной экспансии на борьбу за долю на мировом рынке, что также может создать угрозу институту ее государственности.

Другая группа угроз для России будет связана с потенциальной региональной или глобальной нестабильностью смежных государств не только на западе (что уже есть), но и на востоке. Результатом может быть экономический или политический конфликт с угрозой его перерастания в экономическую войну или даже в военное столкновение.

В то же время следует отметить, что глобализация тесно связана с формированием в России постиндустриального общества, не связанного с

локализацией факторов производства. Такое общество не признает национальные границы и объективно требует глобального экономического пространства. В его основе лежит условие обязательного выхода на региональные рынки и опять вероятность конфликта со своими соседями.

Анализ процессов глобализации показывает, что в их основе лежит такое понятие как «глобальный капитал» [3]. Глобальный капитал — капитал, для которого нельзя объяснить его национальное происхождение. Но такой капитал является основой российской экономики и государственного образования. В случае несовпадения его корпоративных интересов и стратегии развития с интересами и стратегиями самой России, в которой он работает. Возникает третья группа угроз, которая обусловлена возможностью перехода контроля над государством к глобальным корпорациям и международным организациям. Уже сегодня, в условиях санкций, он активно влияет не только на всю систему экономических отношений, но и на государственную политику как внутри самой России, так и международном уровне.

Выводы:

Процессы мировой глобализации, открывая новые возможности для развития России, влекут при этом за собой многочисленные проблемные ситуации, которые сегодня являются для неприемлемыми для правительства. Но в любом необходимость экономической, а затем культурной и политической интеграции являются неизбежными. Но при этом будет неизбежной и модернизация существующей системы государственного управления, усиления действующих и создания новых демократических институтов.

Список використаних джерел.

1. Хоффман С. Столкновение глобализаций. Как сделать мир более пригодным для жизни // Россия в глобальной политике. Т.1. № 1. 2003. С. 78–91.

3. Бородачев Т., Романова Т. Модель на вырост. Выбор России надолго определит ее отношения с ЕС // Россия в глобальной политике. Т.1. № 2. 2003. С. 49–62.

5. Булычев Г. Эволюция или революция? // Россия в глобальной политике. Т.1. № 2. 2003. С. 92–99.

Бєльська Тетяна Валентинівна,

кандидат наук з державного управління,
доцент кафедри менеджменту і адміністрування
Харківського національного університету
міського господарства імені О. М. Бекетова

ДОСЛІДЖЕННЯ СУСПІЛЬНО-ВЛАДНИХ ВІДНОСИН: МЕТОДОЛОГІЧНИЙ ПІДХІД

Серед науковців точиться нескінченна суперечка про те, в якому відношенні один до одного перебувають суспільство та держава, хто з них був чи, можливо, буде підкорятися іншому й хто уособлює більш високі моральні цінності. Без точного теоретичного доказу цього історики й учені-соціологи розглядають сучасні держави, перенесені гіпотетично назад у часі, як базисні соціальні цілісності, усередині яких відбувається соціальне життя. Ми живемо в державах, а в підґрунті кожної держави лежить суспільство. Держави мають історію, а, отже, традиції. Вони змінюються або розвиваються, змінюють свій спосіб виробництва, урбанізуються, вирішують соціальні проблеми, процвітають або занепадають. Вони мають кордони, внутрішні та зовнішні фактори розвитку. Держави – це логічно незалежні цілісності [3].

Оскільки сучасна суспільно-політична система складається з інститутів політичної системи та їх взаємодії з державою, то за допомогою концепту «універсальний епохальний цикл» ми прослідкуємо цей взаємозв’язок.

Таким чином, Антична історія (Давня Греція та Давній Рим), Відродження і Просвітництво, Модерн і Постмодерн складають втілені історією соціальні цикли суспільно-історичного процесу.

Відповідно до універсального епохального циклу Афоніна-Мартинова держава та громадянське суспільство на українських землях у своїх відносинах пройшли неповних три епохальні цикли:

1. Від Середньовіччя Київської держави до епохи Відродження: відхід від племінного устрою, поява нової еліти, релігійна реформа; становлення та функціонування соціальних інституцій у відповідності до нових законів.

2. Від епохи Відродження (к. XIV ст.) до Просвітництва (XVIII ст.): створення основ спільного блага, концепція суспільного договору, антропоцентризм (гуманізм) державної політики.

3. Від епохи Модерну до Постмодерну: наукові відкриття, промислові революції, запровадженням рівності перед законом, установленням загального виборчого права, перехід до інформаційного суспільства.

Кожен з цих циклів, змінюючи один одного, проходить такі фази, як: революція – інволюція – коеволюція – еволюція – революція. При цьому революція кожного разу стає своєрідним підсумком і початком, висхідним пунктом соцієтального розвитку суспільства та людства в цілому.

На революційному етапі відбувається долання застарілих інституційних форм та здійснюється вибір нового шляху розвитку, спостерігається емоційно-мотиваційний сплеск «війни всіх проти всіх», що, зрештою, проявляється у втіленні індивідуальної свободи у «колективістську самосвідомість», загальні цінності і цілі розвитку нових національно-державних утворень. Ця перехідна епоха пов’язана з радикальною зміною соцієтальних характеристик суспільства і народженням колективного субєкта «Ми». Відбуваються хитання свободи від анархії до диктатури. У хаотичному стані перебуває й економіка, що є наслідком зміни суб’єктів власності: від приватного до державного.

Відповідно до теорії «універсально соціального циклу», революційний перехідний стан змінюється нормативним періодом інволюції, пов’язаним із утвердженням нових загальносистемних якостей. Пріоритетною тут стає морально-етична норма та механізми регуляції суспільного життя. Держава на цьому етапі відтворює і зміцнює свої традиційні засади, а громадянське суспільство, скріплює державу своєю самосвідомістю, готуючись у майбутньому протиставити себе державі. Надійною психологічною основою такої держави стає емоційно-чуттєва природа людини і такі її психологічні властивості, як: налаштованість психіки на сприйняття зовнішніх форм предметів та речей (екстраверсія), емоційність, ірраціональність, інтуїтивність, екстернальність та екзекутивність. Політична система функціонує в умовах обмеження громадянських свобод і підтримується автократичними методами або через формально-представницькі демократичні процедури.

Кризовий стан коеволюції є переходом від нормативного періоду інволюції до нормативного періоду еволюції. Коеволюція, по суті, є проявом вичерпавшого потенційні можливості колективістського начала та становленням

«комплементарних» психосоціальних властивостей людини і суспільства, соціальних цінностей і потреб реформування системи соціальних нормативів, інститутів та відносин. Коеволюція створює передумови для гармонійного співіснування в майбутньому еволюційному періоді самодостатніх індивідів, які під тиском раціональної самосвідомості й зростання комунікативної активності посилюють синтез порядку й хаосу в суспільстві. Поступово порядок починає переважати над хаосом, політична система набуває ознак плюралістичності, коли вже остаточно знецінюється категорія суб'єкта «Ми» й посилюється суб'єкт «Я».

Для нормативного періоду еволюції характерним є розгортання соціальних процесів у просторі й ускладнення соціальної структури та підвищення інноваційної активності громадян. Відбувається остаточне розкріпачення індивіда. Посилюється компонент психологічної структури особистості, що її визначають такі властивості, як: орієнтація психіки людини на її внутрішній світ (інтроверсія), прагматичність, раціональність, інтернальність, інтенціональність. У політичній сфері панують принципи свободи вибору й консенсусу під час ухвалення рішень. Поширеним гаслом стає теза про те, що «держава є сильною завдяки сильним громадянам».

Таким чином, еволюція становлення та розвитку громадянського суспільства, динаміка суспільно-владних відносин і роль держави та громадянського суспільства в контексті суспільно-історичного розвитку розглядається в цій роботі за допомогою теоретико-методологічного концепту «універсального епохального циклу» (таблиця 1).

На етапі Постмодерну громадянське суспільство трансформується в глобальне громадянське суспільство і впливає через свої інститути на державну політику та державне управління.

Зміна характеру відносин у людському суспільстві, динамічний розвиток подій у світі, руйнування усталених відносин у міжнародних структурах, а також підвищення напруженості та збільшення кількості локальних конфліктів спонукають до трансформаційних перетворень, пов'язаних із подальшим удосконаленням міжнародних інститутів, зокрема процесу інституалізації структур глобального громадянського суспільства.

Таблиця 1.

Держава і громадянське суспільство
в контексті розгортання універсального епохального циклу [2, с. 81]

	I фаза	II фаза	III фаза	IVфаза
Універсаль-ний епохальний цикл	**Революція (перехідний стан)**	**Інволюція (нормативний період)**	**Коеволюція (перехідний стан)**	**Еволюція (нормативний період)**
	стан суспільного розвитку, пов'язаний із народженням нового соціального суб'єкта «Ми» й кардинальною зміною суспільних цінностей	період існування суспільства, пов'язаний зі згортанням соціального простору, становленням і функціонуванням соціальних інституцій	стан існування суспільства, пов'язаний зі становленням соціального суб'єкта «Я» та «комплементарною» зміною суспільних цінностей	період існування суспільства, пов'язаний із розвитком соціальних інституцій, характеризуєтьс я процесом динамічних змін
Громадян-ське суспільство	емоційно-мотиваційний сплеск та звуження індивідуальної свободи	засвоєння соціумом нових загальносистемних якостей,що, зрештою, готують індивіда протиставити себе державі	інноваційний характер та вибух індивідуальної активності	панують свобода вибору й підвищення інноваційної активності
Держава	радикальна зміна старого соціального устрою, становлення нового управлінського класу та якісно нової політичної системи	відтворення традиційності, домінування автократичних тенденцій у державному управлінні	політична модернізація державних інституцій, становлення системи верховенства права	розвиток механізмів консенсусу під час ухвалення управлінських рішень, викликане дедалі ускладненням соціальної структури

Отже, розвиток суспільно-політичної системи, яка складається зі взаємозв'язку інститутів політичної системи та їх взаємодії з державою, продемонстровано за допомогою аналітичної моделі «універсальний епохальний цикл».

Список використаних джерел.

1. Афонін Е. А. Соціальні цикли: історико-соціологічний підхід / Е. А. Афонін, О. М. Бандурка, А. Ю. Мартинов. – Х. : Золота миля, 2008. – 504 с.

2. Бєльська Т. В. Глобальне громадянське суспільство: сутність, генеза та вплив на державну політику України : монографія / Т. В. Бєльська. – К. : ВАДНД, 2016. – 300 с. – (Серія «Відкрита дослідницька концепція»).

3. Валерстайн И. Анализ мировых систем и ситуация в современном мире / И. Валерстайн ; [пер. с англ. Кудюкина П. М. ; под общ.ред. Кагарлицкой Б. Ю.]. – СПб : Университетская книга, 2001. – 416 с.

Гладченко Анатолій Юрійович,

к.е.н., докторант Таврійського національного університету імені В.І.Вернадського

ТРАНСФОРМАЦІЯ ПОНЯТІЙНО-КАТЕГОРІАЛЬНОГО АПАРАТУ ДЕРЖАНОГО УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІЧНОЮ РІВНОВАГОЮ

З часів генезису економічної антропології спроби розкрити напрямок руху цивілізаційних парадигм не припиняються й донині однак турбулентна динаміка вище означеного процесу формує перманентну інформаційну ентропію. В таких умовах діалектика методології економічних процесів зазнає постійних перетворень. Центральне місце в опрацюваннях як економічної так і інших галузей знань, що оперують положеннями соціально-економічного характеру відводиться категорії рівноваги. Звернення філософів, математиків, економістів, політологів та інших та інших вчених до задачі економічної рівноваги зовсім не об'єднується лише тільки до академічних інтересів. Воно детерміновано надати відповідь на питання, які поставила перед людством сучасна соціально-економічна формація. Загострення глобальних цілей, породжених занепадом існуючих інструментів регулювання цивілізації, викликає потребу розуміння цілісності економічної системи та її подальшої долі в контексті його складових. Прогресивна частина сучасної економічної системи опинилася на роздоріжжі формувати інституційну структуру з акцентом на багатовекторну систему координат або ж і надалі розвиватися за лінійними алгоритмами зведення дуополярної світ-системи з гегемонією однієї країни регіону. Став безперечним прецедент, який вказує, то що промисловий або ж техногенний прогрес вичерпав особистий потенціал, і при переході на нову платформу соціально-економічних відносин потрібен повний тест системних рубежів життєдіяльності цивілізації. Для цього буде потрібно зміна парадигми становлення громадських, інформаційних, виробничих інституцій [1,2].

Однак перш обґрунтовувати ті чи інші імперативи формування дієвої архітектури сучасної системи економічних відносин слід підкреслити, що сучасна ситуація характеризується значним ступенем нестабільності як в геоекономічній площині так і в інших системоутворюючих галузях. Так наприклад, перманентна глобальна продовольча напруженість яка в загальному вигляді полягає в нездатності людства в довгостроковій перспективі цілком забезпечити необхідний продовольчий

мінімум свідчить про наростання негативної динаміки і дисбалансів існуючої суспільної парадигми. В таких умовах виняткове значення набуває дослідження стійкості сучасної соціально-суспільної системи, проте в першу чергу існує проблема трансформації самої квінтесенції сучасної парадигмальної моделі економічних відносин, а саме категорії рівноваги та її властивостей. Однак якщо простежити розвиток економічної науки в тимчасовому і секторальному періоді, то слід виділити прояви двох принципових аспектів її течії в загальному потоці еволюції загально дисциплінарних знань [3,4].

По-перше, слід підкреслити виняткову різноманітність напрямків, підходів, доктрин, концепцій, теорій, ідей, думок, тлумачень, поглядів щодо кожного реального явища економічного життя. По-друге, як у жодній іншій області наукового пошуку, тут завжди формувались коаліції протистоянь позицій професіоналів-теоретиків. І за традицією, саме на цій основі формувалися різні ідеологічні напрямки та іменні школи, в основі яких стояли гіганти економічної думки, метри, вчені-стовпи. Це були родоначальники щодо цілісних, системних економічних теорій, однак дискусійні протистояння в середовищі економістів породжували дуалізм та фрагментарність розуміння зазначеної категорії. Тим часом реальне економічне життя йшло або паралельно теоріям, слабо корелюючи з ними, породжуючи нові теоретичні побудови, та приводи для вчених суперечок. Така фрагментарність історії економічної думки мала своїм наслідком те, що економісти досі обговорюють і зіставляють лише парадигми теорій, і вважають, що це і є альтернативні парадигми економічної науки як такої. Таким чином, в складних умовах становлення постласичної раціональності як ніколи необхідно парадигмально-методологічне та понятійне вивчення всіх аспектів феномену економічної рівноваги [5,6].

Список використаних джерел.

1. Рикардо Д. Начала политической экономии и налогового обложения / Д. Риккардо // Собр. соч. в 5 т. – М.: Госполитиздат, 1995. – Т. 1. –360 с.

2. Рогач О. І. Транснаціональні корпорації у світовому господарстві : монографія / О. І. Рогач. – К. : ВЦ «Київський університет», 2006. – 150 с.

3. Родіонов П. Ю. Еволюція та значення інформації у контексті розвитку світової економічної системи [Електронний ресурс] / П. Ю. Родіонов // Вісник

Чернівецького торговельно-економічного інституту. Економічні науки. - 2013. - Вип. 3. - С. 34-39. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Vchtei_2013_3_7.pdf

4. Ростоу В. В. Стадии экономического роста / Пер. с англ. Марченко В. П. – Нью-Йорк : Прегер, 1961. – 238 с.

5. Сазонець О.М. Інформатизація світогосподарського розвитку: Навчальний посібник / Сазонець О. М. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 240с.

6. Сазонець І.Л. Генералізація транснаціоналізаційних трансформацій в контексті розвитку міжнародної торговлі / Вісник національного університету водного господарства та природокористування. Серія Економічні науки. Рівне, 2013, випуск 3(63), с

Динник Ірина Петрівна,

магістр права, аспірант кафедри філософії,
теорії та історії державного управління
НАДУ при Президентові України

РОЛЬ ДЕРЖАВИ В ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ПОТРЕБ ТА ІНТЕРЕСІВ ЛЮДИНИ В УКРАЇНІ

Події початку XXI століття показали, що класичне розуміння держави, засноване на принципах та уявленнях Вестфальського мирного договору та категоріях XVII століття, назавжди відійшли в минуле. Виклики, що стоять перед сучасними державами, глибинні процеси, що відбуваються в соціумі та праві, практично обумовили дискусію про необхідність ревізії традиційних уявлень про національну державу як таку та окремі її елементи. Глобалізація, яка пронизує всі сторони людської діяльності, в т. ч. державу і право, не залишила місця колишнім домінантам, на яких базувалося функціонування держави.

Особливої актуальності зазначена тенденція набула в державах, які здійснюють демократичні трансформації та правові реформи, в основі яких лежить принцип вестернізації, до яких відноситься й Україна. Для переважної більшості з них становлення і розбудова державності переплітається з необхідністю враховувати особливості поточного моменту, що, очевидно, ускладнює й без того надзвичайно складні завдання, що стоять перед ними.

У ході державотворчих процесів у такого роду державах одне з основних питань та проблем, які стоять перед ними з моменту їх утворення, є створення ефективного та адекватного державного механізму. Від того, наскільки останній відповідає своєму призначенню, значною мірою залежить успіх і самих держав, і реформ, які в них проводяться [6, с. 37-43].

Не останню роль у розвитку та становленні механізму держави на сучасному етапі державотворення відіграє такий важливий чинник як роль держави в забезпеченні потреб та інтересів людини в Україні.

Кожна держава пройшла свій особливий шлях становлення, на який вплинуло багато чинників: історичні події, ментальність певного суспільства, рівень політико-адміністративної еліти. Її функції змінювалися залежно від політичного режиму, форми правління, адміністративно-територіального устрою. У постсоціалістичних

державах у політичних системах спочатку відбулися формальні зміни. Наприклад, у конституціях закріпили нові демократичні відносини у суспільстві, яких на практиці ще не було. Частина з них з часом стала реальністю, а деякі так і залишилися нереалізованими, оскільки для цього не було відповідних умов і бажання ані у представників влади, ані в суспільства.

У статті 1 Конституції зазначено, що Україна є суверенною і незалежною, демократичною, соціальною, правовою державою. Це визначення дали на перспективу, окреслили плани на майбутнє. Крім того, політичне життя доводить, що представники органів влади часто провадять політику, яка не забезпечує виконання державою функцій, закріплених законодавством. У деяких сферах суспільного життя функції держави не відповідають потребам людини. Міжнародна і внутрішня ситуація в Україні зумовлюють потребу переосмислити роль держави для українського суспільства.

Актуальними є питання про рівень забезпечення потреб та інтересів людини, про напрями соціальної політики щодо гарантування справедливості в суспільстві.

Багато науковців вважає, що інтерес – це усвідомлена потреба. Вона визначається як об'єктивна необхідність людини в певних речах, цінностях чи умовах, важливих для її життя. На думку В. Сіренка, інтерес – це не тільки усвідомлена необхідність забезпечення потреб, а й способи, можливості їх задоволення через цілеспрямовану діяльність [5, с. 30]. Потреба виникає в індивіда внаслідок його об'єктивного становища, а інтерес означає можливості її задоволення. Інтереси мають такі ознаки, як множинність, суперечливість, мінливість, зв'язок із діяльністю. Реалізовані інтереси зумовлюють виникнення нових потреб. У такий спосіб вони є чинниками багатьох суспільних змін [4, с. 55]. Кожна людина визначає важливі для себе потреби й інтереси. Частину з них вона може забезпечити самостійно, решта потребує співпраці й узгодженості з іншими членами суспільства. Певні може забезпечити лише держава (власне, для цього й була створена така політична організація). Цей рівень забезпечення потреб та інтересів людей є найскладнішим, оскільки необхідно спочатку визначити їх відносно окремих осіб, потім – загальносуспільні й лише тоді – державні. Крім того, важливо оптимально узгодити ці три види і правильно визначити пріоритети.

У Конституції України поняття «потреби» та «інтереси» вживаються рідко. Більше уваги приділяється правам і свободам людини. Їх утвердження і забезпечення є основним обов'язком держави. Положення Основного Закону щодо потреб та інтересів людини розкриваються в інших нормативно-правових актах. Зокрема, в Законі України «Про основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007-2015 роки» (№ 537-V від 9 січня 2007 року) одним із головних пріоритетів визначено прагнення побудувати орієнтоване на інтереси людей, відкрите для всіх і спрямоване на розвиток інформаційне суспільство, в якому кожен міг би створювати і накопичувати інформацію та знання, мати до них вільний доступ, користуватися і обмінюватися ними, щоб надати можливість кожній людині повною мірою реалізувати свій потенціал, сприяючи суспільному й особистому розвиткові та підвищуючи якість життя [2]. Серед принципів інформаційної діяльності зазначається гармонізація інтересів людини, суспільства та держави. У Розпорядженні Кабінету Міністрів України «Про схвалення Стратегії розвитку інформаційного суспільства в Україні» № 386-р від 15 травня 2013 року увагу акцентують на розвитку електронного урядування та відкритого уряду, електронного документообігу, визнанні важливої ролі засобів масової інформації як майданчиків для публічних форумів та дискусій, за допомогою яких громадяни мали б можливість обстоювати свої інтереси [3].

Одним із завдань держави, про яке йдеться у багатьох теоріях її створення, є забезпечення справедливості в суспільстві. Цю функцію можна виконувати різними способами. Наприклад, часто це робиться з допомогою соціальної політики, спрямованої на забезпечення певного рівня життя незахищеним верствам населення.

Державна політика в кожній сфері суспільних відносин повинна мати концепцію розвитку. Для формування і реалізації ефективної соціальної політики в Україні необхідно зробити акцент на справедливість в оплаті праці. Для цього слід переглянути посадові інструкції, в яких треба чітко визначити функції, обов'язки та відповідальність, а тоді вже гідну оплату праці. Треба удосконалити класифікатор професій. Нелогічною є ситуація, коли більшість вищих навчальних закладів готує спеціалістів тих професій, яких немає у класифікаторі. Відповідно потім цим людям складно знайти роботу за фахом. Держава має всі необхідні механізми, щоб визначити, яку кількість і яких спеціалістів потребують різні галузі господарства. Необхідно створити сприятливі умови для збільшення кількості кваліфікованих

працівників, робітників, підвищити престижність важливих професій. Справедливість виявлятиметься в тому, що особа, яка добре навчалася, працюватиме за фахом, матиме гідну зарплату і рівень життя. Для ефективного розвитку держави потрібно проаналізувати потреби та інтереси людей, забезпечити необхідні умови для їх реалізації, встановити чіткі правила, зрозумілі для всіх, і в такий спосіб створити справедливу соціальну систему. Допомога, дотації, пільги для найуразливіших верств населення – це лише один з аспектів соціальної політики. В умовах значної корупції в українському суспільстві пільги часто отримують особи, які не мають нагальної потреби в них. Крім того, політика в соціальній сфері, де основою є використання бюджету, привчає громадян пасивно чекати на допомогу держави. Тоді як вона має створювати умови, сприяти розвитку особистої ініціативи громадян, а в разі порушення їх прав – захищати інтереси. Як зазначає український науковець В. Геєць, «уряд повинен витрачати ресурси економіки не на пільги, а на розвиток інфраструктурних об'єктів, які дозволять реалізувати нові економічні проекти» [1]. Соціальна держава має бути заснована на потребах та інтересах людей, їх трудовому та інтелектуальному потенціалі.

Отже, забезпечення потреб та інтересів людини в Україні залежить від таких умов:

1. Політичної волі влади співпрацювати з громадянським суспільством.

2. Бажання представників влади вивчати на державному, регіональному та місцевому рівнях потреби та інтереси людей на певній території, за розвиток якої вони несуть відповідальність.

3. Чітке визначення у нормативно-правових актах обов'язків суб'єктів, які безпосередньо займаються управлінням суспільними справами, відповідають за якість послуг, наданих державою, забезпечують інформування громадськості щодо важливих змін.

4. Забезпечення виконання законодавства щодо розвитку інформаційного суспільства в Україні. Зворотній зв'язок є важливою умовою для визначення реальної ситуації щодо якості послуг, які надає держава.

5. Узгодження концепції забезпечення справедливості в суспільстві, в основі якої має бути модель створення умов для реалізації потреб та інтересів людей, а не розподілу благ у вигляді дотацій і пільг [5].

Список використаних джерел.

1. Геец В. Наращивая социальные программы, мы ухудшаем перспективы развития страны : Интервью Аблаевой Тамилы / [Электронный ресурс] – Режим доступу: http://www.eizvestia.com/fin/full/23474. – Назва з екрана.

2. Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007-2015 роки : закон України від 09.01.2007 № 537-V // Відомості Верховної Ради України (ВВР) : щотижнев. норматив. бюлетень Верх. Ради України. – 2007. – № 12. – С. 102.

3. Про схвалення Стратегії розвитку інформаційного суспільства в Україні [Електронний ресурс] : розпорядження Кабінету Міністрів України від 15.05.2013 № 386-р. – Режим доступу : http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/386-2013-%D1%80. – Назва з екрана.

4. Рудницький С. Сучасні інтерпретації категорії «інтерес» у суспільно орієнтованих науках в Україні / С. Рудницький // Освіта регіону. Політологія, психологія, комунікації: журнал Ун-ту «Україна» та Всеукр. асоціації політ. наук. – 2012. – № 2. – С. 49–55.

5. Сіренко В. Ф. Інтереси і влада / В.Ф. Сіренко : моногр. – К.: Оріяни, 2006. – 536 с.

6. Фолес А.М. Механізм сучасної правової держави: доктринальні аспекти / [Електронний ресурс] / А.М. Фолес // Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України. – 2013 – № 3. – С. 37–43. – Режим доступу : http://instzak.rada.gov.ua/instzak/doccatalog/document?id=63439. – Назва з екрана.

Закорчемна Олена Віталіївна,

аспірант кафедри державного управління
і місцевого самоврядування
ОРІДУ НАДУ при Президентові України

ЄТИМОЛОГІЯ ПОНЯТЬ «КОНСУЛЬТАТИВНИЙ ОРГАН», «ДОРАДЧИЙ ОРГАН» ТА «КОНСУЛЬТАТИВНО-ДОРАДЧИЙ ОРГАН»

Питання взаємодії органів публічної влади з інститутами громадянського суспільства на сучасному етапі розвитку держави стають все актуальнішими. Ця взаємодія набуває різних форм залежно від цілей і характеру виконуваної роботи, обсягу повноважень об'єктів, масштабу взаємодії (загальнодержавний, регіональний, місцевий рівень). Зокрема, одним із організаційних механізмів такої взаємодії є консультативні, дорадчі та інші допоміжні органи, які створюються при органах публічної влади (або органами публічної влади).

На актуальності дослідження питань консультативно-дорадчих органів наголошували провідні зарубіжні і вітчизняні науковці, зокрема Арнстейн Ш., Гудима Н. В., Дніпренко Н. К., Крупник А., Надолішній П. І., Нижник Н. Р., Панцир С. та інші. Аналіз останніх досліджень, публікацій науковців виявив відсутність чіткого визначення консультативних, дорадчих, консультативно-дорадчих та інших допоміжних органів, що приводить до плутанини чи підміни даних понять та спостерігається ототожнення їх розуміння.

В Україні існує ряд нормативно-правових актів, які регламентують утворення, функціонування консультативних, дорадчих та інших допоміжних органів та служб при органах публічної (зокрема виконавчої) влади, проте вони не встановлюють чітких меж цих понять, та стає зрозумілим, що «консультативний орган» має відрізнятися від «дорадчого органу» завданнями, повноваженнями та функціями. З метою визначення відмінностей цих понять слід розглянути етимологію похідних слів «консультативний» та «дорадчий».

Відповідно до словників іншомовних слів слово «консультативний» походить від латинського «consultare = радити» та означає дорадчий [4, с. 317]. Етимологічний словник української мови надає наступне визначення «консультація, консультант, консультативний, консультаційний, консультувати – запозичено з західноєвропейських мов; німецька Konsultation, французька англійська consultation

походять від латинського consultatio «нарада; розгляд; звернення за порадою», пов'язаного з дієсловом consulto «раджуся; обмірковую; прошу поради»« [2, с. 555]. Згідно з тлумачними словниками української мови [5, 6, 7] та новим словником іншомовних слів [4] слово «консультація» походить від латинського consultation (нарада) та трактується як «1. Порада фахівця з якого-небудь питання [4, с. 318; 5, с. 881; 6, с. 185; 7, с. 456]. 2. Подавання (або надання) порад з яких-небудь питань; консультування [5, с. 881; 6, с. 185; 7, с. 456]. 3. Установа, у якій фахівці допомагають порадами з яких-небудь питань» [5, с. 881] або «дають поради, вказівки з певних питань» [6, с. 185; 7, с. 456]; «надає допомогу населенню» [4, с. 318]; 4. Нарада фахівців із якого-небудь питання [4, с. 318]. Новий тлумачний словник української мови визначає наступне:»консультативний – який має дорадчі права» [5, с. 881].

Таким чином, все вище сказане дозволило дати наступне визначення консультативного органу – об'єднання фахівців з певної галузі знань, з метою розгляду та обговорення проблемних питань, задля надання кваліфікованих порад з окремих питань.

Трактування слова «дорадчий» надають тлумачні словники в наступному вигляді «який має право лише обговорювати питання, а не вирішувати його» [5, с. 592], а також «давати поради» [7, с. 256]. Етимологічний словник української мови зазначає «рада, …[дорадець], «порадник», дорадник, дорадчий… запозичено через посередництво давньопольської або давньочеської мови із середньоверхньонімецької; середньоверхньонімецька rat «рада» (нижньонімецька Rat «рада, вказівка, порада») споріднене з давньоанглійською (англосаксонською) rǽd «порада, допомога, вигода, користь», rǽdan «радити», дієсловом rad «рада, міркування; засіб», rada «радити, допомагати», голландська raad «рада, радник, план», готська garedan «заздалегідь потурбуватися», urredan «вигадувати», ірландська imm-radim «обдумую»…» [2, с. 11-12].

Відповідно до юридичної енциклопедії «дорадчий голос» це «право громадянина брати участь у роботі органів державної влади, місцевого самоврядування, політичних партій, об'єднань громадян, а також міжнародних організацій без можливості голосувати при прийнятті рішень» [8, с. 292].

З огляду на проведений аналіз, поняття «дорадчий орган» можна трактувати як колегіальний орган при органах публічної влади, метою створення якого є спільне

обговорення будь-яких питань та проблем, із залученням інститутів громадянського суспільства.

Водночас, великий сучасний англо-український українсько-англійський словник надає переклад «дорадчий – advisory, deliberative, consultative» [1, с. 691] та «консультативний – advisory, consultative». Оксфордський розширений словник сучасної англійської мови [9] та новий словник Вебстера і тезаурус англійської мови [10] дають наступні визначення «advisory – having the power to advise : an advisory committee» (переклад: дорадчий – який має право радити) [9, с. 19; 10, с. 12]; «consultative – giving advice or making suggestions; a consultative committee» (переклад: консультативний – давати поради або вносити пропозиції) [10, с. 248]; «deliberative 1. appointed of debate or deliberation» (переклад: дорадчий – призначений для дискусії чи обговорення) [10, с. 253]. Практичний словник синонімів української мови приводить синоніми «радити, давати пораду, дорадчувати, консультувати» [3, с. 351]. Таким чином, хоча слова «консультативний» та «дорадчий» є синонімами, однак у випадку з поняттями «консультативний орган» та «дорадчий орган» є суттєві відмінності.

Застосовуючи системний підхід до трактування поняття «консультативно-дорадчий орган» можна стверджувати, що його значення є ширшим ніж сукупність понять «дорадчий орган» чи «консультативний орган» та для надання визначення потребує всебічного аналізу.

Список використаних джерел.

1. Великий сучасний англо-український українсько-англійський словник / [А. П. Загнітко, І. Г. Данилюк ; ред. Ю. В. Жиронкіна, Н. В. Хроменко]. – Донецьк : ТОВ ВКФ «БАО», 2008. – 1008 с.

2. Етимологічний словник української мови : у 7 т. / [ред. кол.: О. С. Мельничук (гол. ред.), В. Т. Коломієць, О. Б. Ткаченко]. – К. : Видавництво «Наукова думка», 1985. – Т. 2 : Д-Копці – 1985. – 571 с.

3. Караванський С. Практичний словник синонімів української мови / Святослав Караванський – 3-тє вид., опрацьоване і доповн. – Львів : БаК, 2008. – 512 с.

4. Новий словник іншомовних слів : близько 40000 сл. і сполучень / [Л. І. Шевченко, О. І. Ніка, О. І. Хом'як, А. А. Дем'янюк] ; за ред. Л. І. Шевченко – К. : Арій, 2008. – 672 с.

5. Новий тлумачний словник української мови : у трьох томах 200000 слів / [уклад. В. Яременко, О. Сліпушко]. – 2-ге вид., виправлене. – К. : Вид-во «АКОНІТ», 2008. – Т. 1. – 2008. – 926 с.

6. Тлумачний словник сучасної української мови : Близько 50000 сл. / Уклад. І. М. Забіяка. – К. : Арій, 2007. – 512 с.

7. Тлумачний словник української мови : Понад 12500 статей (близько 40000 слів) / [уклад.: Л. Г. Боярова, В. К. Войнов, О. О. Дудука та ін.] ; за ред. д-ра філологічних наук, проф. В. С. Калашника. – 2-ге вид., випр. і доп. – Х. : Прапор, 2004. – 992 с.

8. Юридична енциклопедія : в 6 т. / [редкол. : Ю.С. Шемшученко (голова редкол.) та ін.]. – К. : «Укр. енцикл.», 1998. – Т. 2: Д-Й. – 1999.

9. Hornby A.S. Oxford advanced Learner's Dictionary of Current English : [editor Jonathan Crowther] – fifth edition – Oxford university press, 1995 (2nd impression) – 1428 p.

10. New Webster's dictionary and Thesaurus of the English Language – Danbury, Ct : Lexicon publications, inc., 1993. – 1248 p.

Лесик Олена Василівна,

аспірант кафедри державного управління
і місцевого самоврядування ОРІДУ НАДУ при Президентові України

ФАКТОРИ ВПЛИВУ ЗОВНІШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА НА СИСТЕМУ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ УКРАЇНИ

Система державного управління (СДУ) є відкритою системою, чутливою до впливів зовні та такою, що активно взаємодіє з іншими системами. Відтак, дослідження розвитку СДУ неможливе без врахування факторів зовнішнього середовища.

Формотворчою складовою зовнішнього середовища є геополітичне становище. Щодо України варто зазначити, що традиційно вітчизняну геостратегію визначають три головні вектори зовнішньополітичних взаємодій, які зумовлюють ту або іншу історичну конфігурацію пріоритетів країни [3]:

- євразійський (Ординський улус - Московська Русь, Росія, СРСР, СНД);
- європейський (Київська Русь, Польща, Західна Європа, США);
- південно-східний (Балкани, Візантія, Туреччина, країни Сходу).

Всі вони мають досить глибокі історичні корені й зумовлені низкою геополітичних чинників, що свідчить про їхню об'єктивність та важливість для існування держави. Вони є традиційними для політичного життя країни. Аналізуючи історичний досвід, можна визначити, що в часи незалежності саме в площині вибору між цими трьома векторами і знаходилася наша держава. За роки незалежності загострилася боротьба між прибічниками двох напрямів, а саме західного (європейського) і північно-східного (проросійського) напрямів. Саме на стику геополітичних інтересів цих частин світу і знаходиться Україна, її система державного управління розвивається під впливом функціонування цих суб’єктів та тією чи іншою мірою враховує виклики, які вони породжують.

Україною обрано європейський вектор розвитку, окреслено за мету членство в ЄС. Необхідність виконання Угоди про асоціацію між Україною та ЄС спричиняє ряд змін. Однак, уже в рамках аналітичної доповіді Національного інституту стратегічних досліджень «Про внутрішнє та зовнішнє становище України у 2016 році» [1, С.125] визначено, що враховуючи зміни в ЄС, які відбулися за останній рік, «питання членства в ЄС як кінцевої мети європейської інтеграції втрачає роль безумовної

цінності», натомість доречним є переорієнтація на участь у дрібніших та гнучких інтеграційних альянсах з країнами Балто-Чорноморського регіону. Що ж стосується співпраці з країнами ЄС, то її вагомість зазначеною доповіддю визначається як вагома. Таким чином відбувається переорієнтація з виключно євроінтеграційного напрямку на посилення співпраці ї країнами Балтії (Литвою, Латвією та Естонією) та Вишеградської групи (Польщею, Чехією, Словаччиною, Угорщиною).

Враховуючи вищезазначене, наведемо результати опитувань громадян України, проведене Центром Разумкова щодо зовнішньополітичних орієнтирів, так (станом на вересень 2016 р.) [3]

- 45,8% громадян визначають головним зовнішньополітичним пріоритетом відносини з країнами Європейського Союзу;
- 12,6% – контакти з Росією;
- 6,9% – з іншими країнами СНД.

Має місце і значна географічна розрізненість ставлень, так найчастіше на пріоритетність відносин з країнами ЄС вказують жителі Західного і Центрального регіонів (75,5% і 52,8% – відповідно), а у Південному, Східному регіонах і на Донбасі пріоритет співробітництву з ЄС віддають відповідно 27,0%, 23,7% і 30,3% респондентів.

За вступ України до ЄС виступають 49,7% громадян (на Заході і в Центрі України відповідно 77,4% і 55,8%), а 35,3% – проти (на Сході, Донбасі і Півдні відповідно 57,6%, 52,8% і 44,0%).

Водночас до факторів внутрішнього та зовнішнього характеру можна віднести перебування України у стані гібридної війни, яке значною мірою впливає як на цілепокладання в системі державного управління (ставить під загрозу збереження самої системи, породжує реальну загрозу для збереження цілісності країни, економічного добробуту, суспільного добробуту) так і на всі її складові. «Буферне» положення України також накладає на систему державного управління значний відбиток.

Висновки. Таким чином, можна визначити, що ключовими факторами зовнішнього середовища на сучасну систему державного управління є:

- вплив євроінтеграційних процесів, виконання вимог Угоди про асоціацію між Україною та ЄС;

- перегляд орієнтирів щодо подальшої співпраці на користь Балто-Чорноморського регіону;
- «буферне» становище в міжнародній геополітиці;
- перебування у стані гібридної війни.

Список використаних джерел.

1. Аналітична доповідь до Щорічного Послання Президента України до Верховної Ради України «Про внутрішнє та зовнішнє становище України в 2016 році». – К. : НІСД, 2016. – 688 с.

2. Зовнішньополітичні орієнтації громадян України Результати соціологічного дослідження. Дослідження проведене соціологічною службою Центру Разумкова з 9 по 14 вересня 2016 року. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: razumkov.org.ua/uploads/socio/Press0916Inter.doc.

3. Кудряченко А.І. Геополітика. / А.І. Кудряченко, Ф.М. Рудич, В.О. Храмов // К. – МАУП. – 2004. – 296 с.

Матвієнко Людмила Володимирівна,

к.і.н., доцент,
завідувач кафедри соціально-гуманітарних дисциплін
гуманітарного інституту
Національного університету кораблебудування
імені адмірала Макарова

ОСОБЛИВОСТІ ПРОЦЕСУ СТАНОВЛЕННЯ РАННЬОКЛАСОВОГО СУСПІЛЬСТВА НА ТЕРИТОРІЇ СТЕПОВОГО ПОБУЖЖЯ: РЕТРОСПЕКТИВНИЙ АНАЛІЗ

Особливістю утворення народностей є формування їх за територіальною, а не племінною ознакою. Це означає, що люди, які живуть на певній території, пов'язані між собою певними, хоч ще слабкими, але економічними відносинами.

Суспільний устрій первісних племен важко реконструювати лише за речовими матеріалами, тому що практично відсутні писемні джерела. Будь-які логічно побудовані конструкції, не підкріплені живим словом очевидця, носять гіпотетичний характер. Незважаючи на обмеженість інформаційної бази речових джерел, саме вони дають змогу виокремити риси суспільного устрою племен пізньої бронзи – початку раннього залізного віку на території Степового Побужжя. Якщо суспільства кам'яного віку з привласнюючими формами господарства вважаються ранньопервісними, то етносоціальні організми, основою яких є розвинені форми відтворюючого господарства, відносяться до пізньопервісних. Все без винятку населення України в II тис. до н. е. відповідає критеріям пізньопервісного суспільства, яке наближалось у своєму розвитку до ранньокласових структур.

У процесі становлення ранньокласового суспільства виникала розгалужена соціальна стратифікація населення. Виділення правлячої верхівки супроводжувало появу на протилежному боці суспільної ієрархії неповноправних, залежних груп людей. Серед останніх, як відзначають фахівці, знаходилось багато представників різних етносоціальних груп.

Значним чинником процесу становлення ранньокласового суспільства була війна. Вирішення власних соціально-економічних протиріч за рахунок інших етносів, зовнішня експлуататорська діяльність були найпоширенішими формами одержання додаткового продукту. Крім елементарного грабежу або більш міцних данницьких відносин, це призводило до створення поліетнічних суспільств. Основою існування

таких утворень ставала станово-кастова система. Вважається, що такий варіант встановлення публічної влади в давні часи досить розповсюджений [3, с. 78-81].

Загалом, етнічні утворення бронзової доби в Україні близькі до моделі ранніх землеробсько-скотарських комплексних суспільств, для яких характерні ускладнення структур у соціальній, політичній та економічній сферах, соціальна ієрархія, суспільна та майнова диференціація, підвищення ролі центру, а в політичному плані - вождя-лідера, інтеграція суспільства. Археологічні матеріали дають можливість реконструювати основні суспільні структури пізньої бронзової доби: сім'ю, громаду, патронімію, плем'я, союз племен.

Згідно історичних джерел, на території України існували дві класичні групи племен: скіфські племена V ст. до н. е. та їхні сусіди, за Геродотом [1, с. 234], а також східнослов'янські племена напередодні утворення Київської держави, за «Повістю минулих літ». За цими групами племен закріплювалась значна територія. В епоху пізньої бронзи племені може відповідати локальний варіант якої-небудь археологічної культури або й культура загалом, якщо вона займає відносно невелику територію, як, скажімо висоцька.

Прикладом археологічної відповідності племен може слугувати гірсько-кримський варіант білозерської (пізньозрубної) культури, поширений у межах трьох хребтів Кримських гір. Фактично – це перенесення матеріальної культури, зокрема, керамічних виробів з Бугу (XII – X ст. до н.е.) до гірських масивів (X – VIII ст. до н. е). Але основою економіки тут стало вже яйлове скотарство, яке вимагало постійної зміни місць проживання.

Для такого екологічно замкненого середовища можливе утворення мовного діалекту. Саме у цій місцевості у середині I тис. до н. е. Геродот засвідчує проживання таврів [1, с. 456]. Враховуючи, що археологічно простежена еволюція гірсько-кримського варіанту білозерської культури до культури історичних таврів I тис. до н.е., пам'ятки прататврів є своєрідним еталоном для вивчення структури пізньопервісних племен бронзової доби. Характерно, що в окремих районах гірського Криму також спостерігаються скупчення поселень та могильників, що відповідає сучасному розумінню патронімії.

Союзи племен є формою етносоціальної організації та структури влади, властивою добі пізньопервісного суспільства. Добі бронзи притаманні воєнні сутички

між племенами, захоплення чужих територій, протиборство різних племінних груп у боротьбі за худобу, землю, копальні та інші цінності. Зростання ролі воєн призвело до принципових змін у структурі суспільства. Потреби захисту спричинили збільшення людських спільностей, тому що захиститися від ворожих нападів поодинці було важко. Помітною ставала тенденція до утворення надплемінних структур, що складалися з кількох племен. Це й були союзи племен, або конфедерації. Як, наприклад, древляни [4, с. 63-69]. З часом інтеграційні процеси посилилися, а союзи збільшувалися та ставали сильнішими. Ускладнення суспільної організації вимагало створення особливих органів для керування союзом племен. Знать, яка виділилася, поступово посідала панівне місце у суспільстві.

Союзи племен не були сталими та тривкими. Вони виникали та розпадалися залежно від конкретної ситуації. В процесі утворення племен велике значення мали не лише чинники зовнішньої небезпеки, а й особисті взаємини вождів усередині союзноплеменної верхівки.

Міжетнічні конфлікти призводили до воєнних сутичок, внаслідок яких утворювався прошарок нерівноправних членів громад за рахунок полонених.

Племена, що населяли Україну в II тис. до н. е., не пішли урбаністичним шляхом розвитку, до якого тяжіли, наприклад, носії трипільської культури. Тут сформувались досить стрункі економічні та політичні структури, типові для землеробсько-скотарських суспільств, що базувалися на екстенсивному веденні господарства. Незважаючи на відносно низький рівень розвитку, тут вже виробляли продукцію, яка не лише забезпечувала прожитковий мінімум, а й була надлишковою. Оскільки основним виробником продукції виступала мала сім'я, то вона й намагалася закріпити за собою право власності на оселю, господарські споруди, землю та худобу. Поступове відособлення власності об'єктивно призводило до майнової, а згодом – і соціальної нерівності. Адже розпорядитися майном, навіть розподіленим «по-справедливості», можна по-різному, зважаючи хоча б на природні здібності господаря та кількість робочих рук.

Показовим є прагнення населення до локалізації, до заснування поселень на незначній відстані одне від одного. Тобто, на великій території розміщувалися мікрогрупи, між якими існували вільні площі. Щодо Степового Побужжя, то тут великі локальні групи формували приморсько-лиманну та прируслово-річну зони, а

між ними знаходились малонаселені райони, мешканці яких часто змінювали місця проживання в пошуках води.

Як приклад, можна назвати воронівську групу поселень сабатинівців на Одещині. Протягом тривалого часу це була оптимальна модель, яка забезпечувала розвиток суспільства. Події, що відбулися в кінці пізньосабатинівської доби, пов'язані з кризою вказаної структури. Саме у Воронівці зафіксована одна з причин, що призвела до розпаду існуючої соціально-економічної системи. Йдеться про економічне посилення, а відповідно – й підвищення, ролі окремої сім'ї, що вплинуло на соціальні відносини в суспільстві та його структуру. Це явище відображене в житлах, в яких з'явилися спеціальні місця для зберігання землеробської продукції, що належала сім'ї. Безумовн, це був складний для більшої частини населення процес – перехід до нових суспільних відносин, до певної міри господарства та побуту, але населення, що продовжувало традиції землеробсько-скотарського господарства, поступово опановувало новації, які стали основними ознаками білозерської культури [3, с. 15-16].

Можливо, саме цим і пояснюється зникнення поселень сабатинівської культури, а пізніше – поява меншої кількості поселень і землянок білозерської культури.

Таким чином, за бронзової доби на території України структури степових та лісостепових колективів істотно різнилися. Степові простори Північного Причорномор'я та Надазов'я протягом II тис. до н. е. стали ареною міграцій, переміщень населення, воєнних сутичок. Поза тим, населення українських степових районів на сході перебувало під відчутним впливом племен Кавказу, а на заході – фракійців із Прутсько-Дністровського межиріччя. Під впливом останніх у Південній Україні і Степовому Побужжі, виникли високорозвинені культурні утворення, які викликають певні аналогії з міськими цивілізаціями Греції. У лісостепових районах, віддалених від металургійних центрів, життя йшло спокійніше. Відсутність в цьому регіоні наприкінці доби бронзи значних переміщень населення спричинило переважання давніх традицій та застійних явищ як в матеріальній культурі, так і в суспільному устрої.

Отже, соціальна та майнова диференціація наближали племена пізньої бронзової доби в Україні до утвердження інституту приватної власності. Розвиток форм власності стимулював удосконалення організації суспільства, впровадження певних форм

податкової системи, без якої важко уявити реалізацію надлишкової продукції, точніше – її перерозподіл. Обмежені можливості екстенсивного скотарсько-землеробського господарства та віддаленість від центрів первинних цивілізацій не давали змоги населенню степового Побужжя вийти на шлях державотворення за доби бронзи. За такої ситуації найактивніші та структурно оформлені спільності періодично мігрували з теренів України в напрямку до більш розвинутих цивілізацій. Ці явища стримували процес державотворення, вели до стагнації у суспільстві.

Населення регіону досліджуваного періоду істотно вплинуло на подальший розвиток Степового Побужжя та на історію всього стародавнього світу в цілому, зокрема, як учасники походів «Народів моря». Встановлення факту участі європейських народів доби пізньої бронзи в походах «Народів моря» на Єгипет в хронологічних рамках XII-XI ст. до н.е. відкриває значні перспективи вивчення історії Європи та України. Значною мірою успіхи цього вивчення залежать від більш розгорнутих та цілеспрямованих досліджень пам'яток населення Північного Причорномор'я первісної доби II тис. до н.е.

Список використаних джерел.

1. Геродот. История: в 9-ти кн. / пер. Г. А. Стратановского. [Классическая мысль]. - М.: ООО «Издательство АСТ», «Ладомир», 2001. - 752 с.

2. Матвієнко Л. В. Господарча діяльність населення Північного Причорномор'я (на прикладі Сабатинівської культури) / Л. В. Матвієнко // Гуманітарний вісник НУК. - Том І: матеріали науково – технічної конференції професорсько-викладацького складу, (Миколаїв, 23-25 квітня 2008 р.) / Міністерство освіти і науки України, Національний університет кораблебудування. Гуманітарний інститут – Миколаїв: Видавництво «ВАРТ», 2008 – С. 161-163.

3. Пустовалов С. Ж. О формах политогенеза в катакомбном обществе Северного Причерноморья / С. Ж.Пустовалов // Проблемы изучения катакомбной культурно-исторической общности: тезисы докладов всесоюзного семинара. – Запорожье, 1990. – С. 78-81.

4. Русанова И.П. Территория древлян по археологическим данным / И.П.Русанова // Советская археология. – 1960. - №1. – С. 63-69.

Панченко Ганна Олександрівна,

к.держ.упр.,
доцент кафедри державного управління
і місцевого самоврядування
ОРІДУ НАДУ при Президентові України

СУТНІСТЬ БАГАТОРІВНЕВОГО УПРАВЛІННЯ: ТЕОРЕТИЧНІ ПІДХОДИ

Державною стратегією регіонального розвитку на період до 2020 року, затвердженою постановою Кабінету Міністрів України від 6 серпня 2014 р. №385, визначено, що державна регіональна політика повинна базуватися не на патерналістських відносинах між державою і регіоном, а на створенні умов для формування постійно відтворювальної внутрішньої (ендогенної) бази розвитку в умовах відкритої економіки [6]. Це можливо лише за умови системної координації дій органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування на всіх рівнях, представників бізнесу та громадянського суспільства.

Визначальним стає як горизонтальна координація дій органів державної влади, які мають вплив на регіональний розвиток, так і запровадження багаторівневого вертикального управління, що має сприяти синхронізації дій центральних та місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування у сфері регіонального та місцевого розвитку. А також передбачає створення чіткої функціональної структури центральних та місцевих органів виконавчої влади для забезпечення державного регулювання регіонального розвитку на всіх територіальних рівнях, координації багаторівневого управління за участю органів місцевого самоврядування, бізнесу, недержавних організацій та населення.

Така структура повинна створюватися на основі визначених стратегічних цілей та завдань державної регіональної політики, бути функціонально гнучкою відповідно до потреб регіонального розвитку. Будь-які її зміни повинні бути мотивовані насамперед вимогами щодо створення необхідних умов для стимулювання регіонального та місцевого розвитку [3, с. 21].

Розуміння сутності нового – багаторівневого – управління є особливо необхідним з точки зору європейської інтеграції України, оскільки мова йде про пристосування до прийнятої в ЄС політики згуртування та регіональної політики (вирівнювання, перерозподіл тощо). Багаторівневе управління доцільніше відносити

до феноменів, що поєднують у собі і горизонтальну, і вертикальну динаміку, причому ієрархія та закон поступово поступаються угодам та інформації. Саме багаторівневе управління, зважаючи на необхідність децентралізації, може бути в Україні альтернативою федералізму, впровадження якого у класичній формі може негативно вплинути на єдність держави [2, с. 78-81].

«Багаторівневе управління» є достатньо новим поняттям, увійшовши в словник політології приблизно п'ятнадцять років тому. В останні роки це поняття знайшло своє відображення в дослідженнях децентралізації, державної політики, суспільно-приватному управлінні та місцевому управлінні.

Концепція багаторівневого управління з'явилася на початку 1990-х років та відображала сутність буття та тенденції розвитку ЄС. Традиційно, науковцями Європейський Союз розглядався як дещо відмінна від ООН та НАТО міжнародна організація, однак активний розвиток наднаціональних інститутів ЄС призвів до сприйняття його в якості своєрідної політичної системи, що має більшу схожість з національними політичними системами, ніж з міжнародними організаціями.

Хоча ідея багаторівневого управління була спочатку розроблена на основі ЄС, багато елементів концепції поширились і на інші території та сфери. Дж. МакКормік слушно зазначив що, «концепція багаторівневого управління є органічним поєднанням двох інших, більш старих понять: федералізму і конфедералізму».

Документ, який визначає поняття та зміст «багаторівневого управління» – Хартія багаторівневого управління, укладена 9 травня 2004 року та підписана представниками 26-ти країн. Проте на відміну від європейської Хартії місцевого самоврядування вона не є міжнародно-правовим документом, підписаним та ратифікованим національними парламентами [4, с. 123].

Хартія багаторівневого управління не є юридично обов'язковим інструментом, але містить низку правил та процедур, які дозволяють реалізовувати збалансовану політику багаторівневого управління. Одна з основних цілей Хартії – це розвиток європейського менталітету управління на всіх рівнях управління [1, с. 267].

Політична мобілізація, розвиток політичних цілей, інституційний характер Хартії багаторівневого управління – три складових виміри політики мультирівневого управління. Місцева та регіональна самобутність – це дуже стабільний та чутливий чинник, тому політична мобілізація має це враховувати.

Багаторівневе управління фактично являє собою спробу певним чином нівелювати політичний чинник, коли місцеву владу отримує інша політична сила і намагається скасувати рішення своїх попередників породжуючи таким чином нестабільність.

Децентралізоване багаторівневе управління дозволяє частково вирішити проблеми вразливості конкретних регіонів. Воно повинно базуватись на демократичних процедурах прийняття рішень на різних рівнях:

І рівень – на рівні регіону;

ІІ рівень – прийняття рішення спеціально створеним центром, які не надто прив’язані до визначеної територіальної одиниці(фонди, агенції) [4, с. 134].

Отже, незаперечним є той факт, що реформування системи державного управління має сприяти формуванню та утвердженню в Україні громадянського суспільства. Тому багаторівневе територіальне управління має бути сформоване на засадах прозорості, верховенства права, неухильного дотримання прав і свобод людини, громадського контролю за діяльністю влади в особі її представників. Водночас громадянське суспільство також має бути відповідальним, а тому необхідно сприяти формуванню свідомої, критичної суспільної позиції як у межах територіальної громади, так і на рівні об'єднань громад чи навіть регіонів.

Список використаних джерел.

1. Енциклопедія державного управління : довідк. вид. У 8 т. Т. 5. Територіальне управління. - Харків, 2011. - 408 с.

2. Методологія державного управління [Текст] : словник-довідник / уклад. В. Д. Бакуменко [та ін.] ; ред. В. І. Луговий [та ін.] ; Національна академія держ. управління при Президентові України, Інститут проблем держ. управління та місцевого самоврядування. - К. : Видавництво НАДУ, 2004. - 195 с.

3. Методологія державного управління як галузі науки [Текст] : наук. розробка / [Ю. П. Сурмін, В. Д. Бакуменко, А. О. Краснейчук] ; Нац. акад. держ. упр. при Президентові України, Упр. орг. фундам. та приклад. дослідж., Ін-т пробл. держ. упр. та місц. самоврядування. - К. : [НАДУ], 2010. - 31 с.

4. Децентралізація публічної влади: досвід європейських країн та перспективи України / [Бориславська О. М., Заверуха І. Б., Школик А. М. та ін.]; Центр політико-правових реформ. - К., Москаленко О. М., 2012. - 212 с.

5. Конституція України : Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР // Офіційний Вісник України від 01.10.2010, № 72/1 (Спеціальний випуск), стор. 15, стаття 2598

6. Про засади регіональної політики : Закон України від 05.02.2015 № 156-УШ // Відомості Верховної Ради. - 2015. - № 13. - Ст.90

Поліщук Ганна Олексіївна,

аспірант кафедри державного управління
і місцевого самоврядування
ОРІДУ НАДУ при Президентові України

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ СФЕРИ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА

Розвиток малого підприємництва в Україні відбувається в складних умовах розвитку ринкової економіки, що викликані значними труднощами соціально-економічного, політичного й правового характеру.

На основі вивчення різних першоджерел можна простежити еволюцію розвитку трактування поняття «підприємництво». У XVIII ст. англійський економіст Р. Кантільйон застосував термін «підприємець» в значенні людини з невизначеними фіксованими доходами. Підприємця характеризували як велику «грошову людину», господаря, роботодавця, власника, що йде на ризик заради збагачення [3, с. 723].

А. Сміт, характеризуючи роль підприємця, відзначив, що «він має на увазі лише свій власний інтерес, переслідує власну користь, причому в цьому випадку він невидимою рукою скеровується до мети, яка зовсім і не входила в його наміри. Переслідуючи свої власні інтереси, він часто більш дійовим способом служить інтересам суспільства, ніж тоді, коли свідомо намагається служити їм». У праці «Дослідження про природу та причини багатства народів» [7, с. 32], А. Сміт трактував підприємця як власника капіталу, який заради реалізації певної комерційної ідеї та одержання прибутку йде на ризик. Підприємець сам планує та організовує виробництво, реалізує вигоди, пов‘язані з поділом праці, розпоряджається результатами виробничої діяльності. Його поведінка регулюється центральним механізмом ринкової системи – конкуренцією. Також А. Сміт був противником втручання держави в діяльність ринкових структур, в дечому його погляди схожі з прихильниками концепції «суспільного вибору», автори якої пояснювали політику економікою і найбільш досконалими вважали ринкові відносини як найефективніші. Також представники цієї спрощеної, але вельми популярної в США концепції вважали, що бюрократія по суті своїй є не більш ніж кастою, яка дісталася до державних ресурсів, монополізувала певні сфери діяльності, виклопотала пільги та гарантії свого існування і не бажає здавати позиції. Ніякі високі мотиви діяльності

(служіння суспільству, виконання боргу і т.д.), на думку авторів концепції «вільного вибору», бюрократії не властиві, так як це суперечить здоровому глузду «людини економічної». Визнаючи, що держава є «необхідним злом», існувати без якого суспільству неможливо, послідовники філософії «суспільного вибору» запропонували «зробити державне управління різновидом бізнесу». Дана ідея лежить в основі наукової концепції »державного менеджеризму» («New public management»)[2].

Характеризуючи підприємницьку діяльність М. Туган-Барановський визначав підприємництво як кустарну промисловість, як дрібне селянське, товарне, неземлеробське виробництво для потреб ринку та одночасно як домашню систему крупного виробництва [4, с. 129-135]. Він наголошував на важливості кооперації в підприємництві, коли розвиваються кредитні, позичково-ощадні, споживчі, будівничі, закупівельні товариства, збутові, по переробці сільськогосподарської продукції, трудові і виробничі артілі [9, с. 210-223].

Варто зауважити, що підприємництво є відносно молодим явищем у історії людства. Воно виникло у європейських країнах у XVII ст. як суспільна реакція на фундаментальні зрушення у розвитку продуктивних сил, що створили базу для історичного стрибка економічної еволюції цивілізації від аграрного до технологічного устрою виробництва суспільно необхідних матеріальних благ. Рушієм цього процесу стало й залишається донині підприємництво, яке водночас є головним рушієм процесу економічної еволюції цивілізації та ствердження й розвитку ринкових відносин.

Українське підприємництво має цікаві історичні витоки. На думку В.О. Терещенко, у процесі розвитку підприємницької діяльності в Україні можна виокремити декілька етапів. Так, «на першому етапі відбулося зародження підприємницької діяльності у найпростішій формі натурального обміну залишків від землеробства, скотарства, рибальства. На другому етапі, в часи розкладу первіснообщинних відносин, сформувалося підприємництво як окремий вид діяльності людської. Третій етап характеризується активним розвитком підприємництва, якому сприяла поява міст на українських землях, навколо яких утворювалися торгово-промислові центри. На четвертому етапі, в петровські часи, підприємництво отримало потужний поштовх для подальшого розвитку завдяки підтримці з боку держави. Наступний, п’ятий етап слід визнати золотою добою

розвитку підприємницької діяльності. В цей період розширювалися сфери та масштаби підприємницької діяльності. Найскладнішим періодом розвитку підприємницької діяльності був шостий період - період існування радянської влади, оскільки в ці часи відбувалося знищення, а в окремі періоди часткове відродження підприємництва. На сьомому етапі відбулося відродження розвитку підприємницької діяльності» [8, с. 167].

Вагомий вплив малого підприємництва на процес ефективного реформування вітчизняної економіки підкреслював І. Лукінов, вважаючи, що цей процес обумовлюється формуванням належних економічних і правових умов з метою забезпечення успішного розвитку малого бізнесу, однак не за рахунок штучного подрібнення діючих великих промислових і аграрних виробництв, оскільки це може вплинути на розвиток великого бізнесу і призупинити впровадження розробок науково-технічного прогресу [6, с. 140].

У науковій літературі існує багатогранність підходів щодо трактування поняття «мале підприємництво». Так, З. С. Варналій вважає, що мале підприємництво є самостійною (за рахунок власних коштів) систематичною інноваційною діяльністю громадян-підприємців та малих підприємств на власний ризик з метою отримання підприємницького доходу (надприбутку) [1, с. 23]. В. Лапуста [5] вважає, що мале підприємництво, це підприємницька діяльність, що здійснюється суб'єктами ринкової економіки при певних встановлених законами, державними органами чи іншими представницькими органами критеріях (показниках).

Близьким до категорії «мале підприємництво» є поняття «малий бізнес». Взагалі у науковій літературі точаться дискусії на рахунок відмінностей чи подібності між поняттями малого підприємництва і малого бізнесу, оскільки ряд науковців, притримуються думки щодо доцільності їх розмежування. У науковій літературі дискусійними питаннями є також твердження, що малий бізнес є складовою підприємництва, або – підприємництво є складовою бізнесу. Узагальнення наукових підходів дає підстави стверджувати, що ці поняття часто ототожнюються, оскільки вважається що і бізнес і мале підприємництво зводяться до підприємницької діяльності.

Безумовно, підприємницька діяльність в Україні пройшла тривалий і складний шлях від виникнення на нашій території у зародковому стані в стародавні часи до тих

форм, які існують нині. Крім того, з моменту набуття Україною незалежності відбувалося поступове становлення вітчизняного підприємництва як самостійного соціально-економічного явища.

Список використаних джерел.

1. Варналій З. С. Мале підприємництво: основи теорії і практики / З. С. Варналій. К.: Знання, 2001. – 277 с. Васільєва Л.М. Сутність суб‘єктів малого підприємництва/ Л. М. Васильєва [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.rusnauka.com/27_NII_2010/Economics/72037.doc.htm

2. Гимазова Ю. В. Государственное и муниципальное управление : учебник для бакалавров / Ю. В. Гимазова ; под общ. ред. Н. А. Омельченко. — М. : Издательствово Юрайт, 2014. — 453 с

3. Економічна енциклопедія : [у 3 т.]. – Київ : Видавничий центр «Академія», 2002. / голова редакційної ради : Гаврилишин Б. Д. [та ін.]. Т. 2 / [відп. редактор Мочерний С. В.]. – 2002.– 952 с.

4. Коропецький І. Українська економічна думка у XIX столітті / І. Коропецький // Дзвін. - 1991. - № 1. - С. 129-134.

5. Лапуста М. Г. Малое предпринимательство / М. Г. Лапуста, Ю. Л. Старостин. – Москва: ИНФРА-М, 1998. – 320 с.

6. Лукінов І. І. Економічні трансформації (наприкінці XX сторіччя). Наукове видання/І. І. Лукінов. – К.: Ін-т економіки НАН України, 1997. – 456 с.

7. Смит А. Исследование о природе и причинах богатства народов/ А. Смит. — М.: Ось-89, 1997. 255 с.

8. Терещенко В. О. Процес розвитку підприємницької діяльності на українських землях / В. О. Терещенко // Наука і правоохорона - 2013. - № 2 (20). - С. 163-167.

9. Туган-Барановський М. І. Політична економія. Курс популярний/ М. І. Туган-Барановський. – К.: Наукова думка, 1994. – 261 с.

Розмаріцина Наталія Анатоліївна,

аспірант кафедри економічної та фінансової політики
ОРІДУ НАДУ при Президентові України,
адміністратор відділу дозвільних документів у сфері
господарської діяльності управління дозвільних документів
та місцевих адміністративних послуг Департаменту
надання адміністративних послуг Одеської міської ради

ЕТАПИ СТАНОВЛЕННЯ СИСТЕМИ НАДАННЯ АДМІНІСТРАТИВНИХ ПОСЛУГ В УКРАЇНІ: ПЕРСПЕКТИВНІ НАПРЯМКИ РОЗВИТКУ

Стаття 1 Конституції України проголошує, що Україна є суверенна і незалежна, демократична, соціальна, правова держава. Але що ми маємо на увазі, коли говоримо про демократію? Сучасне розуміння демократії полягає насамперед в тому, що не громадяни служать державі, а держава є організацією на службі в суспільства. Тобто органи публічної влади не керують громадянами, а надають їм послуги, тобто вчиняють різноманітні дії, спрямовані на створення умов для реалізації ними своїх прав та свобод.

Запровадження адміністративних інновацій в Україні розпочалося з розробки Концепції адміністративної реформи. Указом Президента України від 22 липня 1998 р. № 810 головні положення Концепції покладено в основу здійснення реформування системи державного управління. Основний наголос зроблено на необхідності виробити нову управлінську ідеологію, спрямовану на оновлення адміністративної культури, формування орієнтації управлінського персоналу на служіння людині.

Починаючи з 6 вересня 2005 року, з часу прийняття Верховною Радою Закону України «Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності», розпочалося централізоване створення єдиних дозвільних центрів (ЄДЦ), які діють за принципом організаційної єдності в одному приміщенні [1].

Важливим кроком у реформуванні дозвільного законодавства стало прийняття Кабінетом Міністрів України Постанови «Про заходи щодо упорядкування видачі документів дозвільного характеру у сфері господарської діяльності» від 21 травня 2009 року № 526, якою було затверджено перелік з 66-ти документів дозвільного характеру у сфері господарської діяльності, що видаються виключно через дозвільні центри [2].

Завдяки приняттю Закону України «Про адміністративні послуги» від 6 вересня 2012 року № 5203-VI був закладений фундамент у розбудову принципово нової моделі взаємодії громадян та органів публічної влади з метою реалізації Закону України «Про засади запобігання і протидії корупції»: дозвільні центри визначено складовою центрів надання адміністративних послуг [3].

Концепція ЦНАП передбачає створення для споживачів єдиної приймальні щодо більшості адміністративних послуг, тобто «об'єднання» максимально великої кількості органів (підрозділів) публічної адміністрації, що раніше окремо (самостійно) контактували із громадянами та суб'єктами підприємницької діяльності. Йдеться про «механічне» зведення до однієї будівлі (приміщення) сукупності існуючих адміністративних послуг, тобто створення «приймальні» (фронт-офісу) [4, с. 23].

Вітчизняний досвід показує, що майже всі міста пройшли такі етапи створення ЦНАП:

Передпідготовча робота. Її суть зводиться насамперед до формування лідируючої команди з кількох осіб, які мають хоча б базові уявлення щодо ЦНАП (єдиних офісів) і готові виконувати таку лідерську роль. На цьому етапі може прийматися рішення про наміри щодо створення ЦНАП.

Формування Робочої групи. Доцільно залучити до проекту зі створення ЦНАП якнайширше коло підрозділів/працівників з різних структурних підрозділів. Усі повинні відчувати свою причетність до проекту та відповідальність за його успіх. До складу Робочої групи можуть бути включені представники усіх зацікавлених сторін, зокрема, від громади міста, а також зовнішні консультанти, які мають відповідний досвід. Доцільно наголосити, що Робоча група створюється не стільки для колегіального прийняття рішень, скільки для всебічного обговорення спірних питань та мінімізації ризиків від ймовірних помилок. До створення ЦНАП слід залучати і представників «непідпорядкованих» адміністративних органів, які надаватимуть адміністративні послуги через ЦНАП.

Розробка концепції (або програми) створення ЦНАП та її схвалення, а також плану заходів на виконання концепції (програми).

Зокрема Концепція повинна передбачати висвітлення таких питань:

• недоліки існуючої системи надання адміністративних послуг;

• модель, до якої пропонується перейти (на основі поєднання двох ключових принципів: єдиного офісу та єдиного вікна);

• технологія переходу (хто керуватиме проектом; які етапи будуть пройдені; як буде проведено функціональне обстеження або сертифікацію; які зміни передбачаються у процедурах вирішення справ; які послуги надаватимуться);

• організаційне забезпечення (які підрозділи будуть залучені; яким буде статус персоналу в ЦНАП; хто керуватиме роботою ЦНАП тощо);

• інформаційне забезпечення;

• середньострокові та довгострокові перспективи (зокрема щодо залучення органів виконавчої влади до надання послуг через ЦНАП, створення територіальних філій) тощо.

Слід врахувати, що перелік адміністративних послуг є основою (базисом) компетенції ЦНАП [4, с. 62-63].

Сучасний стан надання адміністративних послуг також характеризується багатьма недоліками об'єктивного та суб’єктивного характеру. Окремі проблеми зумовлені недосконалим законодавством, яке не завжди враховує потреби та інтереси приватних осіб при регулюванні їх відносин з адміністративними органами (наявність необґрунтованих видів адміністративних послуг; «подрібнення» адміністративних послуг на окремі платні послуги; проблеми доступу до інформації, необхідної для отримання адміністративних послуг тощо).

У зв’язку з тим, що законодавство України у сфері надання адміністративних послуг знаходиться у стадії формування, так як треба урахувати досить велику низку вимог сьогодення та прийняти необхідні законодавчі акти, тому з впевненістю можно стверджувати про наступні невиконані завдання:

1. ще триває процес формування та законодавчого закріплення переліку адміністративних послуг, які надаються через ЦНАП;

2. відсутність електронного документообігу між суб’єктами надання адміністративних послуг, та ЦНАП, що ускладнює та уповільнює обмін інформацією та документами, необхідними для надання адміністративних послуг суб’єктам звернення, збільшує навантаження на працівників ЦНАП;

3. впровадження електронної системи управління чергами, яка дозволить формалізувати та оптимізувати потік суб’єктів звернення.

Список використаних джерел.

1. Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності: Закон України від 6 вересня 2005 року № 2806-IV // Офіційний веб-портал Верховної Ради України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2806-15/page

2. Про заходи щодо упорядкування видачі документів дозвільного характеру у сфері господарської діяльності: Постанова Кабінету Міністрів України від 21 травня 2009 р. № 526 // Офіційний веб-портал Верховної Ради України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/526-2009-%D0%BF

3. Про адміністративні послуги Закон України від 6 вересня 2012 року № 5203-VI // Офіційний веб-портал Верховної Ради України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/5203-17

4. Тимощук В. Адміністративні послуги: посібник / В. Тимощук; Швейцарськоукраїнський проект «Підтримка децентралізації в Україні – DESPRO». – К.: ТОВ «СофіяА», 2012. – 104 с.

Самойленко Альона Петрівна,

аспірант кафедри української та іноземних мов
ОРІДУ НАДУ при Президентові України

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ТА ПЕРЕДУМОВИ СОЦІАЛЬНОГО ПАРТНЕРСТВА

Теоретичні аспекти соціального партнерства тісно пов'язані з проблемами конфлікту. Потреба соціального партнерства виникає на етапі пошуку шляхів урегулювання конфлікту або його вирішення за допомогою узгодження інтересів сторін, досягнення компромісу, консенсусу та встановлення згоди. Так, серйозну увагу проблемі конфліктів і способу впливу на них приділяв італійський теоретик і державний діяч Нікколо Макіавеллі (1469-1527 рр.). Він виходив із того, що завжди існувала й буде існувати загроза конфлікту між володарем і народом, між різними державами. Н. Макіавеллі вбачав у конфлікті не лише руйнівну, але й творчу функцію, і тому вважав, що потрібно вміти правильно впливати на конфлікт. На думку мислителя, цю місію покликана виконувати держава [3, с. 230].

Уперше теоретичний аналіз системи соціально-трудових відносин здійснив англійський філософ Френсіс Бекон (1561-1626 рр.). Він переконливо показав, що нехтування думками різних прошарків, помилки в керуванні, поширення чуток і пересудів призводять до виникнення конфліктів у суспільстві. Ідеї про необхідність оформлення суспільного партнерства між державою та соціальними групами сформульовані в працях англійських мислителів Томаса Гоббса (1588-1679 рр.) і Джона Локка (1632-1704 рр.). У своїй праці «Левіафан» Т. Гоббс обґрунтував необхідність досягнення суспільного договору, загальної згоди на користь забезпечення миру та загального захисту. У роботі «Два трактати про правління» Дж. Локк доводив, що основним обов'язком держави, яка виникла на основі договору, є дотримання природного права, захист особистої свободи і природної власності громадян. Отже, метою суспільного партнерства є забезпечення громадянського миру і злагоди. Вважається, що однією з перших праць, присвячених проблематиці пошуку соціальної злагоди в суспільстві, був трактат французького мислителя Жан-Жака Руссо (1712-1778 рр.) «Про суспільний договір, або Принципи політичного права». У ньому дається характеристика суспільства, заснованого на законах, перед якими всі є рівними і які забезпечують особисту свободу кожного громадянина [5, с. 573].

Проблемам узгодження інтересів різних соціальних груп також присвячені праці німецьких мислителів Карла Маркса (1818-1883 рр.) та Фрідріха Енгельса (1820-1895 рр.), у яких є фундаментальні положення про аналіз партнерських відносин у соціально-трудовій сфері. [1, с. 404].

Теоретико-концептуальні засади соціального партнерства знаходять своє втілення в теорії соціальної взаємодії. Так, німецький соціолог Макс Вебер (1864-1920 рр.) уперше розглянув соціальну взаємодію як елемент соціальної поведінки особи. Пізніше ця теорія стала предметом досліджень американського соціолога Толкотта Парсонса (1902-1979 рр.), який розглядав рівновагу, консенсус як найважливіші ознаки нормального стану соціальної системи [4, с. 584].

У більш пізні часи питання, пов'язані з пошуком суспільного компромісу, досягненням злагоди в суспільстві і гідного рівня життя, досліджувались у працях Михайла Драгоманова (1841-1895 рр.), Івана Франка (1856-1916 рр.), Михайла Грушевського (1866- 1934 рр.) та інших провідників української політологічної думки.

Причина, через яку визначення соціального партнерства настільки нечіткі, полягає в природі самого явища – у надзвичайній розмаїтості видів партнерства і форм. Партнерство ж передбачає не тільки необхідність розуміння і визнання інтересів протилежної сторони, але й її сприйняття в якості реалії суспільного розвитку, яку треба визнавати. Важливим аспектом, що визначає стан державної влади, є те, наскільки вона відтворює у своїй діяльності загальні потреби, інтереси, цілі й волю громадян. Масштаб і характер поширення участі громадян у процесах формування та реалізації державно-управлінських рішень залежить від того, як функціонує система»держава – громадянське суспільство», оскільки тільки останнє спроможне сформувати орієнтації на використання громадянами діалогових форм політичної участі [2].

Соціальне партнерство як наукова категорія характеризується багатоаспектністю, різносторонністю та широтою розуміння й трактування. Оскільки воно може бути представлене в багатьох сферах суспільних відносин, то його різноманітні визначення розкривають ту сторону соціального партнерства, яка представляє інтерес для дослідника, що вирішує конкретну проблему [6, с. 716].

Маючи демократичний вектор розвиту Україна потребує формування ідеології соціального партнерства, що є формою соціальної взаємодії багатьох державних інститутів і суспільних груп громадянського співтовариства, яка дає їм змогу вільно виражати свої інтереси і знаходити цивілізовані способи їх гармонізації і реалізації.

Список використаних джерел.

1. Діденко Н. Державне управління і соціальне партнерство: актуальні проблеми теорії і практики: монографія / Н. Діденко. – Донецьк, 2007. – С. 404.
2. Инновации в российском профсоюзном движении: практика, проблемы. - М., 2010. – С. 352.
3. Колот А.М. Соціально-трудові відносини: теорія і практика регулювання. - К.: КНЕУ, 2005.- С. 230.
4. . Класики політичної думки від Платона до Макса Вебера : Пер. з нім. – Київ : Тандем, 2002. – С. 584.
5. Лобанова А. С. Соціально-політичне партнерство у контекстх реалій: постановка проблеми / А. С. Лобанова // Методологія, теорія та практика соціологічного аналізу сучасного суспільства : зб. наук. пр. – Х. : ХНУ ім. В. Н. Каразіна. – 2010. – Вип. 16. – С. 716.
6. Михеев В.А. Основы социального партнерства: теория и практика: учебник для вузов. – М.: Экзамен, 2001. – С. 448.

Яроміч Світлана Анатоліївна,

професор кафедри менеджменту організацій ОРІДУ НАДУ при Президентові України,

Буряченко Олександр Євгенович,

начальник головного управління Пенсійного фонду України в Одеській області

ІНСТИТУЦІОНАЛЬНІ ОДИНИЦІ В ІНФРАСТРУКТУРІ ПЕНСІЙНОЇ СИСТЕМИ

Всі учасники економічного процесу (підприємства, організації, державні установи, домашні господарства, некомерційні організації, банки, пенсійні фонди (державні та недержавні) страхові компанії та ін.) об'єднані поняттям інституційні одиниці, що є центром прийняття незалежних економічних рішень, які стосуються виробництва, розподілу і використання доходів, інвестування, кредитування та запозичення. Введемо поняття «інституціональна одиниця», під якою будемо розуміти організаційний елемент (учасник) пенсійної системи країни, який здатний володіти активами та здійснювати операції з іншими одиницями. На відміну від суб'єкта пенсійної системи, здатного впливати на об'єкт, інституціональна одиниця тільки бере участь в тих чи інших подіях, що відбуваються у пенсійній системі. Інституційні одиниці ((англ. institutional unit) - це резиденти в економіці будь-якої країни, що мають центр інтересів в ній, тобто які володіють нерухомістю і мають намір здійснювати свою діяльність на території даної країни протягом відносного періоду часу, але не менше року [1]. Інституційна одиниця може складатися з однієї або декількох установ.

В організаційному вимірі, пенсійна система є формою організації грошових відносин між усіма інституціональними одиницями. Основні ознаки інституційної одиниці:

– інституційна одиниця здатна приймати економічні рішення і брати участь в економічній діяльності, за яку безпосередньо відповідає і звітує за законом;

– інституційна одиниця від власного імені приймає на себе зобов'язання і укладає контракти.

Організація таких відносин здійснюється за допомогою одного із трьох видів діяльності:

1. Обмін одного активу на інший. Найчастіше одним із активів виступають грошові кошти (операції купівлі-продажу). Ще одним активом, зазвичай, є певний фінансовий: цінні папери, валюта, відмінна від валюти платежу при валютообмінних операціях, дебіторська заборгованість тощо. До цього ж виду належать також усі види операцій обміну або зустрічних операцій купівлі-продажу без участі грошових коштів.

2. Передача активів в борг. Найчастіше активами є грошові кошти, при цьому передача активів на вказаний термін на безоплатній основі може розглядатися як поодинокий випадок. Актив передається в борг за плату, яка дорівнює нулю.

3. Проведення операцій із активами (послугами). Послуги трактуються як усі види операцій, за умови відсутності у виконавця права власності на зазначений актив. Це може бути розрахунково-касове обслуговування, посередництво, адміністрування пенсійних фондів, страхування, консалтинг тощо. Отже, щодо забезпечувальної функції пенсійної системи, то потрібно розглядати весь комплекс елементів, так як відсутність одного із них унеможливлює стійке функціонування пенсійної системи в цілому.

Інституційні одиниці групуються в інституційні сектора (ІС), в які зводяться групи інституційних одиниць, однорідні з точки зору виконання ними основних цілей діяльності і функцій в економічному процесі, економічної поведінки і методів фінансування витрат.

Можна виділити наступні інституційні сектори:

нефінансові підприємства та організації (виробництво товарів і нефінансових послуг для отримання прибутку);

фінансові організацій (фінансове посередництво або допоміжна фінансова діяльність);

домашні господарства (фізичні особи, виробники і споживачі товарів і послуг);

некомерційні організація, що обслуговують домашні господарства (громадські, політичні, релігійні тощо, які передбачають отримання привілеїв для своїх членів);

державне управління (забезпечення умов життєдіяльності населення і підприємств);

«решти світу» (зовнішньоекономічні зв’язки).

Сектор нефінансових підприємств включає одиниці, при створенні яких переслідувалася мета отримання прибутку (державні і приватні некомерційні організації).

Сектор фінансових організацій складається з корпорацій, переважно зайнятих фінансовим посередництвом або допоміжної фінансовою діяльністю, крім страхових корпорацій та пенсійних фондів.

Під сектором домашніх господарств розумію невелику групу людей, що живуть в одному житлі та маючих загальний бюджет, об'єднуючи свої доходи і майно для задоволення своїх потреб.

У сектор некомерційних організацій включаються такі інституційні одиниці:

професійні спілки і товариства;

громадські організації;

благодійні фонди допомоги.

Сектор державних установ включає інституційні одиниці, основними функціями яких є надання неринкових послуг суспільству і прийняття відповідальності за розподіл доходів і багатства за допомогою трансфертів. Сектор державного управління передбачає два методи угруповання віднесених до цього сектору інституційних одиниць. Метод перший:

центральні органи управління + некомерційні організації;

регіональні органи управління + некомерційні організації;

місцеві органи управління + некомерційні організації;

фонди (в т.ч. соціального забезпечення) всіх рівнів.

Метод другий:

центральні органи управління + некомерційні організації + фонди;

регіональні органи управління + некомерційні організації + фонди;

місцеві органи управління + некомерційні організації + фонди.

Сектор «інший світ» складається з усіх нерезидентних інституційних одиниць, що вступають в операції або мають інші економічні зв'язки з резидентними одиницями. Він умовно використовується як «шостий сектор» для відображення операцій, пов'язаних з експортом/імпортом. Всі нерезидентські інституційні одиниці, які беруть участь в операціях з резидентського одиницями або мають інші економічні зв'язки з резидентського одиницями даної країни.

Все вищенаведене дозволяє дійти висновку, що найважливішим завданням дослідження є вивчення економічної поведінки інституційних одиниць в межах пенсійної системи.

Список використаних джерел.

1. Большой экономический словарь: 25000 терминов / Под общ. ред. А. Н. Азрилияна. – 7-е издание, доп. – Москва : Правовая культура, 2010. – 1472 с.
2. Институциональная экономика [Электронный ресурс]. — Режим доступа : http://fund-issled-intern.esrae.ru/6-89. – Назва з екрану.
3. Норд Д.К. Институты и экономический рост: историческое введение / Д.К. Норд // М. : Фонд экономической книги «Начала», 1997. – 190 с.
4. Рад Н. С. Пенсионная система и исследовательский потенциал современной науки: актуальные аспекты / Н. С. Рад // Фундаментальные и прикладные исследования в практиках ведущих научных школ. – 2014. – № 6; [Электронный ресурс]. — Режим доступа : http://fund-issled-intern.esrae.ru/6-89. – Назва з екрану.
5. Ерофеева С. С. Институциональные особенности пенсионной системы Российской федерации: история и современность / С. С. Ерофеева // Вестник СПбГУ. Сер. 12. 2010. Вып. 3. - С. 318-324.
6. Шатохин И.Г. Институциональная концепция реформирования пенсионной системы: Монография / И.Г. Шатохин. – Ярославль : ЯрГУ, 2006. – 192 с.
7. Korpi W., Palme J. The Paradox of Redistribution and Strategies of Equality: Welfare State Institutions, Inequality and Poverty in the Western Countries // American Sociological Review. 1998. № 63.

СЕКЦІЯ №2

МЕХАНІЗМИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ

Goriacha Kateryna,

LLB University of London

LEGAL PROBLEMS CONCERNING INTERNALLY DISPLACED PERSONS IN UKRAINE

As a result of the annexation of Crimea by Russia, Ukraine lost control over part of the Donetsk and Lugansk; in Ukraine there were large flows of people who were forced to leave their places of residence and move to other regions of Ukraine. The media define them as «internal migrants», «internally displaced persons» in official documents - as «internally displaced persons» (IDPs) that most closely matches the English term «internally displaced persons». Such determination is enshrined as the «Guidelines on the question of internally displaced persons» United Nations «Internally displaced persons - a single person or group of persons who were forced to leave their homes or places of habitual residence as a result, or to avoid the effects of armed conflict, violence, human rights violations or natural disasters caused by human activities or man-made disasters, and who have not crossed an internationally recognized state borders «[4].

According to the «Act on the rights and freedoms of internally displaced persons», «internally displaced person is a citizen of Ukraine, foreigner or stateless person who is in Ukraine on legal grounds and is entitled to permanent residence in Ukraine, which leave or forced to leave their place of residence as a result of or in order to avoid the negative effects of armed conflict, the temporary occupation, widespread violence, human rights violations and natural emergencies tion or man-made disasters «[3].

Evidence of awareness at th e national level is quite active legislative and regulatory work. In particular, in order to determine the legal status of IDPs and the creation of a legal framework for the development of mechanism to protect the rights and freedoms of the Parliament adopted two main Acts : «On the rights and freedoms of internally displaced persons» and «On amendments to some laws of Ukraine to strengthen the guarantees of the rights and freedoms of internally displaced persons.» In its turn, the Cabinet of Ministers of Ukraine has developed and adopted 11 resolutions and instructions regarding registration and accounting, providing cash assistance to immigrants and others. In December 2015 adopted a comprehensive national program to support, social adaptation and reintegration of citizens of Ukraine who moved from the temporarily occupied territory. Ukraine and parts

of counterterrorism operations in other regions of Ukraine for the period until 2017. However, given the scale of the phenomenon and difficult socio-economic and political situation in Ukraine, of course problems remain and need appropriate discussion and reflection.

According to the UN, Ukraine is among the ten countries where most internal migrants «[1]. However, experts note that the level of presence of IDPs issue does not meet the real problem. According to the Ministry of Social Policy at the end of February 2016 in Ukraine there were 1,735,000 internally displaced persons. Of these, estimated that 22 000 of the Crimea and over 1.7 million - from the East of Ukraine. About 60% of IDPs - a pensioner (k) s, 23.1% - bodied persons, 12.8% - 4.1% and children - disabled persons. The proportion of registered IDPs is 4% of the total population [2].

Delaying action on the active VPO can lead to deterioration in society, tensions in relations between IDPs and the local population resettlement areas and to use the growing discontent to further destabilize the situation in the country. International experience shows that the problem of IDPs can not be regarded as having quickly. It should include measures from the local integration of immigrants into new habitats. Integration of IDPs in host communities (localintegrationattheplaceofdisplacement) is one of the three forms of implementing long-term solutions to IDPs in accordance with the guidelines on internal displacement United Nations High Commissioner for Refugees. Two other forms of integration are some special habitats (integrationin a newlocation) - special schools and towns, and return and reintegration (returnandreintegration).

Reference:

1. Інформаційна довідка УВБК ООН. Україна, липень 2015 р. – Режим доступу : http://unhcr. org.ua/uk.

2. Обліковано 1 459 226 переселенців : Новини // Офіц. сайт Мін-ва соціальної політики України. – Режим доступу : http://www.mlsp.gov.ua/labour/control/uk/publish/article;jsessionid=4129FBDC5364727C8169742542B94107.app1?art_id=180850&cat_id=107177

3. Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб : Закон України від 20 жовт. 2014 р. № 1706-VII : станом на 27 берез. 2015 р. – Режим доступу : http ://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1706-vii.

4. Руководящие принципы по вопросу о перемещении лиц внутри страны / Экономический и социальный Совет ООН (ЭКОСОС), 22 июля 1998. - E/CN.4/1998/53/Add.2 / [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.refworld.org.ru/docid/50b345932.html.

Ivan Komarovsky,

MPA, PhD candidate OSBI Fund,
Agency for European Studies and Projects vice-director

DEFINITION OF THE NOTION OF LOCAL DEVELOPMENT BASED ON THE CONCEPT OF SUSTAINABILITY CIRCLES

The aim of the local economic development (LED) programs is to activate economic growth, increase welfare, create jobs, attract investment and improve the quality of life. But the priority should be the development of the social sphere and the environment. To do this, the paper proposed such a refinement of the definition of LED: «local development is a process in which social, economic and public sectors are working together in order to create better conditions for economic growth and improved quality of life for local residents».

Considering as a possible approach to carrying out a theoretical study and practical solution of the problem of attracting external financing, the following research objective is proposed as the basis for the work: definition of the concept of LED as an object of public administration.

Hypotheses underlying the research:

Hypothesis 1: LED is the result of the cooperation of local public administration, business representatives and civil society in order to create favorable conditions for economic growth.

Hypothesis 2: LED depends on the influence and interaction of such factors of influence as politics, economy, ecology and culture.

When the concept of partnership or the interaction of three sectors: the public administration, the economy and the public is based on the definition of the LED, it should be assumed that each of the sectors represents: local public administration; local business and non-profit organizations and charitable foundations dealing with problems of local development [2]. This definition can be refined to include provisions that will allow to take into account the interests of different social groups and areas of public life. However, the reduction of all possible factors of influence only to the three sectors mentioned above limits the possibility of obtaining a full assessment of the prospects for local development.

To conduct of analysis of the factors influencing the LED process, it is proposed to move from the concept of interaction between the three sectors to the use of the model of

sustainable development and interaction of the four centers of influence: economy, ecology, politics and culture in the system of stability circles.

The very interaction of centers of influence can be considered as a representation of the structure of the organization of local society, able to jointly react and solve common problems of its development. For this, all the factors of influence are proposed to be presented in the general system of stability circles, picture [3].

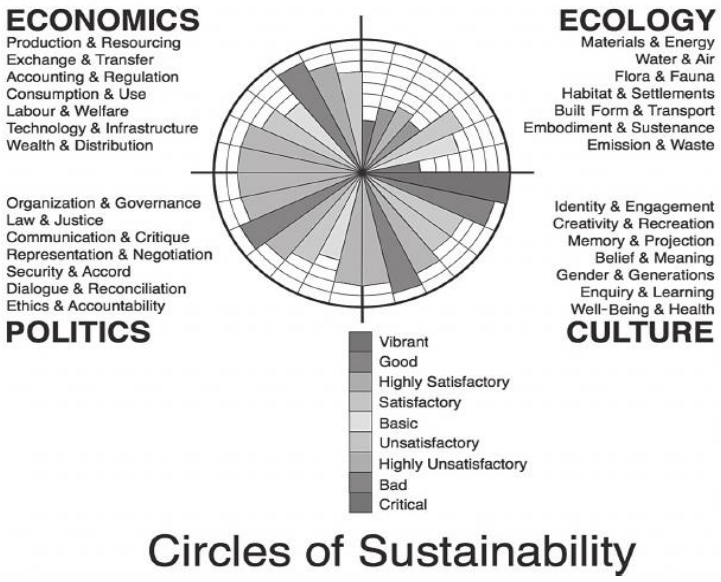

Source*:* Paul James with Liam Magee, Andy Scerri and Manfred Steger, *Urban Sustainability in Theory and Practice: Circles of Sustainability*, Routledge, London, 2015.

Picture. Centers and factors of influence on MED in the system of stability circles

First of all, it is necessary to define the very notion of «center of influence».

The term «center of influence» in the model of sustainable development circles, it is proposed to understand the sector of social life, whose representatives unite the commonality of their priorities in their activities [1,3]. Individual centers of influence are constantly interacting with each other. The process of their interaction is regulated by laws and certain traditions, public practice, private interests, which are represented by the corresponding «functional fields». As a basis for further consideration, it is suggested that the indicator $x_{\mathrm{n,m}}$, which represents the quantitative value of the indicator used in assessing the center of influence, has a normal distribution along the n, m axes. Then, the interaction of the centers of influence will be determined by possible combinations of the types of functional fields $D\left(x_{\mathrm{n,m}}\right)$ and indicators $x_{\mathrm{n,m}}$, characterizing the center of influence.

In the context of the study, each combination of fields and indicators reflects the specifics and priorities of the LED program, while presenting a set of expectations of the center and reaction to its actions from other centers.

Proceeding from the fact that at the heart of the transformations associated with the LED process, there is always a set of indicators $x_{\text{n,m}}$, then the basis for determining the functional field of the center of influence - $D\left(x_{\text{n,m}}\right)$ is a indicators that represent the center of influence.

Definition.

The functional field of influence center $D\left(x_{\text{n,m}}\right)$ is a function, which defines the principles of interaction influence centers in areas of competence and implementation of which is determined by reacting a limited set of possible indicator values $x_{\text{n,m}}$ according to the priorities of influence center

$$D\left(x_{\text{n,m}}\right) = \{\, x_{\text{n,m}} \neq \emptyset\} \tag{1}$$

Indicators $x_{\text{n,m}}$,which belong to this center of influence, must present the results of its assessment, taking into account the constraints imposed by the individual functional fields:

$$\begin{gathered}\forall\, x_{\text{n,m}} \in \mathrm{X}_{n,\text{m}} \rightarrow card\, D\left(x_{\text{n,m}}\right) < \{x_{\text{n,m}}\} \\ x_{n,m}^{1} \in D\left(x_{n,m}^{2}\right) \leftrightarrow x_{n,m}^{2} \in D\left(x_{n,m}^{1}\right) \\ D\left(x_{n,m}^{1}\right) \equiv D\left(x_{n,m}^{2}\right) \leftrightarrow x_{n,m}^{1} \equiv x_{n,m}^{2}\end{gathered} \tag{2}$$

In general, many options for the implementation of the LED program $[\![F_{\text{n,m}}]\!]$ is a function of a number of integral factors affecting the LED process: $\alpha, \tau, \varphi, \theta$:

1. α – main factors of influence is understood as the set of conditions that determine the initiation, definition of the purpose of this LED program;
2. τ – constant factors. External or internal conditions of the LED, necessarily accompanying the LED process;
3. φ – disturbing factors. System or non-periodic events that can significantly reduce the effectiveness of the LED process;

4. θ - random factors that occur randomly and which have a normal distribution

Considering $F_{\text{n,m}}$, as a function of the above factors of influence

$$F_{\text{n,m}} = f(\alpha, \tau, \varphi, \theta), \quad (3)$$

to reduce dependence $F_{\text{n,m}}$ from θ it should be assumed that the influence of the random factor $\sigma\theta$ on the process $F_{\text{n,m}}$ should be much weaker than the influence of such factors as α, τ, φ и θ that is, the variance of the random factor $\sigma\theta \cong 0$.

Under this condition, (3) can be reduced to the form where:

$$F_{\text{n,m}} = E_{\text{n,m}}(\alpha, \tau, \varphi) + \theta, \quad (4)$$

– $E_{\text{n,m}}(\alpha, \tau, \varphi)$ - a multidimensional function describing the process of transition from a set of initial conditions of local development to a specific version of the LED program $F_{\text{n,m}}$;

– θ - event, the probability of which is determined by the distribution of the normal distribution p (θ).

Knowledge of the type of distribution of influence factors α, τ, φ и θ allows to draw a conclusion about the degree of their influence on the LED process and to classify them.

However, the definition of distribution $[\![F_{m1,m2}]\!]$ for use in forecasting the development of the process, the LED is a fairly complex task related to the need to take into account such factors of influence as $(\alpha, \tau, \varphi, \theta)$ and presentation in the form of a forecast of quantitative or qualitative indicators. As an alternative approach for obtaining the forecast of the LED process and estimating the necessary resources for this, it is proposed to base the analysis on the assessment of the values of indicators $x_{\text{n,m}}$, representing the centers of influence.

Reference:

1. Andy Scerri and Paul James (2010) Accounting for Sustainability: Combining Qualitative and Quantitative Research in Developing «Indicators» of Sustainability', International Journal of Social Research Methodology, vol. 13, no. 1, 2010, pp. 41–53.

2. Jorgensen, M. (2006) Evaluating cross-sectoral partnerships; Working paper presented at the conference «Public-private partnerships in the post WSSD context»; Copenhangen Business School; 2006. P. 79.

3. Paul James with Liam Magee, Andy Scerri and Manfred Steger (2015) Urban Sustainability in Theory and Practice: Circles of Sustainability, Routledge, London, 2015

Алєксандрова Тетяна Володимирівна,

методист кафедри державного управління
і місцевого самоврядування
ОРІДУ НАДУ при Президентові України

УЧАСТЬ ГРОМАДСЬКОСТІ В ПРОЦЕСАХ ФОРМУВАННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ: ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД

Для України на сучасному етапі розбудови системи державного управління на засадах демократичного врядування важливим є використання кращих практик і моделей апробованих у зарубіжній практиці. Урахування досвіду подолання проблем, з якими стикалися країни, що вже пройшли зазначений етап перешкод, сприятиме Україні у запобіганні небажаним наслідкам у процесі підвищення ефективності участі громадськості в процесах державної політики.

Проблема залучення громадськості до процесів формування та реалізації державної політики в Україні тісно пов'язана із становленням громадянського суспільства. Під формами залучення громадськості до участі в процесах формування та реалізації державної політики, розуміють спільні конкретні дії громадян та органів публічної влади. Ефективна діяльність зв'язків з громадськістю в місцевих органах влади можлива за умови дотримання таких методологічних принципів, як: системність; адекватність; прогнозованість; гнучкість технологій [1, с. 234].

Провідний досвід зарубіжних країн потребує детального дослідження, в яких ефективно задіяне представництво громадськості на локальному рівні.

Доволі позитивним для України є врахування досвіду Німеччини у стимулюванні розвитку означених форм прямої дії, які почали активно впроваджуватися на комунальному та земельному рівнях лише на початку 90-років минулого століття. Зокрема, реформа участі громадян в Німеччині була розпочата саме з перегляду законодавчої бази й прийняття нових земельних конституцій. Право законодавчої ініціативи було включено до усіх комунальних статутів, при чому в них чітко визначалися тематика ініціатив, кількісна підтримка з боку громадян висунутих петицій та форми втілення прийнятих рішень місцевими органами самоврядування. Як результат, у Баварії за два роки після законодавчого врегулювання механізмів

прямої демократії зафіксовано понад 330 громадських законодавчих ініціатив та проведено більше 220 плебісцитів [2, с. 15].

У 2012 р. в рамках реалізації міжнародної ініціативи «Партнерство «Відкритий Уряд», уряд Литви затвердив Програму вдосконалення державного управління на 2012-2020 рр., яка має на меті забезпечити відкритість для громадського суспільства процесів формування та реалізації державного управління і заохочувати громадськість до активної участі в них. У програмі викладені конкретні цілі для реалізації цієї мети, спрямовані на поліпшення доступу до інформації, підвищення доступності послуг для населення в Інтернеті, сприяння залученню громадськості до законотворчих процесів, а також до підвищення якості послуг, що надаються населенню органами державної влади. Відповідно до Програми, Литва протягом 2012-2020 років зобов'язується розвивати відкриті ініціативи Уряду [3].

Забезпечення високого рівня підзвітності органів державного управління перед громадськістю шляхом опублікування інформації щодо законотворчої та оперативної діяльності влади, яка має значення для громадянського суспільства. Будуть вжиті зусилля для забезпечення якості, донесення цієї інформації до громадськості (тобто вона має бути ясною за змістом і прийнятною за формою). При здійсненні зазначених цілей будуть активно використовуватися можливості нових інформаційних технологій. Для реалізації зазначеної ініціативи в Канцелярії Уряду Литовської Республіки діє Відділ громадян та відкритого уряду Департаменту комунікації, який забезпечує щоденний прийом для пересічних громадян, представників бізнесу, неурядових організацій тощо, розглядаючи їхні скарги, пропозиції, вирішуючи їхні проблеми, надаючи консультації та необхідну інформацію тощо. Аналогічні консультативні пункти діють у кожному з міністерств Литви. Один раз на тиждень консультації проводяться одним з Міністрів Уряду Литовської Республіки [5, с. 25].

Вживаються різноманітні заходи, включаючи систему Електронний Уряд (е-Уряд), для забезпечення сприятливих умов і можливостей, спрямованих на більш активне залучення громадськості до процесів державного управління. Громадськість має знати можливості щодо участі у процесах формування та реалізації державного управління, вона має залучатися до консультацій з питань опрацювання проектів законів, а також до вирішення питань та проблем, важливих як для Уряду, так і для

громадськості. Для реалізації цього завдання Уряд створив сайт Громадських консультацій, на якому розміщені теми для обговорення [6, с. 58].

Кожне міністерство Литви має на своєму сайті розділ, на якому розміщено інформацію про діяльність щодо відповідних законодавчих ініціатив та поточних питань, над якими працює міністерство і які можуть бути цікавими для громадянського суспільства. Міністерства розсилають запити до недержавних інституцій, неурядових організацій, наукових закладів, бізнес-структур, окремих громадян тощо (відповідно до питання, що розглядається) з пропозиціями взяти участь в громадських консультаціях і надати свої зауваження та пропозиції. За результатами таких громадських обговорень Урядом готується доповідь щодо участі громадянського суспільства у вирішенні того чи іншого питання з конкретною інформацією, які пропозиції, що були надані структурами громадянського суспільства, враховані у діяльності Уряду і в законодавчому акті.

Досвід зарубіжних країн переконливо свідчить – ефективність технологій консультування з громадськістю забезпечується дотриманням низки базових принципів: широта представництва заінтересованих сторін, відкритість та відповідальність як з боку влади, так і з боку представників громадського сектора, наявність зворотного зв'язку, доступність каналів комунікації, зрозумілість змісту питань, що виносяться на обговорення, тощо[3].

Отже, провідний досвід зарубіжних країн переконливо свідчить про необхідність використання нової ефективної інформаційної моделі участі громадськості у процесах державної політики в Україні, яка б відповідала сучасним демократичним вимогам і забезпечувала б права і свободи громадян, задоволення їх потреб та підвищення добробуту.

Список використаних джерел.

1. Бакуменко В.Д. Державне управління: основи теорії, історія і практика [Текст]: Навчальний посібник. / В.Д. Бакуменко, П.І. Надолішній, М.М. Іжа, Г.І. Арабаджи. – Одеса: ОРІДУ НАДУ, 2009. – 394 с.

2. Буздуган Я. М. Роль громадського контролю в управлінні соціально-економічним розвитком суспільства [Текст] / Я.М. Буздуган // Віче. – 2012. – № 7. – С. 14-16.

3. Европейская гражданская инициатива. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ru.euronews.com/2012/04/06/what-is-the-european-citizens-initiative /

4. Приходченко Л.Л. Функціональне обстеження як інструмент ефективного здійснення адміністративної реформи [Текст] / Л. Приходченко // Актуальні проблеми державного управління : зб. наук. пр. ОРІДУ. – Одеса : ОРІДУ НАДУ, 2011. – Вип. 1 (45). – С. 122-126.

5. Соколов В. Громадянське суспільство. Дійові особи та виконавці [Текст]. / В. Соколов // Віче. – 2009. – № 4. – С. 24-27.

6. Халецький А.В. Зарубіжний досвід взаємодії органів державної влади з громадянським суспільством [Текст] / А.В. Халецький // Вивчення та впровадження в Україні іноземного досвіду удосконалення діяльності органів влади: VII міжнар. наук.-практ. конф., Полтава, 28 листопада 2012 р. – Ч. ІІ. – Полтава: Полтавський нац. техн. ун-т імені Юрія Кондратюка, 2012. – С. 57-60.

Бабіч Олександр Володимирович,

аспірант кафедри державного управління
і місцевого самоврядування ОРІДУ НАДУ при Президентові України

АКТУАЛЬНІСТЬ ПРОБЛЕМИ ЕНЕРГОЗБЕРЕЖЕННЯ В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЙНИХ РЕФОРМ (НА ПРИКЛАДІ МІСТА ГОЛА ПРИСТАНЬ)

Проблема енергозбереження на межі тисячоліть перетворилась в одну з найважливіших загальнолюдських проблем. Раціональне та економне використання природних ресурсів, скорочення шкідливих викидів в атмосферу та ефективне використання електричної та теплової енергії набувають виключно важливого значення у сучасному суспільстві.

Необхідність підвищення рівня енергетичної безпеки є одним з головних завдань нашої держави на сучасному етапі її соціально-економічного розвитку. В умовах значної залежності економіки України від імпорту енергоносіїв цей напрям державної економічної політики є не менш важливим, ніж збільшення обсягів власного видобутку (виробництва) енергетичних ресурсів особливо на місцевому рівні.

Рішенням міської ради від 14.07.2016 № 205 затверджено Стратегію сталого розвитку міста Голої Пристані, де одним з пріоритетних напрямків визначено енергетичну незалежність. Рішенням міської ради від 29.09.2016 № 274 погоджено інвестиційну програму комунального підприємства «Міськтеплокомуненерго» на 2016-2017 роки. В 2016 році отримано дохід 269,2 тис. грн на фінансування заходів програми. В січні 2017 року підприємством профінансовано придбання навантажувача.

Основною діяльністю комунального підприємства «Міськтеплокомуненерго» є забезпечення тепловою енергією населення, підприємств, організацій та установ міста. На балансі підприємства знаходиться 5 котелень, з яких 4 діючих та 4,7 км теплових мереж у двохтрубному вимірі, що є комунальною власністю міста.

Витрати на надання послуг по вивезенню та захороненню твердих побутових відходів перевищили дохід. Збиток склав 246,4 тис. грн. Основною причиною отримання збитку є надання послуг підприємством протягом першого півріччя 2016 року за економічно необґрунтованими тарифами. Економічно обґрунтовані тарифи

були прийняті відразу після затвердження Схеми санітарного очищення міста, затвердження паспорту місць видалення відходів, проведення конкурсу на надання житлово-комунальних послуг з вивезення ТПВ.

За рахунок внесків до статутного фонду на суму 1799,5 тис. грн переобладнано автотранспортний засіб для вивезення побутових відходів під сміттєвоз із заднім завантаженням відходів сміттєвозу (бункер сміттєвозу типу «ВЛІВ МІКРО» та гідравлічну систему в зборі), пульверизатор фарбувальний для розмітки доріг, розкидувач піску, причеп тракторний, автогрейдер, деревоподрібнювач, відвал плужний МТЗ 80,82 (гідравлічний поворот).

За рахунок коштів міського бюджету КП «Міськтеплокомуненерго» облаштовано майданчик для збору сміття зі встановленням нових баків по пров. Будівельників. Замінено новими баками для сміття в мікрорайоні багатоповерхівок по пров. Енгельса. В січні 2017 року підприємством придбано автотранспортний засіб (автомобіль Opel Vivaro).

КП «Гопри-Водоканал» надає послуги з водопостачання, водовідведення, утримання будинків, споруд та прибудинкової території підприємствам, організаціям та населенню міста. Підприємством обслуговується 10 артезіанських свердловин та 14,3 км мереж водопостачання, 7 каналізаційно-насосних станцій та 40,6 км. каналізаційних мереж, які перекачують каналізаційні стоки на поля фільтрації площею 16 га. Загальна кількість абонентів, яким надаються послуги складає: населення – 1517, підприємства та організації - 116. 90,5% підприємств та 83% абонентів серед населення здійснюють розрахунок за надані послуги з водопостачання та водовідведення згідно з засобами обліку води.

Склалося проблемне питання спрямування коштів на проекти: «Реконструкція артезіанської свердловини № 8-17 по вул. Леніна в м. Гола Пристань із застосуванням новітніх технологій та обладнання», «Реконструкція артезіанської свердловини № 8-10 по вул. К. Маркса в м. Гола Пристань із застосуванням новітніх технологій та обладнання», які були реалізовані через державну програму «Питна вода» за рахунок співфінансування з державного бюджету 484,749 тис. грн. та в результаті недофінансування утворилась кредиторська заборгованість у сумі 425,173 тис. грн.

Об’єкти питного водопостачання після реконструкції введені в експлуатацію та функціонують, але у зв’язку з тим, що в Державному бюджеті з 2012-2015 рік на

виконання програми «Питна вода України» кошти на погашення заборгованості не були передбачені, рішенням господарського суду Херсонської області від 04.02.2016 по справі №923/2094/15 позов задоволено, стягнуто на користь виконавця робіт ТОВ «Виробничо-технічний центр «Динамо-Континент» 425,173 тис. грн та виплачено з міського бюджету у 2016 році.

Житловий фонд складає 52 багатоквартирних будинки. По обслуговуванню та утриманню житлових будинків підприємство надає послуги, що передбачено тарифами, а саме: прибирання прибудинкової території, освітлення під'їздів та сходових клітинок та роботи по підготовці житлового фонду до роботи в осінньо-зимовий період.За 2016 рік підприємство спрацювало зі збитком 98,4 тис. грн.

За рахунок внесків до статутного фонду на суму 1370,2 тис. грн придбано апарат зварювальний «Дніпро М-250 DB», мотопомпу «Енергомаш» БП 8750 ГВ, насосний агрегат для міського фонтану, апарат для очистки каналізаційних мереж, обладнання для його повної комплектації та автотранспортний засіб (автомобіль Renault Trafic), систему відеоспостереження для установки на території міста, мотокоси, повітродувки, садовий пилосос, фекальний насосний агрегат, насос ЕЦВ 6-6, 3-85, насос ЕЦВ 8-25-100, частотні перетворювачі, пристрої для пошуку витоків води.

Заборгованість по заробітній платі і податках у комунальних підприємств відсутня. Крім того, у КП «Міськтеплокомуненерго» виникає проблема, яка призведе до збитковості підприємства, у зв'язку із тим, що відповідно до Закону України «Про ринок природного газу», Кодексу газорозподільних систем, затвердженого постановою Національної комісії (далі Комісія), що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг від 30.09.2015 № 2494, постановами Комісії від 25.02.2016 № 236 «Про затвердження Методики визначення та розрахунку тарифу на послуги розподілу природного газу», від 28.03.2017 № 381 «Про встановлення тарифів на послуги розподілу природного газу для ПАТ «Херсонгаз», типового договору розподілу природного газу № 5-530Т від 30.12.2015, укладеного між ПАТ «Херсонгаз» та КП «Міськтеплокомуненерго» - щомісячна плата підприємства за приєднання котелень №№ 1, 2, 4, 7 до газорозподільної системи складатиме 95,562 тис. грн. з ПДВ.

Такі витрати не могли бути передбачені діючими тарифами на теплопостачання. У зв’язку з цим, підприємство не зможе розраховуватись за абонентську плату, почне отримувати прямі збитки та накопичувати заборгованість по абонплаті. Таким чином, енергозбереження на місцевому рівні стає вирішальним фактором в умовах децентралізації, адже є найдешевшим джерелом задоволення потреб господарського комплексу територіальних громад в енергоносіях.

Бєломестних Поліна,

слухач І курсу денної форми навчання,
спеціальність «Публічне управління та адміністрування»
ОРІДУ НАДУ при Президентові України

МОНІТОРИНГ ЯК ІНСТРУМЕНТ РЕАЛІЗАЦІЇ МЕХАНІЗМУ ВЗАЄМОДІЇ ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ ЧЕРЕЗ СОЦІАЛЬНІ МЕРЕЖІ

Сучасна система публічного управління потребує вирішення складного питання, а саме: підвищення ефективності державного адміністрування. Результативним та адекватним рішенням зазначеної проблеми є послідовне впровадження в роботу органів державної влади ефективних сучасних методик управління, пристосованих за складністю до нових умов і потребуючих від системи публічного адміністрування відкритості, оперативності та адекватності стосовно факторів впливу зовнішнього середовища.

Сьогодні одним з головних інформаційних каналів між громадянським суспільством та державою, яку презентують державні органи, є соціальні мережі. Завдяки доступності до інформації – для громадян, можливості оперативно надавати інформацію про прийняття, реалізацію та результати управлінських рішень – для органів публічної влади, створюється реальна можливість забезпечення принципу прозорості, такого необхідного для успішних перетворень у сучасному українському суспільстві.

Необхідним елементом організації управління в системі органів виконавчої влади має бути моніторинг ефективності роботи органів влади, що є системою регулярного спостереження та оцінки результатів діяльності органів управління, чітко фіксуючу досягнення цілей їх роботи, виконанням завдань і програм, а також – своєчасного виявлення та усунення помилок і відхилень у роботі, контроль вірогідності отриманих результатів[1].

Поняття «моніторинг» (від англ. monitoring у перекладі - відстеження, на базі латинського кореня - monitor - що нагадує, застережливий) потрактовується як процес систематичного спостереження за об'єктом, контролем, аналізом, оцінкою та прогнозуванням його стану.

У широкому розумінні моніторинг – це методика спостережень за станом певного об'єкта або процесу, що дає можливість спостерігати її у розвитку,

оцінювати, оперативно виявляти результати впливу різних зовнішніх факторів. Результати моніторингу дають можливість змінювати управління об'єктом або процесом [2, с. 223-224]. Таким чином, мова йде про постійне спостереження за будь-яким процесом з метою виявлення його відповідності бажаному результату. Інакше кажучи, якщо діагностика ситуації здійснюється систематично з певною заданою періодичністю та з використанням одної (базової) системи індикаторів, ми маємо справу з моніторингом.

Щодо значення соціальних мереж, можна з впевненістю констатувати, що вони є унікальною платформою для консолідації різних груп суб'єктів на основі спільності їх інтересів, при цьому в результаті комунікативної взаємодії виникає масштабний синергетичний ефект[3].

Соціальні мережі сприяють структуризації комунікативного простору, створенню віртуальних співтовариств, які часто на практиці перетворюються на громадські об'єднання[4, с. 123-124]. А громадським інституціям дають можливість поширювати свої ідеї, залучати до своїх лав нових членів та координувати їх дії. Спостерігається взаємопроникнення повсякденної соціальної реальності і віртуальної.

Соціальні мережі дедалі більше стають певною мірою інформаційним відбитком громадянської активності, оскільки саме цей канал комунікації використовується для поширення ідей, об'єднання однодумців у спільноти (як віртуальні, так і реальні), організації заходів, координації зусиль. Практично всі суспільно значущі процеси, події, явища залишають певний інформаційний відбиток у соціальних мережах.

Яскравим прикладом такої активності є показники переходів користувачів найбільш популярних соціальних мереж: Facebook, Twitter, ВКонтакте і Одноклассникина сайт «Української правди» 21–22 листопада 2014р., після оголошення рішення уряду щодо призупинення проведення переговорів з ЄС. Пам'ятаємо, що саме ця активність і сприяла кардинальним змінам в українському суспільстві (Рис. 1).

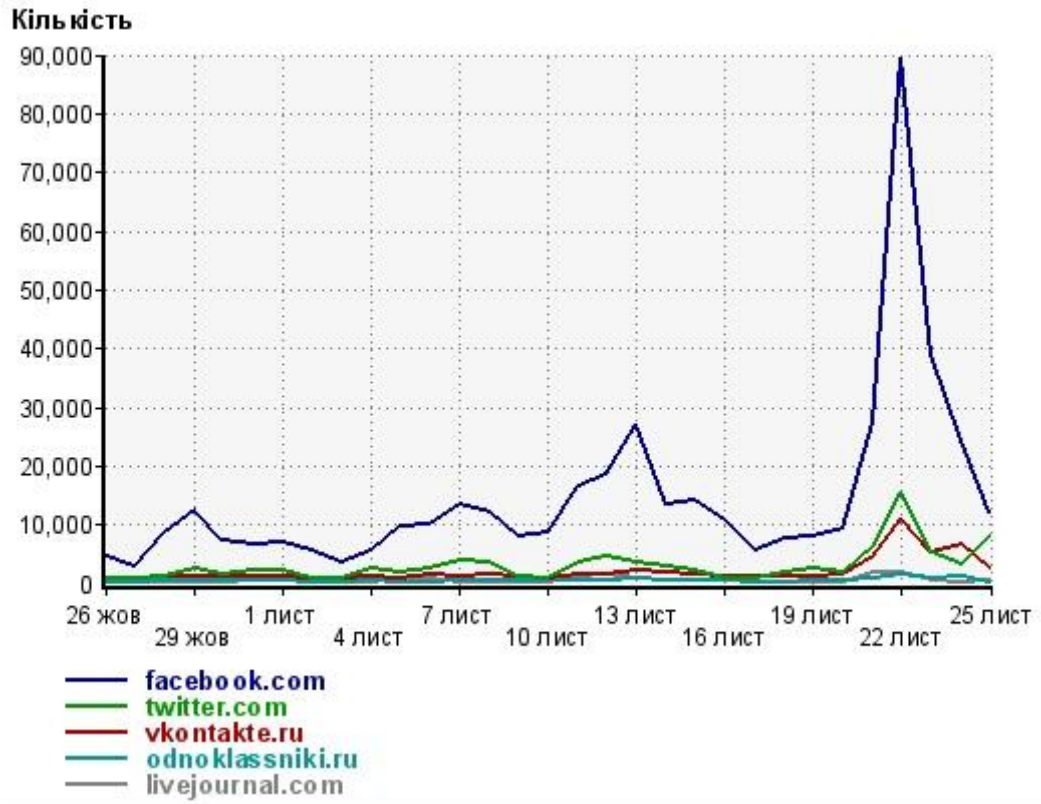

Рис. 1. Графік активності громадян в соціальних мережах як реакції на прийняття управлінських рішень [5].

Отже, використання соціальних мереж для висвітлення інформації про діяльність органів публічної влади впливає на формування як репутації, так і на формування іміджу. Вплив населення на діяльність органів публічної влади через соціальну мережу проявляється у формуванні репутації, популяризації органу при висвітленні новин, подій та змін, які відбуваються. Особливого значення набуває можливість використання зворотного зв'язку в соціальних мережах, що в свою чергу, збільшує довіру громадян та надає можливість нівелювати чутками, або ж загрозливими новинами розповсюдженими в мережі Інтернет. Тому, слід звернути увагу, на можливі перспективи розвитку співпраці між населенням та органами публічної влади.

Список використаних джерел.

1. Буряк В.В. Глобальное гражданское общество и сетевые революции: [монографія] / В. В. Буряк. – Симферополь : ДИАЙПИ, 2011. – 150 с.

2. Безверхнюк Т. М., Пігарев Ю.Б., Приходченко Л.Л., Ставицький Е.Л. Комунікаційне забезпечення регіонального управління: Навч. посіб. / Безверхнюк Т.М., Пігарев Ю.Б., Приходченко Л.Л.,Ставицький Е.Л. – Одеса: ОРІДУ НАДУ, 2016. – 104 с.

3. Саваневський М. Євромайдан: українська цифрова революція та останній шанс аналоговим політикам стати цифровими. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://g.ua/kKLn.

4. Соціальні мережі як чинник розвитку громадянського суспільства: [монографія] / [О. С. Онищенко, В. М. Горовий, В. І. Попик та ін.] ; НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. – К., 2013. – 220 с.

5. Facebook стала самой популярной у органов исполнительной власти соцсетью // IT Expert. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://g.ua/kKL5.

Біль Мар'яна Михайлівна,

кандидат наук з державного управління,
старший науковий співробітник,
ДУ «Інститут регіональних досліджень
імені М.І. Долішнього НАН України»

ЕФЕКТИВНІСТЬ МЕХАНІЗМУ РЕГУЛЮВАННЯ МІГРАЦІЇ НАСЕЛЕННЯ

Міграція як об'єкт регулювання залишається дуже актуальним і специфічним як щодо вітчизняних умов, так і в глобальних масштабах. Зростаючий рівень просторової мобільності населення змушує фахівців по-новому дивитись на концептуальні засади регулювання міграції. В їх основі – право людини на пересування, свобода вибору, регламентовані нормами міжнародного права та законодавством більшості держав світу, в тому числі й України. Це формує практично значущий напрям наукових досліджень щодо цілісного механізму регулювання міграції населення та можливостей оцінювання його ефективності. При цьому мають враховуватись новітні виклики та стандарти.

Метою даного дослідження постає вивчити теоретико-методичні основи щодо оцінювання ефективності механізму регулювання міграції населення, що можуть бути адаптовані до різних просторових масштабів, у тому числі й вітчизняних умов. Теоретичну основу даної публікації формують напрацювання авторів щодо сутності механізму регулювання (І. Романенко [2], О. Федорчак [5], О.Чечель [5]), а також методичних основ оцінювання ефективності (К. Прокоф'єва – в економіці [1], О. Ткачова – в державному управлінні [3]).

Найперше визначимо сутність *механізму регулювання міграції населення*. Орієнтуючись на системний підхід, розглядаємо даний механізм в якості системи, яка призначена для практичного здійснення державного регулювання та досягнення поставлених цілей, представляючи певну компонентну структуру: її складовими є цілі, завдання, принципи, функції, суб'єкти й об'єкти, методи та форми державного регулювання, які у своїй взаємодії та взаємозв'язку обумовлюють політику [5, с. 109; 4].

Ефективність у теорії державного управління потребує насичення методичними розробками в розрізі різних об'єктів. Якщо в економічній науці дана категорія більш менш усталилась у смисловому значенні та практиці застосування, то

в дослідженнях державно-управлінського напрямку її часто використовують абстрактно, узагальнено, не вкладаючи в її зміст конкретних критеріїв та індикаторів оцінювання. Наголошуємо, що в економіці ефективність, як правило, розглядають з двох позицій, що знаходимо у праці К. Прокоф'євої [1, с. 255-256]:

- визначення «ефективності» в значенні результативності (співвідношення результатів та витрат), що відповідає на питання – які результати досягнуті та за яку ціну, які і скільки ресурсів було витрачено на досягнення отриманих результатів; критерієм ефективності є «витрати-результат»;

- визначення «ефективності» з позиції досягнення мети, що відповідає на питання – чи досягли ми поставленої мети, наскільки ми до неї наблизились; критерієм ефективності є «результат-мета».

Таблиця 1

Види ефективності в методології оцінювання регулювання міграції населення

№ з/п	Вид ефективності	Суть підходу
1	Економічна ефективність	Оцінювання діяльності системи регулювання, що забезпечує при найменших витратах досягнення поставленої мети (витрати на апарат державного управління)
2	Цільова ефективність	Оцінювання відповідності отриманих результатів попередньо поставленим цілям
3	Організаційна ефективність	Оцінювання форм взаємозв'язків у системі регулювання, яка робить її найбільш ефективною в досягненні мети
4	Функціональна ефективність	Оцінювання ресурсних можливостей певного суб'єкта чи об'єкта виконувати покладені на нього функції у сфері регулювання міграції населення
5	Суб'єктна ефективність	Оцінювання ефективності діяльності окремих посадових осіб, управлінських структур у цілому та їх підрозділів, недержавних організацій у сфері регулювання міграції населення
6	Об'єктна ефективність	Оцінювання ефективності реалізації окремих програм, проектів, дії нормативно-правових документів
7	Ефективність взаємовідносин	Оцінювання рівня задоволення інтересів учасників міграційного процесу – мігрантів та членів їх соціального оточення, громадських, комерційних, державних, освітніх та ін. структур
8	Ефективність результату	Оцінювання наслідків (соціальних, економічних, екологічних та ін.) регулювання міграції населення

Джерело: узагальнено автором на основі [3, с. 33]

Що стосується сфери державного управління, то тут визначення ефективності у класичному економічному сенсі за схемами «витрати-результат» чи «результат-мета» є складним завданням, що потребує модифікації. Складність цієї проблеми полягає у відсутності в державному секторі єдиного показника результату, яким для комерційних структур є прибуток, а також те, що в прямому сенсі результат діяльності установ державного управління безпосередньо неможливо виміряти [3, с. 30-31]. Це зрозуміле твердження, яке, однак, не відкидає необхідності пошуку прийнятних методик оцінювання ефективності державного регулювання.

Розглянемо основні підходи до визначення ефективності регулювання міграції населення, виділення яких дозволяє сформувати авторське бачення щодо *видів ефективності*, що їх можна визначати у досліджуваній сфері. Звертаємо увагу на актуальність оцінювання ефективності з позиції задоволення інтересів усіх учасників міграційного процесу. Нами таку ефективність означено як ефективність взаємовідносин, хоча в теорії менеджменту схожа інтерпретація при визначенні ефективності має місце для поведінкового підходу. Як знаходимо в праці І. Романенка, впровадження механізмів регулювання міграційних потоків потребує пристосовування і врахування інтересів усіх учасників глобального міграційного процесу [2, с. 180].

Найвищу практичну цінність, на наш погляд, має ефективність результату. Цей підхід потребує якісних методичних розробок. В його основі мають бути конкретні індикатори, які визначаються залежно від міграційної ситуації. Для прикладу, це може бути зменшення позитивної динаміки кількості емігрантів, детінізація зайнятості мігрантів та їх грошових переказів, стимулювання реміграції, підвищення соціального захисту мігрантів, кількість і дієвість прийнятих нормативно-правових документів. Останній індикатор найбільш яскраво демонструє ефективність за суб'єктним підходом, адже кількість прийнятих нормативів є прямим взірцем продуктивної роботи управлінських структур. З іншого боку, надмірна їх кількість теж може бути деструктивом.

Також відзначимо, що складність категорії ефективності у сфері державного регулювання міграції підтверджує рівневість її визначення. Авторське бачення даного аспекту – на рис. 1.

Рис. 1. Рівні оцінювання ефективності регулювання міграції населення

Додамо, що можливості визначення того чи іншого виду ефективності напряму залежать від застосовуваних методів. Це можуть бути методи прямих розрахунків або опосередковане оцінювання – експертні, опитування тощо [3, с. 34]. У силу складності обраної теми дослідження вона буде розвиватись і в наступних працях автора. Особливу увагу буде звернено на розробку методичних підходів до оцінювання ефективності результату в сфері регулювання міграції населення.

Список використаних джерел.

1. Прокоф'єва К. В. Теоретична сутність економічної категорії «ефективність діяльності підприємства» / К. В. Прокоф'єва // Наукові праці Полтавської державної аграрної академії. Серія : Економічні науки. – Вип. 6. – Т. 2. – 2013. – С. 255–258.

2. Романенко І. О. Механізм регулювання міжнародною трудовою міграцією в умовах глобалізації / І. О. Романенко // Міжнародна економічна політика. – 2012. – Спец. вип. : у 2 ч. – Ч. 1. – С. 177–183.

3. Ткачова О. Ефективність державного управління: поняття та підходи до оцінювання / О. Ткачова // Вісник Національної академії державного управління при Президентові України. – 2013. – № 2. – С. 30–37.

4. Федорчак О. В. Класифікація механізмів державного управління / О. В. Федорчак // Демократичне врядування [Електронне видання]. – 2008. – № 1. – Режим доступу до журн. : http://www.lvivacademy.com/visnik/index.html

5. Чечель О. М. Принципи та механізм державного регулювання економіки / О. М. Чечель // Вісник Академії митної служби України. Сер. : Державне управління. – 2013. – № 2. – С. 103–111.

Давтян Степан Гургенович,

к.держ. упр., доцент,
доцент кафедри державного управління і
місцевого самоврядування
ОРІДУ НАДУ при Президентові України

ОПТИМІЗАЦІЯ МЕХАНІЗМІВ ВІДНОСИН У ПУБЛІЧНІЙ СФЕРІ НА ЕТАПІ РЕФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ В УКРАЇНІ

Актуальність проблеми реформування механізмів взаємодії на сучасному етапі державотворення зростає у зв'язку із процесами реформування системи публічного управління в Україні. Стратегічним напрямом удосконалення системи публічної влади в Україні є формування таких механізмів, які б забезпечували ефективність управлінських рішень, чітке розмежування та збалансованість повноважень і функцій різних структур виконавчої влади. Мова йде про одночасне вирішення двох взаємопов'язаних завдань: формування цілісної державної регіональної політики та створення ефективної системи її реалізації.

Взаємодія між органів державної виконавчої влади (далі по тексту – ОДВВ) та органів місцевого самоврядування (далі по тексту – ОМС) здійснюється у організаційних, інформаційних, інституційних, правових, матеріально-фінансових формах. Під час здійснення процесу взаємодії між ними, використовується комплекс організаційно-правових методів: координація діяльності, прогнозування, планування, вироблення спільних рішень, погодження актів і рішень, контроль за виконанням прийнятих рішень, інструктування, делегування повноважень, матеріально-фінансове забезпечення рішень, інформаційне забезпечення, роботу з кадрами.

Сучасна модель державного управління, що використовується в Україні на територіальному рівні, характеризується численними внутрішніми суперечностями та неузгодженістю, організаційним та функціональним дуалізмом, що проявляється, з одного боку, у відносно широкій компетенції місцевих державних адміністрацій (далі по тексту - МДА) без їх відповідного організаційного забезпечення, а з іншого, – в дублюванні МДА повноважень територіальних органів центральних органів виконавчої влади (далі по тексту - ТОЦОВВ) і навпаки. Конкуруюча компетенція призводить до латентного протистояння управлінських структур різних рівнів, а іноді й до адміністративних конфліктів. Унаслідок цього МДА не повною мірою

виконують свою основну функцію – забезпечення комплексного соціально-економічного розвитку відповідних територій, а ТОЦОВВ сповна не враховують інтереси регіонів. За таких умов дослідження механізмів та форм взаємодії МДА й ТОЦОВВ, вирішення кола питань щодо їх організаційно-правового вдосконалення набуває особливої актуальності й обумовлює необхідність опрацювання досконалої моделі державної виконавчої влади на територіальному рівні.

У закордонних та вітчизняних дослідженнях з відносин у публічній сфері сформовано безліч моделей внутрішніх взаємовідносин у системі муніципальної влади та взаємин поміж інститутом місцевого самоврядування та зовнішнім щодо нього середовищем (у першу чергу з державною владою). При цьому, якщо в межах американської науці акцент здебільше робиться на політичній стороні таких взаємовідносин, то в європейській традиції, у тому числі вітчизняній – на адміністративній.

Розглядаючи характеристику теоретичних моделей американських дослідників, що опрацьовують політичні чинники взаємовідносин, можна зробити висновок про те, що пропоновані моделі також певною мірою можуть бути застосовані до розуміння процесів децентралізації в Україні.

Як відомо, американська система публічної влади включає до себе кілька видів публічної влади – федеральна влада, влада штатів, місцеве самоврядування та інституції корінних народів, що володіють територіальною автономією. Проте всі зазначені рівні не функціонують ізольовано один від одного, навпаки вони інтенсивно взаємодіють, утворюючи певний управлінський простір. При цьому форми та ступінь взаємодії можуть бути вкрай різноманітними – від гармонійного співробітництва аж до жорстких конфліктів, від діяльності, що завдана формальними конституційними рамками або судовими рішеннями, до неформальних телефонних розмов та спільних розваг урядовців.

Взаємовідносини поміж місцевим самоврядуванням та його оточенням виникають, наприклад, «коли федеральний уряд надає допомогу місцевим спільнотам щодо вирішення проблем охорони навколишнього середовища, або коли уряд штату надає фінансову допомогу школам, що знаходяться у віданні місцевого самоврядування, або коли місто купує воду у корпорації, що знаходиться у віданні графства. Коли місцеві співтовариства відмовляються йти на зустріч штатам з

приводу об’єднання шкіл, вони також автоматично включаються у систему взаємовідносин із зовнішнім щодо них середовищем. Коли місцеві органи влади відмовляються приймати небезпечні відходи від інших громад – це також стає частиною непростої структури взаємин поміж публічними інститутами.

Численні дослідження американських авторів та велика кількість суперечок поміж ними концентруються навколо питання про те, як все ж таки зазначена система працює, та як вона має функціонувати. На теперішній час розроблено та достатньо широко використовується велика кількість моделей місцевого самоврядування, які відрізняються поміж собою внаслідок створення в різні історичні періоди, або внаслідок різних уявлень та пріоритетів дослідників.

У відповідності із «змагальними уявленнями», діяльність публічних інститутів є за своєю сутністю так званою «грою з нульовою сумою», тобто грою, коли кожен гравець намагається збільшити свій виграш за рахунок програшу іншого гравця. Таким чином, в межах системи публічного управління кожна з сторін конкурує за владу й збільшення влади в одній системі владарювання зменшує її у іншій. Внаслідок цього в американській науці виникло кілька моделей – централізації, децентралізації, дуалізму.

Модель централізації передбачає, що державна влада є (або має бути) домінуючою стороною в системі місцевого самоврядування. Від так державна влада володіє більш широким уявленням щодо тих чи інших проблем, аніж місцеве самоврядування, яке погано вирішує відповідні завдання у зв’язку із невеликим обсягом ресурсів, які є у його розпорядженні. Дана модель пов’язана з інтенсивною роботою органів державної влади щодо вирішення питань місцевого значення й які мають побоювання, що перенесення вирішення проблем на рівень місцевого самоврядування буде мати в якості наслідків «провал» відповідної політики та розмивання відповідальності. Однак модель домінування державної влади уявляється іншими дослідниками небажаною, або, навіть, шкідливою, адже породжує бюрократизм, зволікання, а також систему врядування, яка є закритою від громадян й внаслідок цього стикається з багатьма проблемами. Логічним наслідком подібних уявлень було створення іншого різновиду концепції змагальності у вигляді децентралізованої моделі.

За децентралізованою моделлю місцеве самоврядування визнається в якості потужного гравця у системі політико-управлінських відносин. Це пов'язане із тим, що місцеве самоврядування є більш близьким до громадян та спроможне пристосувати вирішення численних проблем до місцевих умов та місцевих очікувань. Окрім цього місцеві спільноти можуть проводити різноманітні експерименти з різними місцевими політиками, спрямованими на підвищення їх ефективності. Більш того, місцеве самоврядування демонструє час від часу спроможність ухилятися від реалізації тієї політики, до якої їх схиляє державна влада. Проте, логічний розвиток моделі децентралізації фактично призводить до домінування місцевого самоврядування у системі публічної влади та «обнуління» державної влади як такої.

Третій різновид конкурентної парадигми в системі місцевого самоврядування є так звана дуалістична модель, яка в американській політичній лексиці має назву «модель листкового пирога». Вона передбачає, що кожен з видів публічної влади є цілком самостійним у сфері своєї відповідальності – держава не втручається у вирішення питань місцевого значення, а місцеве самоврядування – у вирішення питань державного значення. Дуалістична екологічна модель місцевого самоврядування, таким чином, виходить з визнання необхідності підтримці високого рівня балансу поміж інститутами публічної влади.

Проте, як зазначають дослідники, дуалістична модель містить ряд внутрішніх протиріч. Зокрема, розподіл публічних функцій на місцеві та загальнодержавні є теоретично привабливим, однак на практиці існує ряд сфер, які є пограничними й у підсумку виникає проблема відповідальності за їх вирішення. Дуалістична модель також виключає кооперацію поміж державною владою та місцевим самоврядуванням, яка може бути більш ефективною, чим самостійні дії двох систем. Як зазначають американські дослідники «припущення, що відповідальність може бути розподілена так чітко, що прийняття рішень в одній системі публічного управління не буде впливати на іншу є досить сумнівним припущенням. Якщо припустити, наприклад, що система освіти є зоною відповідальності виключно місцевого самоврядування, а оборона – державної влади, то що буде з національними оборонними програмами, якщо система підготовки математиків, фізиків, хіміків, без яких неможливо розвивати воєнні технології зазнає невдач?

На противагу конкурентним концепціям екології місцевого самоврядування виникли моделі взаємозалежності, які засновані на розподілі влади та відповідальності поміж різними учасниками взаємодії, що працюють на спільні цілі. Влада за таких умов не зводиться до гри з нульовою сумою, а всі сторони взаємодії можуть отримати дещо більше одночасно.

Модель кооперації (іноді відома як «модель мармурового пирога») підкреслює цінність кооперації поміж місцевим самоврядуванням та державною владою, адже спільними зусиллями можна отримати значно більш кращий результат, чим поодинці. Так, національна політика в галузі транспорту має стосунок не лише до національної економіки, але й до місцевої. З іншого боку, зусилля місцевої влади в сфері місцевого транспорту впливає на залучення інвестицій та на національну економіку у цілому. Позитивні ефекти за таких умов можуть бути досягнути за умови залучення до відповідної політики всіх рівнів владарювання, включно з місцевим самоврядуванням. Національний уряд стикається з значними складнощами при відстеженні численних варіантів місцевих пріоритетів та потреб, так само як місцеве самоврядування може зіштовхнутися з браком відповідних ресурсів при вирішенні поодинці своїх проблем. Партнерство є непоганим рішенням у подібній ситуації. Тобто немає такої форми владарювання, яка б володіла монополією на вироблення добрих ідей, кооперація може висунути найкращі ідеї незалежно від того, яка з публічних влад є джерелом цих ідей.

Підвищення ефективності взаємодії ОДВВ та ОМС в умовах сьогодення, може бути досягнуто тільки завдяки створенню якісної правової бази їх функціонування. Саме на законодавчому рівні має бути закріплено механізм взаємовідносин між ОДВВ та ОМС, процедури здійснення надзору префектом за діяльністю ОМС та оскарження виявлених недоліків у судовому порядку.

Список використаних джерел.

1. Про місцеве самоврядуваня в Україні»: Закон України від 21.05.1997 року [Електронний ресурс] // Офіційний веб-сайт Верховної Ради України (сайт). – Режим доступу до ресурсу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80/page5.

2. Про місцеві державні адміністрації: Закон України від 09.04.1999 року [Електронний ресурс] // Офіційний веб-сайт Верховної Ради України (сайт). – Режим доступу до ресурсу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/586-14.

3. Про схвалення Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 01 квітня 2014р. № 333-р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/333-2014-p/print1478015553393377

4. Давтян С. Г. Механізми взаємодії місцевих державних адміністрацій та територіальних підрозділів центральних органів виконавчої влади : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. наук з д.у: 25.00.02- механізми державного управління.– Харківський інститут державного управління Національної академії державного управління при Президентові України.– Харків, 2008.

5. Місцеве самоврядування в умовах децентралізації влади в Україні: Колективна монографія / Кол. авт. (Саханенко С. Є., Давтян С. Г. та інші); за заг. ред. Р. М. Плюща. — К.: Рідна мова, 2016. — 744 с.

6. Давтян С. Г., Семенюк Г.А. Щодо актуальних проблем інституційного розвитку місцевого самоврядування в Україні та обґрунтування доцільності змін у системі його механізмів // Регіональне управління та реалізація державної політики сталого розвитку: Матеріали науково-практичного семінару ОРІДУ НАДУ – 03 грудня 2015 року - Одеса: ОРІДУ НАДУ, 2015. – С. 83-87;

Даниленко Сергій Анатолійович,

аспірант кафедри державного управління і місцевого самоврядування ОРІДУ НАДУ при Президентові України

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД РЕГУЛЮВАННЯ МЕДІА-СФЕРИ В КОНТЕКСТІ ВЗАЄМОДІЇ ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ І ЗАСОБІВ МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ

У процесах формування та реалізації інформаційної взаємодії органи публічної влади повинні постійно підтримувати відносини з суспільством на основі взаєморозуміння та обміну інформацією за всіма найбільш важливими аспектами життєдіяльності. Така взаємодія спрямована насамперед на ефективне функціонування цих відносин, що, безумовно, вимагає дотримання певних стандартів, а також налагодження ефективних інформаційних каналів, які дозволяють спілкуватися з громадськістю, пояснювати суспільству свої рішення, враховувати запити різних соціальних груп, їх думки, пропозиції та критику.

Вивчення зарубіжного досвіду в сфері правововового і економічного регулювання діяльності ЗМІ відображає те, що влада в країнах демократії не може безпосередньо керувати медіа та використовувати їх в своїх цілях.

В контексті вдосконалення взаємодії органів публічної влади і засобів масової інформації виникає необхідність вирішення завдання щодо визначення механізмів, які сприяють ефективному використанню медіапотенціалу, а також удосконаленню інформаційно-комунікативних відносин для реалізації спільного завдання – інформування суспільства.

Сьогодні в різних країнах світу існують свої механізми регулювання медіа-сфери. У Великобританії при цьому в більшій мірі покладаються на саморегулювання. Створена у 1953 році Рада у справах преси мала на меті усунення заборонного характеру законодавчого контролю. Вона складалася з представників засобів масової інформації. Головною функцією членів Ради був захист свободи слова і розгляду скарг громадськості. Згодом, у 1989 році був утворений Комітет для регулювання діяльності преси. Цей комітет рекомендував замість Ради у справах преси заснувати Комісію зі скарг на пресу за зразком системи саморегулювання. Крім цієї Комісії, уряд має спеціальну службу зі зв'язків з громадськістю і пресою. У

прем'єр-міністра є прес-секретар, який і є джерелом щоденних повідомлень про політику уряду.

В Японії формула регулювання медіа-сфери інша. Так, створена ще в 1925 році й нині діюча Японська корпорація постійно вивчає громадську думку та опитує своїх слухачів і глядачів. Вона складається з 12 чоловік, яких призначає прем'єр-міністр після схвалення обох палат парламенту. Владні структури безпосередньо взаємодіють із засобами масової інформації без «посередників». При цьому важливу роль відіграють традиції держави. В результаті до сих пір не було жодного конфлікту між цією корпорацією і владою [2].

Розкриваючи питання зарубіжної практики регулювання медіа-сфери потрібно звернути увагу на те, що влада в країнах демократії не може безпосередньо керувати та використовувати їх в своїх цілях. В європейських країнах ЗМІ виконують функцію не тільки інструменту інформування суспільства, але і засобів контролю з боку суспільства за діяльністю влади. Тим не менш, органи публічної влади зберігають певну можливість контролювати медіапроцеси.

Постулатом децентралізації інформаційно-комунікаттивних відносин у провідних демократичних країнах Європи стало ствердження, що здійснюване державою управління інформаційною сферою є надмірно централізованим та неефективним. Прикладом цьому є Федеративна Республіка Німеччини де взаємодія органів публічної влади і ЗМІ відбувається на демократичній правовій основі.

У Німеччині, на відміну від України, немає закону про засоби масової інформації. Правові основи ЗМІ ФРН базуються на загальноприйнятих міжнародних актах. Головним гарантом свободи слова, друку та інформації є Головний закон (§ 1 Ст. 5). ЗМІ самі вирішують, яку інформацію пред'явити громадськості. Будь який громадянин має право на вільне отримання інформації й поширення своєї думки.

Переконливим прикладом законотворчості, яка стосується ЗМІ є закон про друк землі Гамбург, згідно якому державні установи зобов'язані надавати інформацію представникам преси, радіо або телебачення, якщо вона сприятиме виконанню суспільних завдань. При цьому в інформації може бути відмовлено, якщо:

- тим самим може бути ускладнене або поставлено під загрозу зриву проведення поточного судового процесу;

- мають місце приписи про зміст в таємниці даної теми або про нерозголошення службових справ;

- якщо тим самим було б завдано збитку іншим громадським або приватним інтересам, які претендують на захист держави [3].

В зазначеному законі особливо наголошується, на тому, що розпорядження загального типу, що забороняють державній установі давати інформацію друку, є неприпустимими.

Окремого розгляду потребує питання вивчення зарубіжного досвіду щодо правових механізмів взаємодії влади і ЗМІ на прикладі Швеції - держави, що прийняла Закон про свободу слова і друку ще в 1766 р. Нова редакція цього закону зі змінами і доповненнями була прийнята в 1983 році продовжує діяти і сьогодні [4].

Згідно із Законом, жодна влада не може впливати на зміст твору, вживати заходів, які не встановлені даними Актом, щоб перешкодити публікації твору та його поширенню серед громадськості. У Законі підкреслюється, що свобода друку є основою вільного суспільства, тому влада має звертати увагу більше на протизаконність теми і сенсу, ніж на форми їх вираження, більше на мету, ніж на манеру викладу, а також у разі сумніву швидше виправдовувати, ніж засуджувати.

В демократичних країнах світу система взаємодії органів публічної влади і засобів масової інформації будується на двох основних принципах:

- максимального невтручання влади в діяльність мовників (регулювання здійснюється спеціальними органами, безпосередньо непідконтрольними влади, в т. ч. виконавчої);

- колегіальності органів, що здійснюють таке регулюванняз врахуванням інтересів всіх груп соціальної спільноти [1].

Ці принципи об'єднані в ідеологію, за якою в розвинених демократичних країнах телевізійне та звукове мовлення й взагалі всі ЗМІ важаються не інститутом влади, а інститутом суспільства. Основна їх мета полягає не в служінні інтересам держави, а в служінні інтересам суспільства. Таку позицію в цих країнах поділяє і сама влада, яка усвідомила необхідність незалежної оцінки її діяльності з боку суспільства через ЗМІ, а також зрозуміла, що таким чином істотно підвищується ефективність її управління суспільною думкою.

Таким чином, світовий досвід показує, що засоби масової інформації відігравали і відіграють важливу роль в діяльності органів публічної влади, оскільки впливають на громадську думку, виконують інформаційну функцію. При цьому характер взаємодії органів публічної влади і засобів масової інформації відіграє все більш важливу роль при проведенні довгострокових державних перетворень. Завдання органів публічної влади в цих умовах - забезпечення політичної рівноваги, балансу інтересів, стабільності.

Список використаних джерел.

1. Дацій Н.В. Аналіз досвід організації державної служби у демократичних країнах / Дацій Н.В. // Наукові розвідки з державного та муніципального управління : зб. наук. праць. – 2011. – № 1. – С. 33-41

2. Несвіт Г. П Інформаційна політика держави як чинник реформування суспільства. – Автореф. дис. канд. юрид.наук: 23.00.02 – Одеса: Одеська національна юридична академія, 2001. – 18 с.

3. Шаров Ю. П. Інноваційні інструменти публічного адміністрування: європейський контекст / Ю. П. Шаров // Публічне управління: теорія та практика. – 2010. – Вип. 1. – С. 5–9.

4. Стандарти Ради Європи у сфері медіа: [законодавчий бюлетень]. – К. : IREX Y – Медіа, 2005. – 75 с.

Домбровська Світлана Миколаївна,

д.держ.упр., проф., начальник навчально-науково-виробничого центру Національного університету цивільного захисту України

СОЦІАЛЬНА БЕЗПЕКА ДЕРЖАВИ: ПОНЯТТЯ ТА МЕХАНІЗМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Соціальна безпека – дефініція, яка недостатньо повно розроблена в науці «Державне управління», що обумовлює актуальність даної проблеми. У широкому сенсі така безпека близька до безпеки суспільства, тому що розглядає всі сфери життєдіяльності людей [1]. У вузькому сенсі вона передбачає стабільний розвиток соціуму, функція якого полягає у відтворенні людського потенціалу [там само]. Отже, структурною одиницею будь-якого суспільства є особистість, тому необхідним є здійснення дослідження проблеми безпеки в контексті забезпечення соціального розвитку держави.

Відповідно до пріоритетів розвитку України [2] урахування потребують особливості державного управління соціальною сферою. Остання перебуває в умовах модернізаційних державноуправлінських змін і соціальної трансформації. Це вимагає активної участі держави в управлінні процесами функціонування соціальної інфраструктури та ключових сфер життєдіяльності.

В узагальненому вигляді соціальну сферу можна охарактеризувати як систему, що складається з галузей і ланок соціально-економічної сфери, узаємозв'язків її суб'єктів, функціонування яких спрямоване на розвиток цих сфер, власне відтворення, задоволення інтересів через отримання відповідних послуг, реалізацію людського потенціалу та капіталу, підвищення рівня й якості життя з урахуванням особливостей регіонів. Забезпечити таке функціонування та соціальну стабільність покликана держава в особі органів державної влади шляхом вчасного та гнучкого використання економічних, політичних та ін. засобів щодо виявлення тенденцій і результатів соціально-економічних процесів. Окрім цього, суб'єктами управління соціальною сферою виступають самоврядні суб'єкти, а також господарюючі та громадські організації, які в певній мірі виконують соціально-орієнтовані функції, сприяючи поєднанню в ієрархічну систему соціальних задач, індикаторів, соціальних загроз і стандартів розвитку.

Поняття соціальної безпеки є одним з визначальних параметрів національної безпеки, і воно повинно бути концептуально покладено в основу здійснення державної соціальної політики України. Тільки політика, побудована на базі розуміння цього та проведених емпіричних досліджень, може максимально гарантувати громадянину захист його соціальних прав і свобод, забезпечити йому гідне існування та підтримку в усіх можливих життєвих ситуаціях.

Складність вирішення проблеми забезпечення соціальної безпеки України та її регіонів полягає в необхідності спільного вирішення двох взаємопов'язаних завдань: організаційних трансформацій і оперативного управління повсякденною діяльністю в межах уже сформованого організаційного середовища. Держава, відстоюючи не тільки свої, а й національні (регіональні) інтереси, як інструмент впливу на рівень соціальної й економічної безпеки використовує певні прямі та непрямі «важелі». До важелів прямого впливу можна віднести оптимальний напрямок і використання грошових потоків, надання комунікативних послуг, регулювання законодавчої діяльності, регулювання податкової політики тощо, а до важелів непрямого впливу – законодавчий, адміністративно-правовий, судовий та економічний впливи з метою формування необхідних реакцій населення на події, що відбуваються.

Основну потенційну загрозу соціальній безпеці представляє порушення пропорцій відтворення як під час економічних криз (валютних, грошово-кредитних, фінансових, біржових, аграрних та ін.), так і подальше поглиблення диспропорцій під час розвитку економіки й її реформування. З огляду на це під соціальною безпекою можна розуміти захищеність потреб громадян, окремих груп і соціальних верств, об'єднань людей у регіонах і населення країни в цілому в збалансованому відтворенні й споживанні матеріальних благ, необхідних для їх виробничої, суспільної життєдіяльності, освіти та розвитку.

Найважливішим документом, що закріплює принципи державної політики України у сфері національної безпеки, є Стратегія національної безпеки України [2, п. 2.2, 2.4 Розділ «Засади захисту життєво важливих інтересів особи, суспільства і держави»]. У ній у стислій формі сформульовано, у чому полягають на сучасному етапі основні інтереси суспільства й особистості, що визначають у сукупності загальнодержавні інтереси. При цьому головну функцію соціальної безпеки можна охарактеризувати з позиції відтворення людського потенціалу та соціального

капіталу. Отже, соціальна безпека – це стан, який відзначається характеристикою політичних, правових, економічних, ідеологічних, організаційних та соціально-психологічних заходів досягнення оптимального рівня безпеки «наразі» і «на майбутнє» територіальних соціально-економічних систем, під час їх функціонування та розвитку, що забезпечується державою та суспільством, і дозволяє зберігати наявні конституційний лад, соціальну стабільність, недопускаючи їх ослаблення і, тим більше, підрив.

Загрози соціальної безпеки обумовлені розбалансованістю соціальних відносин, тому її система має передбачати наявність відповідного законодавства й системи соціальних і правових цінностей, а також особливу систему відповідальності та контролю. Існування цієї системи, з теоретичної та практичної точок зору, можливо лише при активній взаємодії і взаємоконтролі держави й суспільства щодо створення оптимальної моделі розвитку та соціальних технологій вирішення існуючих у цій сфері проблем. Зокрема, необхідні економічне зростання, забезпечення зайнятості населення та доступу різних верств населення до систем освіти й охорони здоров'я, подолання демографічної кризи, інституціоналізація соціального захисту, збереження та відтворення історико-культурних цінностей, охорона майна громадян тощо.

У залежності від компетенції органів державної влади, громадських структур, покликаних гарантувати соціальну безпеку, можна виділити чотири рівні її забезпечення, а саме: державний, регіональний, місцевий і самоорганізації громадян. Особлива роль для досягнення соціальної безпеки належить державній політиці. Вона передбачає забезпечення ефективної трудової діяльності всього суспільства, його економіки як важливої умови подолання соціальних загроз. Згідно із Стратегією сталого розвитку «Україна –2020» [3, Розділ 2 «Мета реалізації Стратегії та вектори руху»] головними векторами посилення безпеки на середньострокову перспективу є «розвиток», «безпека», «відповідальність» і «гордість», які передбачають забезпечення стійкого розвитку держави, проведення структурних реформ та, як наслідок, підвищення стандартів життя. На наше переконання, таке формулювання векторів руху не позбавлене недоліків, але з нього можна зробити висновок: соціальна безпека держави охоплює підвищення матеріального добробуту громадян на основі реформування системи оплати праці, охорони здоров’я, забезпечення

соціального захисту та дотримання соціальних гарантій. Безперечно, найбільш важливим напрямком підвищення системи безпеки будь-якої країни є забезпечення її фінансової складової. Саме фінансовий стан реального сектора економіки, банківської системи і держави визначає, наскільки успішно будуть вирішуватися проблеми за іншими напрямками соціальної безпеки, тому необхідним є забезпечення фінансової стабільності як на загальнонаціональному, так і на регіональному рівнях.

Список використаних джерел.

1. Соціальна безпека: теорія та українська практика / І. Ф. Гнибіденко, А. М. Колот, О. Ф. Новікова та ін. ; за ред. І. Ф. Гнибіденка, А. М. Колота, В. В. Рогового. – К. : КНЕУ, 2006. – 292 с.

2. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 6 травня 2015 року «Про Стратегію національної безпеки України» [Електронний ресурс] : Указ Президента України від 26.05.2015 р. № 287/2015. – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/287/2015.

3. Про Стратегію сталого розвитку «Україна – 2020» [Електронний ресурс] : Указ Президента України від 12.01.2015 р. № 5/2015. – Режим доступу : http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/5/2015.

Дуліна Оксана Василівна,

доцент кафедри економічної теорії і економіки підприємства
Одеського державного аграрного університету,
кандидат юридичних наук

ФУНКЦІОНАЛЬНЕ ОБСТЕЖЕННЯ ЯК ПІДҐРУНТЯ ПРОВЕДЕННЯ АДМІНІСТРАТИВНОЇ РЕФОРМИ

За показниками Індексу світової конкурентоспроможності Світового економічного форуму Україна впала до рівня 2014 року, зайнявши 130 місце серед 144 країн за якістю державного управління, хоча торік відбулось зростання на 30 позицій. Тож проведення системних соціально-економічних реформ, що відбувається на часі в Україні відповідно до Угоди про асоціацію між Україною та ЄС, Стратегії сталого розвитку «Україна - 2020» та Угоди про фінансування Контракту України з розбудови держави, передбачає проведення системних соціально-економічних реформ. Функціональний аналіз завдань і функцій органів виконавчої влади на предмет їх відповідності реальним потребам суспільства та вимогам актів законодавства, а також на предмет відповідності структури органів виконавчої влади покладеним на них завданням і функціям, є необхідним підґрунтям для проведення адміністративної реформи. Тобто, ефективне функціонування держави неможливе без упорядкованої, структурованої та дієвої системи державного управління, для отримання якої світова практика пропонує застосовувати аналітичну методику, яка отримала назву функціональне обстеження. Відтак, функціональне обстеження стає основним інструментом щодо приведення системи державного управління в цілому, та структури органів виконавчої влади зокрема, у відповідність з функціями, які на них покладено. Оскільки реалізація функцій пов'язана з отриманням чітко визначеного кінцевого результату, прямо відображає досягнення цілей та завдань органу державного управління [3].

З кінця 80-х років минулого століття і до сьогодні функціональні обстеження постійно проводяться в країнах Західної Європи, Північної Америки, Австралії та Нової Зеландії. Реформи системи державного управління країн Центральної та Східної Європи також супроводжувалися проведенням різних типів функціональних обстежень.

Концепція функціонального обстеження належить до основних шляхів досягнення системної оптимізації, збільшення ефективності та результативності діяльності всіх органів виконавчої влади в Україні, бо її невід'ємною складовою є оптимізація функцій виконавчих органів влади. Системна оптимізація передбачає створення чіткої структури виконавчої влади, де б її кожна частина була відповідальною за певну ділянку суспільних відносин, чиї б функції не дублювалися і не були б більшими за повноваження, були б спрямовані на розвиток та подальше вдосконалення системи влади в Україні.

Під функціональним обстеженням слід розуміти інструмент постійного аналізу відповідності завдань і функцій органів виконавчої влади чинному законодавству, а також відповідності внутрішньої структури органів виконавчої влади покладеним на них завданням і функціям з метою усунення з практики їх діяльності внутрішніх суперечностей, дублюючих функцій та функцій, що не належать до сфери їх повноважень [6].

Функціональне обстеження передбачає визначення доцільності збереження функцій як обов'язкових, оптимального способу їх реалізації, нового розподілу функцій серед урядових та інших структур, встановлення під залишені функції адекватної внутрішньої структури організації. Концептуальними засадами здійснення функціональних обстежень слугують принципи їх проведення:

- системність (з врахуванням систематичних інституційних змін);
- здатність чинити опір змінам та створювати умови для модернізації;
- обумовленість зростанням потреб при обмеженості ресурсного потенціалу.

На часі вирізняють три типи проведення функціональних обстежень:

- вертикальне (аналіз та оцінювання окремих органів або їх сукупності в одній сфері державного управління);
- горизонтальне (аналіз всієї системи органів виконавчої влади щодо надлишковості та дублювання функцій і повноважень);
- системне (зосереджене на розподілі функцій між системою органів виконавчої влади);
- секторальне / секторне (здійснюється в межах одного сектору економіки).

За остання 16 років функціональні обстеження в органах виконавчої влади України проводилися неодноразово, за їх результатами було прийнято Указ

Президента України «Про оптимізацію системи центральних органів виконавчої влади» [5] з відповідними заходами. Слід зазначити, що питання функціонального обстеження центральних органів виконавчої влади є однією з ключових функцій Національного агентства України з питань державної служби. Відповідно, ним видано Накази щодо «Порядку проведення функціонального обстеження органів виконавчої влади» [2] та «Про організацію проведення функціонального обстеження органів державної влади в 2012 році» [1]. Крім того, планом роботи на друге півріччя 2016 року Національним агентством з питань державної служби було заплановано розроблення (актуалізацію) та затвердження методики проведення функціонального обстеження та аналізу робочих процесів у центральних органах виконавчої влади. А також з метою більш якісного проведення функціонального обстеження організовується проведення нарад та методичних семінарів в органах виконавчої влади, визначених як об'єкти для проведення функціонального обстеження, для організації роботи в державних органах утворюються робочі групи та комісії. На Центр адаптації державної служби до стандартів Європейського Союзу покладено завдання щодо консультаційного та науково-методологічного супроводження функціональних обстежень.

На часі розпочалося функціональне обстеження міністерств, які увійшли в пілотний проект Кабінету Міністрів України з реформування уряду. Робочі групи з його проведення складаються з представників міністерств, офісів реформ, українських та міжнародних експертів, за узгодженою методикою та з використанням електронної бази даних. Також до процесу буде залучена громадськість. Оскільки за результатами проведення функціональних обстежень відбудеться звільнення тих державних службовців, які виконували ті функції, що себе вже вичерпали (та з врахуванням переходу на онлайн-обслуговування, електронне врядування), то буде побудовано нову структуру, відчужено невластиві функції та запроваджено нові посади фахівців з питань реформ [4].

Фактично очікується, що на середину липня буде запроваджено нові структури, реєстри функцій, положення і надані пропозиції щодо невластивих повноважень, то будуть прозорі та відкриті конкурси на 1000 нових посад, за новими процедурами, підвищеними вимогами та відповідно оплатою праці.

Застосовування найкращих практик урядування найсильніших країн світу у вітчизняні реалії надасть змогу позбутися невластивих їм функцій (послугами, управлінням державною власністю, інспекціями, наглядом тощо). Тобто, міністерство буде займатись політикою і тільки політикою.

Таким чином, мова про один із важливих етапів реформи міністерств, за висновками якого можна не тільки встановити відповідність формулювання функцій, визначених у положеннях про органи державної влади нормам, закріпленим у законодавстві України, але й знизити рівень корупційних ризиків, підвищити ефективність використання трудових та бюджетних ресурсів органів державної влади.

Список використаних джерел.

1. Наказ Національного агентства з питань державної служби України від 27 липня 2012 року № 155 «Про організацію проведення функціонального обстеження органів державної влади в 2012 році» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.dbuapa.dp.ua/cpk/lib/1/Order_155_27%2007%202012.pdf

2. Порядок проведення функціонального обстеження органів виконавчої влади // Наказ Головного управління державної служби України від 30.03.2010 N 84 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.guds.gov.ua/

3. Приходченко Л.Л. Функціональне обстеження як інструмент ефективного здійснення адміністративної реформи / Л. Приходченко // Актуальні проблеми державного управління : зб. наук. пр. / ОРІДУ. – Одеса : ОРІДУ НАДУ, 2011. – Вип. 1 (45). – С. 122 – 126

4. Стартує функціональне обстеження пілотних міністерств : Центр адаптації державної служби до стандартів ЄС [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.center.gov.ua/component/k2/item/2436-%D1%84%D1%83%D0%BD%D0%BA%D1%86%D1%96%D0%BE%D0%BD%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D1%96-%D0%BE%D0%B1%D1%81%D1%82%D0%B5%D0%B6%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F

5. Указ Президента від 9.12.2010р. № 1085/2010 «Про оптимізацію системи центральних органів виконавчої влади» ; [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.rada.gov.ua

6. Функціональне обстеження : Центр адаптації державної служби до стандартів ЄС [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.center.gov.ua/component/k2/item/2436-%D1%84%D1%83%D0%BD%D0%BA%D1%86%D1%96%D0%BE%D0%BD%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D1%96-%D0%BE%D0%B1%D1%81%D1%82%D0%B5%D0%B6%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F

Ільчанінова Наталія Іванівна,

аспірант кафедри менеджменту та адміністрування
Чорноморського національного університету
імені Петра Могили

ПУБЛІЧНІ ПОСЛУГИ ЯК КАТЕГОРІЯ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ

Зараз науковцями формулюється новітній підхід до розуміння проблем сучасного публічного управління. На місце головних напрямків соціально-економічного розвитку, приходить вирішення проблем життєдіяльності громадян, громадських об'єднань та суспільства загалом. Інакше кажучи, провідним завданням системи публічного управління визнається покращення суспільного добробуту, що є головною складовою забезпечення якості суспільного життя. В умовах становлення розвиненого громадянського суспільства це виражається у економічному, організаційному, врешті-решт, законодавчому забезпеченні відповідних умов. Категорія «послуга» в умовах становлення теорії служіння влади громадянам відноситься до кола не лише досліджень економічного спрямування, а й управлінського, соціально-політичного тощо.

Дослідник М.П. Воронов пропонує наступні характерні особливості, які відрізняють послуги від інших видів товару: невідчутність; невідокремленість від джерела; незбереження; мінливість якості; відсутність володіння [1].

При визначенні категорії «послуга» дослідники акцентують на тому, що надання послуг є обов'язковою процедурою для органів влади. Однак, деяким недоліком можна вважати саме те, що такий вагомий елемент суспільних відносин має лише обмежену кількість виконавців. Фактично йдеться про відсутність конкуренції та природну монополію, яка ставить споживачів у жорсткі рамки. Максимальним послабленням може бути лише делегування повноважень надання послуг на нижчий рівень або структуру, що не належить до органів влади. Хоча загалом порядок речей залишається незмінним, оскільки порядок надання та поточний контроль все одно залишається за органом влади, який делегував це повноваження [4].

Система публічного управління створює умови для організації та регулювання всіх соціальних та економічних процесів, тим самим реалізовуючи владний вплив на

всі галузі суспільного життя. Органами публічного управління формуються такі принципово різні види надання послуг:

1) пряме надання органами публічного управління фізичним та юридичним особам адміністративних послуг; діє такого роду послідовність: владна установа – посадовець, який виступає безпосереднім виконавцем – споживач послуги, яким було подано заяву;

2) непряме надання органами публічного управління послуг споживачам, яке виражається у забезпеченні умов для отримання послуг споживачами від інших невладних суб'єктів; діє така послідовність: владна установа – незалежна організація, фірма, установа, яка виступає у ролі посередника та безпосереднього виконавця – споживач послуги, яким було подано заяву.

Характерною особливістю публічних послуг є те, що вони мають певне обмеження у вигляді нормативного регулювання та усталеності процедур, оскільки це один з видів діяльності органу публічної влади. Натомість, приватні послуги не мають подібних обмежень, а отже вони можуть варіюватись та змінюватись у довільній формі достатньо швидко відповідно до існуючих суспільних потреб. І якщо приватна послуга є добровільною діяльністю, метою якої є отримання прибутку, то публічна послуга являє собою повноваження органу публічної влади та є обов'язковою до виконання у повному обсязі відповідно до усталених норм [1].

Л.М. Щербаківська виділяє такі основні ознаки, що визначають публічні послуги: одноосібний характер, адресність послуг; надання після подання заяви, звернення громадянина в орган публічної влади; відсутність будь-якої дискримінації чи упередженості, конкретна послуга надається за наявності визначених законом підстав будь-якому громадянину, який звернувся за наданням послуги, у встановлених термінах та межах; безоплатність чи надання за встановленою органами публічної влади вартістю. При цьому автор підкреслює спірність інших ознак, які часто вказуються у науковій літературі. Серед них загальна доступність; добровільність; особиста взаємодія з органом публічної влади; превалювання суспільно значущих результатів над фінансовими; неприпустимість надання послуг на ринковій основі тощо. Цікавим також є авторський погляд на розподіл видів послуг:

- державні – послуги, які спрямовані на реалізацію конституційних права громадян та надаються на безкоштовній основі;
- соціальні – послуги, які забезпечують допомогу споживачам у реалізації їх обов'язків та надаються на безкоштовній основі;
- публічні – послуги, які забезпечують реалізацію законних прав та інтересів споживачів та надаються на платній основі [5].

А.А. Штирліна зазначає такі ознаки публічних послуг: забезпечення суспільно значущої поведінки; наявність широкого кола суб'єктів, які споживають послуги; здійснюються органами публічної влади або суб'єктами, яким делеговано відповідні повноваження; можуть базуватися на публічній або приватній власності [6].

Автором робиться акцент на тому, що подібна суспільно значуща поведінка має бути в колі інтересів органів публічної влади, перш за все державних органів влади вищого рівня. Саме держава встановлює норми для процесу надання послуг та визначає виконавців: державні, муніципальні органи, інші організації, яким делегуються повноваження, передається фінансування на їх виконання тощо.

Є.О. Легеза виділяє доволі влучне визначення публічних послуг – це послуги, що надаються необмеженій кількості споживачів з метою задоволення публічних потреб. Головна увага приділяється саме названій меті. Також акцентується на тому, що органи публічної влади мають займатися лише унормуванням процесу надання послуг. При цьому надавати ці послуги мають недержавні структури. Влучним є визначення характерних особливостей публічних послуг, наведених автором: добровільність звернення, загальнодоступність, перевага суспільного інтересу над економічним та безпосередня взаємодія з органами публічної влади [2].

Окрім цього, Є.О.Легеза дає авторське тлумачення категорій, що є побічними від публічних послуг, зокрема: процедура з надання публічних послуг, єдиний державний портал публічних послуг, електронна публічна послуга, суб'єкт звернення, суб'єкт надання публічної послуги, якість надання публічних послуг тощо. Так, процедура з надання публічних послуг визначається як регламентація відповідно до норм діючого права організації роботи органів публічного управління з розгляду заяви споживача стосовно реалізації рішення відповідного органу, яке спрямоване на забезпечення особистих прав, інтересів або обов'язків. Суб'єктом звернення (споживачем послуги) визначено фізичну або юридичну особу, що подала звернення

для отриманням законом визначених послуг, а суб'єкти надання публічної послуги – це органи публічної влади або їх посадові особи, які відповідно до діючого законодавства мають повноваження надавати публічні послуги [3].

Як бачимо, в сучасній науці можна зустріти деякі розбіжності у визначенні категорії «публічна послуг». Ще більшою вадою можна назвати те, що певна частка представників органів публічного управління та більшість громадян може невірно користатися термінологією. Брак інформації про те, що саме є публічною послугою може призводити до проблем у взаємовідносинах між управлінськими органами та громадянами, які є споживачами згаданих послуг. Бажаним є сприяти підвищенню поінформованості серед громадян щодо послуг, які їм мають надавати органи публічного управління.

Список використаних джерел.

1. Воронов. М. Адміністративно-правові аспекти досліджень публічних послуг та їх класифікації / М. Воронов // Юридичний журнал. – 2012. – №10. – С. 71-78.

2. Легеза Є. О. Зміст публічних послуг в Україні / Є. О. Легеза // Юридичний науковий електронний журнал. – 2016. – № 2. – С. 68–70 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.lsej.org.ua/2_2016/19.pdf.

3. Легеза Є. О. Основні теоретичні положення концепції публічних послуг в Україні / Є. О. Легеза // Підприємництво, господарство і право. – 2016. – № 9. – С. 81–85.

4. Малікіна О. А. Адміністративні послуги : сутність, ознаки, класифікація та місце в системі державного управління / О. А. Малікіна, В. С. Фуратов // Наукові праці. Державне управління. – 2014. – № 223. – Т. 235. – С. 56–60.

5. Щербаківська Л. М. Класифікаційні ознаки державних послуг / Л. М. Щербаківська // Наукові праці. Державне управління. – 2014. – Т. 242, Вип. 230. – С. 131-136.

6. Штирліна, А. А. Державні послуги: сутність, категорії, класифікація / А. А. Штирліна // Інвестиції: практика та досвід. – 2016. – № 12. – С. 83-86.

Кучеренко Андрій Анатолійович,

аспірант кафедри парламентаризму та політичного менеджменту НАДУ при Президентові України

СУТНІСТЬ ПОНЯТТЯ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ СФЕРИ ДІЯЛЬНОСТІ ПОЛІТИЧНИХ ПАРТІЙ

Останнім часом нашу державу спіткала низка кризових явищ у різних сферах суспільного життя, зокрема в питанні зовнішньої безпеки, економіки, політичному житті країни. Головною причиною загострення кризи вбачається величезна прірва між громадянами, що відчували потребу реформ чи не у всіх сфер суспільного життя та представниками влади, які не чули і ніяк не реагували на запити народу (електорату). Єдино правильним варіантом виходу із всеохоплюючої кризи бачимо налагодження контакту та співпраці між громадянами та владою. Досвід розвинених країн світу показує, що ланцюгом, який зв'язує владу і суспільство є політичні партії. Таким чином, ключовою ціллю стає налагодження якісної роботи політичних партій, насамперед, варто робити такі кроки, які б сприяли виконанню партіям їх першочергових функцій. Зокрема, представництва інтересів виборців, формуванню еліти, реалізації влади. Держава відіграє ключову роль в досягненні поставлених цілей, оскільки лише вона має змогу застосовувати механізми, які повинні унормувати діяльність партій, зробити її прозорою та ефективною. Враховуючи роль та значення політичних партій у гармонійному розвитку держави та суспільства є необхідність у глибокому дослідженні сфери діяльності політичних партій і механізмів її регулювання з боку держави.

Однак чіткого визначення поняття «механізм державного регулювання» стосовно сфери діяльності політичних парті України сьогодні не існує. Виходячи з вищенаведеного актуальним є визначення цього поняття з наукової точки зору.

У науковій літературі та в практиці державного управління є різні визначення категорії «механізм». Говорячи про державне управління вона розглядалася по-різному. Наприклад, В. Бакуменко і В. Князєв під механізмами державного управління розуміють практичні заходи, засоби, важелі, стимули, за допомогою яких органи державної влади впливають на суспільство, виробництво, будь-яку соціальну систему з метою досягнення поставлених цілей [1, с. 116].

До визначення поняття «механізм державного управління» або «механізм державного регулювання» по-різному підходили відомі зарубіжні та вітчизняні вчені: Г.Атаманчук, В.Афанасьєв, С. Глазьєв, Ф.Шамхалов, В.Бакуменко, С. Дубенко, В.Князєв, М.Корецький, О.Машков, О.Могильний, Н.Нижник, Г.Одинцова, Ю.Сурмін та ін. Так, на думку Г.Атаманчука, механізм управління - це складова частина системи управління, що забезпечує вплив на фактори, від стану яких залежить результат діяльності управлінського об'єкта [2]. До того ж, на думку цього автора, механізмом може бути сама держава, якщо розглядати її як форму суспільного самоуправління [3]. У свою чергу, Ф.Шамхалов під механізмом держави в широкому розумінні визначає механізм практичної реалізації державної влади, а у вузькому - конкретний засіб впливу держави на суспільство для вирішення поставлених завдань або розв'язання протиріч [4].

Аналізуючи поняття державного регулювання, ми зауважили, що найбільшу увагу в своїх дослідженнях йому надають науковці – економісти та

Список використаних джерел.

1. Державне управління: Словник-довідник / заг. ред. В. М. Князєва, В. Д. Бакуменка. – К. : Вид-во УАДУ, 2002. – 228 с.

2. Атаманчук Г.В. Теория государственного управления: Курс лекций. - М.: Юрид. лит., 1997. - 400 с.

3. Атаманчук Г.В. Государственное управление (организационно-функциональные вопросы): Учеб. пособие. - М.: ОАО НПО «Экономика», 2000. - 302 с.

4. Шамхалов Ф. Теория государственного управления. - М.: ЗАО «Изд-во «Экономика», 2002. - 638 с.

Лемець Марія Василівна,

аспірант кафедри європейської інтеграції
ОРІДУ НАДУ при Президентові України

РЕАЛІЗАЦІЯ УГОДИ ПРО АСОЦІАЦІЮ: НЕОБХІДНІСТЬ РОЗРОБКИ ІНСТРУМЕНТАРІЮ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВА ЛЮДИНИ НА СПРАВЕДЛИВИЙ СУД

Спочатку може видатися, що застосування судами України Угоди про асоціацію взагалі не має зв'язку з формуванням та здійсненням державної політики європейської інтеграції, проте таке враження помилкове.

В Європі існує загальновизнана теза, що Суд ЄС зіграв та продовжує відігравати одну з ключових ролей у становленні та розвитку європейської інтеграції. Через створення і розвиток різноманітних інструментів (насамперед, пряма дія права ЄС у національних правопорядках), фізичні та юридичні особи отримали можливість примушувати держави-члени та інституції ЄС до дотримання своїх зобов'язань за установчими договорами ЄС, що значно пришвидшило темпи інтеграції [4].

Для того аби цей позитивний досвід перенести на український грунт, потрібно докласти зусиль, щоб суб'єкти українського правопорядку мали можливість захистити в українських судах свої права, які випливають із міжнародно-правових зобов'язань України у сфері європейської інтеграції.

Ключова перешкода на цьому шляху – нерозробленість в судовій практиці інструментарію (добре відомого в розвинутих національних правопорядках), що дозволяє правильно застосовувати норму міжнародного договору як частини національного законодавства України [2; 3, 19], - зокрема, нерозробленість поняття і критеріїв прямої дії (самоздійснюваності) норми міжнародного договору, концепції узгоджувального тлумачення норми національного права з нормою міжнародного договору, механізму відшкодування державою шкоди, завданої порушенням міжнародно-правовим договірним зобов'язанням. Як наслідок, суди не можуть активно підтримати українське суспільство у використанні потенціалу положень Угоди про асоціацію та інших міжнародних договорів України у сфері європейської інтеграції, насамперед в економічній сфері, даючи можливість державним органам на власний розсуд визначати темп і глибину реалізації Угоди [4].

Інший важливий напрямок цього процесу – необізнаність українських юристів, насамперед суддів, із величезним і якісним досвідом судових органів ЄС та держав-членів ЄС щодо застосування і тлумачення правових норм, які є аналогічними тим, що містяться в Угоді про асоціацію. Наприклад, більшість положень Угоди щодо зони вільної торгівлі є досить типовими формулами, нюанси застосування яких вже неодноразово були відображені в рішеннях європейських судів. Це саме стосується незнання права ЄС, що може набути актуальності, якщо українські суди вирішать поширити свою юрисдикцію на спори щодо належності здійснення наближення законодавства України до права ЄС [1].

Вжиття вчасних і адекватних управлінських дій з навчання українських юристів та суддів з вищенаведених питань дозволить попередити ухвалення судовими органами України рішень, які будуть викликати здивування у правничої спільноти Європи і підривати довіру до української судової системи. На наш погляд, найбільш адекватним інструментом став би потужний спеціалізований освітній проект технічної допомоги ЄС, ініційований урядом України разом з самоврядними організаціями правників [4].

Список використаних джерел.

1. Березовська І. Угоди про асоціацію в практиці суду ЄС / І. Березовська // Актуальні проблеми міжнародних відносин. – 2012. - Випуск ІІІ (Частина І). – С. 226 – 232.

2. Конституція України: Закон України від 28 червня 1996 року № 254к/96-ВР [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр

3. Про міжнародні договори України: Закон України від 29 червня 2004 № 1906 - IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1906-15#Find

4. Угода про асоціацію Україна - ЄС: перспективи та механізми імплементації: Аналітична доповідь [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://www.kas.de/wf/doc/kas_40538-1522-13-30.pdf?150224150048

Липовська Світлана Олексіївна,

аспірант кафедри державного управління і місцевого самоврядування ОРІДУ НАДУ при Президентові України

СОЦІАЛЬНА ТА ЕКОНОМІЧНА СКЛАДОВА ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЗАЙНЯТОСТІ НАСЕЛЕННЯ

Державне регулювання зайнятості населення є необхідною умовою розвитку економіки будь-якої держави, зважаючи на циклічний розвиток ринкової економіки. Саме держава має отримувати повне і чітке уявлення про ситуацію на ринку праці, який може коливатися від масового безробіття до повної зайнятості населення.

Згідно ст. 1. Закону України «Про зайнятість населення» державне регулювання зайнятості - це формування і реалізація державної політики у сфері зайнятості населення з метою створення умов для забезпечення повної та продуктивної вільно обраної зайнятості і соціального захисту в разі настання безробіття [1].

Цією ж статею Закону визначено, що «зайнятість - це не заборонена законодавством діяльність осіб, пов'язана із задоволенням їх особистих та суспільних потреб з метою одержання доходу (заробітної плати) у грошовій або іншій формі, а також діяльність членів однієї сім'ї, які здійснюють господарську діяльність або працюють у суб'єктів господарювання, заснованих на їх власності, у тому числі безоплатно».

Соціальна та економічна складова державного регулюваня зайнятості населення є важливою ланкою системи макро- та мікроекономічного балансу попиту та пропозиції робочої сили.

Однак, не варто сподіватись, що розвиток ринкової економіки призведе до наявності ефективного механізму саморегуляції ситуації на ринку праці. Практично у всіх випадках, як показує світова практика, особливо в період реформ, фінансової кризи, інфляції, глобалізації виникає напруженість на ринку праці. В цей період особливо важливою стає функція Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття. Його завдання та функції визначені законодавстом [1].

Основними завданнями центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері зайнятості населення та трудової міграції, його

територіальних органів крім реалізації державної політики у сфері зайнятості населення (сприяння громадянам у підборі підходящої роботи, надання роботодавцям послуг з добору працівників) стають: участь у реалізації заходів, спрямованих на запобігання масовому вивільненню працівників, сприяння мобільності робочої сили та зайнятості населення в регіонах з найвищими показниками безробіття, організація підготовки, перепідготовки і підвищення кваліфікації безробітних з урахуванням поточної та перспективної потреб ринку праці.

Тобто, вибудовується система не тільки економічних та правових заходів з боку держави, а й соціальних та організаційних. Держава бере на себе додаткове сприяння у працевлаштуванні окремих категорій громадян, які неконкурентоспроможні на ринку праці, здійснення контролю за використанням роботодавцями та безробітними коштів Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття.

Стан соціально-економічного розвитку та демографічна ситуація в Україні характеризується наступним чином: на 1 квітня 2017 р. чисельність наявного населення в Україні становила 42522,8 тис. осіб. Упродовж січня–березня 2017 р. чисельність населення зменшилася на 61,8 тис. осіб. У січні–березні 2017р. середня номінальна заробітна плата штатного працівника зросла порівняно з відповідним періодом минулого року на 36,9 % і становила 6324 грн. Розмір заробітної плати в березні п.р. порівняно з лютим збільшився на 8,7 %, а із березнем 2016 р. – на 37,2 % [2]. За даними Державної служби статистики, кількість економічно активного населення віком від 15 до 70 років у середньому у 2016 р. становила 18,0 млн. осіб (у 2015 р. – 18,1 млн. осіб). Рівень економічної активності серед осіб віком 15-70 років, склав 62,2 % (у 2015 р. - 62,4 %). Найвищий рівень економічної активності був у Миколаївській, Рівненській, Харківській, Дніпропетровській областях та м. Києві, а найнижчий – у Хмельницькій, Тернопільській, Донецькій та Волинській областях. Чисельність зайнятого населення у віці 15-70 років, становила 16,3 млн. осіб (у 2015 році – 16,4 млн. осіб). У структурі зайнятого населення 84,4 % складають наймані працівники, 1,2 % - роботодавці, 14,2 % - самозайняті особи, решта – безкоштовно працюючі особи [3].

Наведені показники свідчать про дезінтеграційні процеси на ринку праці, територіальні диспропорції економічної активності. Тому актуальним питанням на

сьогодні було й залишається визначення стратегії модернізації механізмів реалізації державної політики зайнятості, впровадження інноваційних методів моніторингу та прогнозування зайнятості населення.

Протягом січня-квітня 2017 р., у порівнянні з відповідним періодом минулого року, забезпечено позитивну динаміку на основних напрямах діяльності державної служби зайнятості [4]. Особливо важливою є соціальна складова її діяльності, а саме: на нові робочі місця з компенсацією витрат роботодавцю в розмірі єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування працевлаштовано 6,3 тис. безробітних, що на половину більше ніж у січні- квітні 2016 р. Зокрема, роботу отримали 2,6 тис. осіб, які недостатньо конкурентоспроможні на ринку праці та 3,7 тис. осіб, які працевлаштовані суб'єктами малого підприємництва в пріоритетних видах економічної діяльності.

Список використаних джерел.

1. Закон України «Про зайнятість населення» від 05.07.2012 № 5067-VI (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2013, № 24, ст.243) [Електронний ресурс] / http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/5067-17

2. Державна служба зайнятості. Виконавча Дирекція Фонду загальнообов'язкового соціального страхування України на випадок безробіття. / Статистична інформація: Короткі підсумки соціально-економічного розвитку України [Електронний ресурс] / http://www.dcz.gov.ua/statdatacatalog/document?id=350795

3. Державна служба зайнятості. Виконавча Дирекція Фонду загальнообов'язкового соціального страхування України на випадок безробіття. / Статистична інформація: Економічна активність населення [Електронний ресурс] / http://www.dcz.gov.ua/statdatacatalog/document?id=350796

4. Державна служба зайнятості. Виконавча Дирекція Фонду загальнообов'язкового соціального страхування України на випадок безробіття. / Статистична інформація: Надання державною службою зайнятості послуг населенню та роботодавцям [Електронний ресурс] / http://www.dcz.gov.ua/statdatacatalog/document?id=350803

Лужецька Надія Анатоліївна,

завідувач відділенням профілактичних, наркологічних оглядів
КУ «Одеський обласний наркологічний диспансер»,
здобувач кафедри державного управління і місцевого самоврядування
ОРІДУ НАДУ при Президентові України

СОЦІАЛЬНІ СТАНДАРТИ ЯК ЕФЕКТИВНА СКЛАДОВА ПРОТИДІЇ ВЖИВАННЯ НАРКОТИЧНИХ ЗАСОБІВ, ПСИХОТРОПНИХ РЕЧОВИН ТА ПРЕКУРСОРІВ НЕ ЗА МЕДИЧНИМ ПРИЗНАЧЕННЯМ

Досвід розвинутих зарубіжних країн переконливо свідчить, що повністю наркоманію подолати не можливо, ні лікування, ні досконале законодавство не розв'яже даної проблеми, відтак всі зусилля мають бути спрямовані на зменшення кількості наркозалежних. Успіху можна домогтися за умови відповідної виховної роботи, широкої інформатизації населення, включення у процес протидії та запобігання наркоманії якомога більшої кількості населення, використовуючи для цього весь арсенал доступних заходів.

Так, на 58-ій сесії Комісії з наркотичних засобів Економічної та Соціальної Ради ООН, на якій обговорювалися питання резолюції 30-ої Спеціальної сесії Генеральної Асамблеї ООН, акцент було зроблено на фокусуванні наркополітики держав щодо [7]:

- пріоритетності галузей забезпечення громадського здоров'я і громадської безпеки у контексті розроблення та реалізації національної наркополітики;
- забезпеченні доступу населення до необхідних лікарських засобів, зокрема і тих, до складу яких входять наркотичні засоби та психотропні речовини;
- гуманізації кримінальної політики у сфері протидії та запобігання наркоманії;
- розробленні, затвердження на законодавчому рівні програм цільової профілактики й лікування наркозалежних;
- спрямуванні діяльності правоохоронних органів на виявлення та припинення функціонування організованих злочинних угрупувань, що діють у цій сфері, в першу чергу структур транснаціонального характеру.

В Україні проводиться дуже мало досліджень щодо вживання наркотиків із негативними наслідками. Виняток становлять лише замовлення Міжнародної асоціації

по боротьбі з наркоманією й наркобізнесом проводиться багато досліджень, прикладом є програма БУМАД (програма допомоги у запобіганні незаконного обігу наркотиків і наркоманії у Білорусі, Україні і Молдові). На думку авторів, країна перебуває у стані хронічної соціально-економічної кризи, що загострює проблему наркотизму – усе більше людей долучається до споживання наркотиків. Дослідники прийшли до досить сумних висновків [9]:

- стрімко зростає загроза наркотизації населення, зокрема жінок; відбувається зміна соціальної основи поширення наркотизму, він стає усе більш масовим; основним резервом цих процесів є випадкові споживачі наркотиків;
- в Україні існує нелегальний наркоринок; практично всі опитані експерти (65 чол.) визнали це;
- більшість українців не схвалює доступність споживання наркотиків у немедичних цілях, що спонукало керівництво проекту до вжиття більш суворих заходів відносно споживачів наркотиків (це знайшло відображення у Законі Україні «Про наркотичні засоби, психотропні речовини і прекурсори « (2006 року) [6].

Слід також зазначити, що державною установою «Український моніторинговий та медичний центр з наркотиків та алкоголю Міністерства охорони здоров'я України» реалізується пілотний проект, в рамках якого здійснюється також збір та узагальнення даних щодо ефективності профілактичних заходів стосовно осіб з психічними та поведінковими розладами внаслідок вживання психоактивних речовин. В оприлюдненій інформаційно-аналітичній довідці за перший квартал 2016 року [1] зазначається, що в Україні є чинними нормативно-правові акти, які регламентують надання соціальних послуг населенню, в тому числі представникам груп підвищеного ризику. Зокрема, відповідно до Переліку соціальних послуг, що надаються особам, які перебувають у складних життєвих обставинах і не можуть самостійно їх подолати [8], у 2015 році було затверджено 15 державних стандартів соціальних послуг, серед яких:

- Державний стандарт соціальної адаптації [2];
- Державний стандарт соціальної послуги консультування [3];
- Державний стандарт соціальної послуги профілактики [5];
- Державний стандарт соціальної послуги представництва інтересів [4] та інші.

Їх реалізація на практиці покликана перетворити профілактичну роботу в гармонічну та ефективну складову протидії вживанню наркотичних засобів,

психотропних речовин та прекурсорів не за медичним призначенням. Проте, як свідчить аналіз [1], профілактична діяльність з наркозалежними особами у регіонах не має системного і уніфікованого характеру, а також цільового правового супроводження, що негативно впливає на рівень наркоманії в країні в цілому. З вказаних причин нормативно-правове забезпечення даної сфери потребує подальшого удосконалення, а саме розробки стандартів та системи профілактичних заходів з їх реалізації стосовно осіб, які мають психічні та поведінкові розлади внаслідок вживання психоактивних речовин.

У нашій державі напрацьовано чималу законодавчу базу для боротьби з наркоманією, але не створено відповідних механізмів практичного застосування норм вітчизняного і міжнародного права у викоріненні цього зла. Але навіть жорсткі кримінальні санкції на виробництво і розповсюдження наркотиків не усувають причин наркоманії. Величезне значення має все-таки пропаганда здорового способу життя.

Проблема наркоманії сьогодні є не лише медичною, а й серйозною соціально-правовою проблемою українського загалу, яку зусиллями медиків не подолати. Тому в протидії подальшому поширенню наркоманії в Україні має застосовуватися принцип комплексного підходу до формування й реалізації ефективної державної політики. Це актуалізує необхідність запровадження нових підходів до боротьби з наркоманією, включаючи й запобігання наркотичній злочинності у широкому значенні слова, в основу яких має покладатися ідея комплексності.

Повністю наркоманію подолати не можливо, ні лікування, ні досконале законодавство не розв’яже даної проблеми, відтак всі зусилля мають бути спрямовані на зменшення кількості наркозалежних. Успіху можна домогтися за умови відповідної виховної роботи, широкої інформатизації населення, включення у процес протидії та запобігання наркоманії якомога більшої кількості населення, використовуючи для цього весь арсенал доступних заходів.

Список використаних джерел.

1. Аналітична довідка щодо використання у закладах охорони здоров’я стандартів для профілактики осіб, які мають психічні та поведінкові розлади внаслідок вживання психоактивних речовин (на даних І півріччя 2016 року) // Український моніторинговий та медичний центр з наркотиків та алкоголю

Міністерства охорони здоров'я України – Режим доступу : http://www.ummcda.org.ua/index.php/monitoringovi-zviti/potochni-monitoringovi-zviti/zviti-u-sferi-nadannya-medichnoji-dopomogi-narkozalezhnim-osobam-ta-call-center - Заголовок з екрану

2. Державний стандарт соціальної адаптації /наказ Мінсоцполітики України від 18.05.2015 № 514 – Режим доступу : zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0665-15 - Заголовок з екрану

3. Державний стандарт соціальної послуги консультування / наказ Мінсоцполітики України від 02.07.2015 № 678 – Режим доступу : zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0866-15 - Заголовок з екрану

4. Державний стандарт соціальної послуги представництва інтересів / наказ Мінсоцполітики України від 30.12.2015 № 1261 – Режим доступу : zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0127-16 - Заголовок з екрану

5. Державний стандарт соціальної послуги профілактики / наказ Мінсоцполітики України від 10.09.2015 № 912 – Режим доступу : zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1155-15 - Заголовок з екрану

6. Закон України «Про наркотичні засоби, психотропні речовини і прекурсори» від 15.02.1995 № 60/95-ВР (остання редакція від 01.01.2008 на підставі Закону України № 530-V від 22.12.2006 року) – Режим доступу : http://zakon.rada.gov.ua. - Заголовок з екрану

7. Національний звіт за 2016 рік щодо наркотичної ситуації в Україні (за даними 2015 року) / Поглиблений огляд наркоситуації в Україні для Європейського моніторингового центру з наркотиків та наркотичної залежності : К. – 2016. – Режим доступу : http://www.slideshare.net/zorrgelviv/2016-69207345 - Заголовок з екрану

8. Перелік соціальних послуг, що надаються особам, які перебувають у складних життєвих обставинах і не можуть самостійно їх подолати /наказ Мінсоцполітики України від 03.09.2012 № 537 – Режим доступу : zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1614-12 - Заголовок з екрану

9. Програма допомог– Режим доступу : bumad.un.kiev.ua/bumad/docs/BUMAD%20Publication%20UKR.doc - Заголовок з екрану

Мусійовський Андрій Йосипович,

аспірант кафедри державного управління і місцевого самоврядування ОРІДУ НАДУ при Президентові України

СТРАТЕГІЧНЕ ПЛАНУВАННЯ – ШЛЯХ ДО ПОКРАЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ ЛІСАМИ І ЛІСОВИМ ГОСПОДАРСТВОМ

Функція планування є першою функцією управління і полягає в прогнозуванні, визначенні цілей, стратегії, політики і завдань організації [3]. Разом з тим, планування виступає як інструмент узгодження інтересів всіх зацікавлених сторін, саме на етапі планування можна коригувати управлінські дії суб'єкта управління, не чекаючи руйнівних наслідків неправильних його дій. У зв'язку з чим роль планування як засобу досягнення сталого розвитку є загальновизнаною. Отже, планування можна включити до системи інструментів лісової політики [9]. Чимало розвинених зарубіжних країн використовують цей інструмент для досягнення цілей сталого розвитку. Серед таких країн, зокрема, можна назвати Канаду, США, Польщу, Фінляндію [13, 4, 9, 7].

Здійснюючи функціональний аналіз, слід розмежовувати процес управління лісами і лісовим господарством, зокрема стратегічні цілі в рамках цих двох процесів можуть відрізнятися, оскільки система управління лісами повинна представляти інтереси суспільства, а система управління лісовим господарством інтереси господарюючих суб'єктів. Тому, без сумніву, цілі системи управління лісами будуть більш широкими і різноманітними, ніж цілі господарюючих суб'єктів, основна мета яких отримання прибутку в довгостроковій і короткостроковій перспективі [8].

Розрізняють стратегічне, тактичне і оперативне планування в лісовій сфері. Під стратегічним плануванням розуміється набір дій та рішень, здійснених керівництвом, які ведуть до розробки специфічних стратегій, призначених для того, щоб допомогти організації в досягненні своїх цілей. Стратегія – це детальний всесторонній комплексний план, призначений для того, щоб забезпечити здійснення місії організації та досягнення її цілей [6]. Тактичне планування – це організована послідовність дій, розроблених з метою виконання стратегічного плану [2]. В свою

чергу оперативне планування має ще вужчий часовий горизонт і націлене на виконання оперативних цілей.

До компетенції системи управління лісами належить стратегічний і тактичний рівні планування. Господарські суб'єкти системи управління лісовим господарством повинні здійснювати планування на всіх рівнях. Плани цих двох систем повинні взаємодоповнюватися і не суперечити одна одній. Це можна реалізувати за допомогою оптимального розподілу функції планування між суб'єктами управління лісами і лісовим господарством. Стратегічний рівень планування полягає у розробленні місії і цілей системи управління лісами і лісовим господарством. Тактичне планування визначає перелік лісових ділянок для проведення лісогосподарських заходів впродовж року. Учасники проекту «Стратегічний план розвитку лісової сфери України» виділяють такі складові тактичного планування: оцінка попиту на ринку на відповідні сортименти, набір ділянок для рубань і можливі обсяги заготівлі. Вони також твердять, що потрібно надати більше повноважень системі управління лісовим господарством у сфері тактичного планування та враховувати економічні аспекти в процесі здійснення такого планування [12]. Оперативне планування пов'язане зі здійсненням лісогосподарських заходів на лісових ділянках.

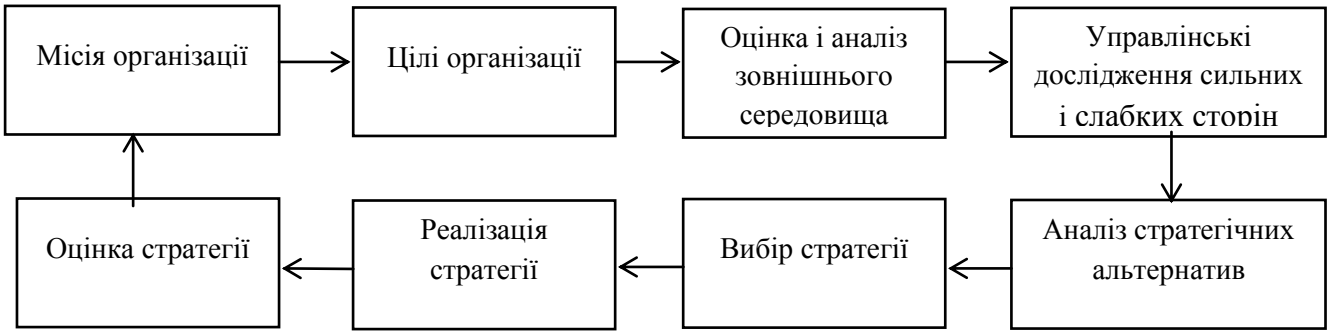

Рис. 1 - Процес стратегічного планування [6].

Як видно з рис. 1, першим етапом стратегічного планування і планування як функції управління є визначення місії організації. Місія організації визначається як основна ціль організації, яка виражає мету її існування [6]. Стаття 25 чинного Лісового Кодексу України формулює місію державного управління лісами наступним чином: «Основним завданням державного регулювання та управління у сфері лісових

відносин є забезпечення ефективної охорони, належного захисту, раціонального використання та відтворення лісів» [5]. Мета організації лісового господарства звучить таким чином (стаття 34 Лісового Кодексу України): «Організація лісового господарства має своїм завданням забезпечувати ведення лісового господарства на засадах сталого розвитку з урахуванням природних та економічних умов, цільового призначення, лісорослинних умов, породного складу лісів, а також функцій, які вони виконують» [5].

Наступним етапом процесу стратегічного планування є процес формулювання цілей організації (цілей системи управління лісами). Виділяють такі цілі управління лісами: соціальні - визначаються рівнем зайнятості та рівнем міграції населення, показниками розподілу доходів і власності; політичні - оцінюються рівнем політичної і адміністративної стабільності; економічні - визначаються на основі взаємозв'язку процесів лісокористування та приросту деревини в лісі; цілі пов'язані з неоціненими ринком товарами та послугами лісу (привабливість ландшафтів, збереження біорізноманіття, культурна та історична спадщина); міжгенераційні цілі - визначають спадщину, які отримують нащадки [1]. Також прийнято поділяти цілі управління лісами на екологічні, економічні і соціальні [11]. Крім того, в процесі визначення цілей повинні бути задіяні політики та науковці: політики на основі уподобань виборців повинні сформулювати цілі, а науковці повинні визначити наскільки цілі є послідовними і взаємо узгодженими [1].

Процес формування цілей управління лісами в Україні повинен відповідати таким принципам:

- цілі управління не повинні суперечити одна одній;
- цілі управління повинні підпорядковуватися одна одній в залежності від рівня планування, тобто короткострокові цілі ніколи не повинні ставати більш пріоритетними, ніж довгострокові цілі;
- цілі повинні бути досяжними.

Результатом стратегічного планування (рис. 2) є розроблення стратегії, політики, процедур, правил та бюджетів. Відмінність між стратегією і політикою полягає в тому, що стратегія спрямована на визначення місії та цілей організації, а політика повинна окреслювати засоби та інструменти досягнення цих цілей. Щодо лісового сектору, стратегії знаходять свій прояв в національних та регіональних

лісових програмах, ініціатива із запровадження яких належить Intergovernmental Panel on Forests (IPF) та Intergovernmental Forum on Forests (IFF) [10].

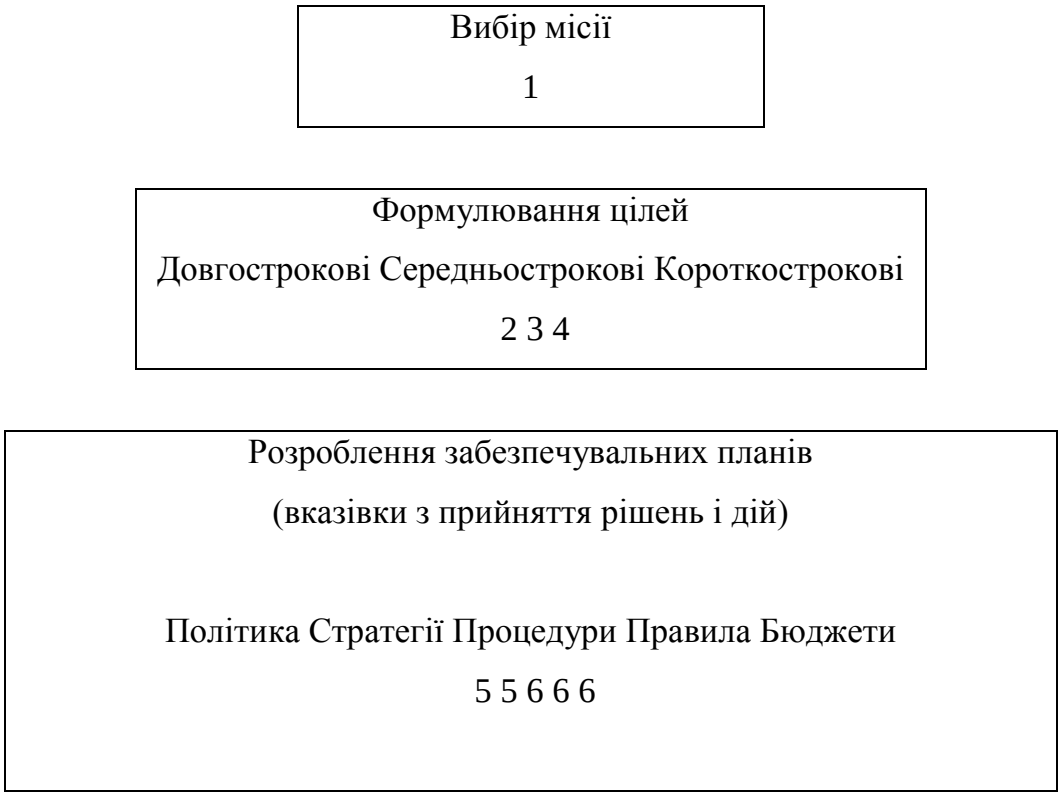

Рис. 2 - Процес формулювання місії і цілей організації [6].

Лісові програми, окрім важливої функції планування, виконують функцію узгодження інтересів зацікавлених сторін. Таким чином стратегічні цілі в лісовому секторі не нав'язуються урядом, а формулюються як результат довготривалого переговорного процесу. Зокрема, як приклад можна навести Німеччину та Австралію, де у зв'язку з тим, що ці країни мають федеративний устрій, цей процес відбувається на загальнодержавному рівні та на рівні федеративних утворень. Уряд цих країн вважає інститут лісових програм набагато більш ефективним інструментом узгодження інтересів зацікавлених сторін, ніж залагодження постійних суперечок і конфліктів [10]. Інститут лісових програм сьогодні також застосовується в таких країнах, як Фінляндія, Іспанія, Бельгія, Литва, Португалія, Ірландія, Угорщина, Швейцарія, Данія, Чехія, Греція.

До стратегій в лісовому секторі України можна зарахувати Державну програму «Ліси України» на 2002-2015 рр., затверджену постановою Кабінету Міністрів

України від 29 квітня 2002 р. № 581 та «Концепцію реформування та розвитку лісового господарства», схвалену розпорядженням Кабінету Міністрів України від 18.04.06. №208-р. Процес їх створення і прийняття не відповідав вищевказаній світовій практиці, а саме не була дотримана процедура публічного обговорення і, що найголовніше, не враховувалися прогресивні думки деяких зацікавлених осіб. З цього можна зробити висновок, що міжнародна ініціатива з впровадження лісових програм сьогодні не реалізована в Україні.

Політика в лісовому секторі зазвичай формулюється єдиним законодавчим документом, який, як правило, носить назву «національна лісова політика». Лісова політика повинна бути результатом довготривалих переговорів між всіма зацікавленими сторонами і відображати засоби та інструменти досягнення цілей управління лісами в державі.

Відсутність законодавчо закріпленої національної лісової політики не дає можливості представникам державної влади чітко дотримуватися курсу в напрямку до сталого розвитку, позбавляє можливості громадські організації та інші зацікавлені сторони брати участь в управлінні лісами за посередництвом функції менеджменту - планування.

Всі плани, що використовуються в лісовому господарстві України, крім Проекту організації і розвитку лісового господарства належать до тактичного рівня планування. Єдиний стратегічний план — Проект організації і розвитку лісового господарства розробляється сторонньою організацією (ВО «Укрдержліспроект») за участю лісового підприємства. Таке делегування є об'єктивно необхідним, зважаючи на важливість лісу як природного ресурсу та екосистеми. Проте ВО «Укрдержліспроект» згідно з практикою високорозвинених зарубіжних країн повинна бути незалежною організацією, а зараз вона підпорядкована Державному агентству лісових ресурсів України - організації, котра з поміж інших функцій опікується господарською діяльністю у переважній частині лісового фонду України.

На даний час такий інструмент як стратегічне планування не використовується лісовими підприємствами в достатній мірі. Це пов'язано з політичною нестабільністю в державі, очікуванням інституційних змін, відсутністю достатніх мотивів до ефективного розвитку.

Список використаних джерел.

1. Векамяки С. Государственное планирование производства древесины в условиях рыночной экономики // Лесное хозяйство.- 1993.- №2 - С. 32-33.

2. Гріфін Р., Яцура В. Основи менеджменту: Підручник / Наук. ред. В.Яцура, Д.Олесневич. – Львів: Бак, 2001. – 624 с.

3. Завадський Й.С. Менеджмент: Management. – Т1. Вид.2-ге. – К.: Українсько-фінський інститут менеджменту і бізнесу – 1998. – 542 с.

4. Кайзер Ф.Х., Шахт А. Государственное планирование лесного хозяйства США // Лесное хозяйство. – 1993. - № 2. – С. 33-35.

5. Лісовий Кодекс України: офіційне видання. - К.: Ін-Юре, 2006.- 184с.

6. Мескон М.Х., Альберт М., Хедоури Ф. Основы менеджмента: Пер. с англ. – М.: Дело, 1992. – 702 с.

7. Парпан В., Шпарик Ю., Голубчак О. Лісовий феномен Фінляндії // Лісовий і мисливський журнал. – 2006. - № 1. – С. 12-14.

8. Пірс П. Основи економіки лісового господарства: Пер. з англ. – К.: ЕКО-інформ, 2006. – 224 с.

9. Синякевич І. Лісова Політика: Підручник. – Львів: ЗУКЦ, 2005.– 224с.

10. Соловій І.П., Головко А.А. Лісова політика і управління лісовим господарством на регіональному рівні в Німеччині // Науковий вісник: Зб. наук.-техн. праць. – Вип.14.4 – Львів: УкрДЛТУ, 2004. – С. 138-143.

11. Стратегічний план розвитку лісового сектору України – І фаза (1998-2000 рр.) // http://www.fmsc.com.ua/proekt/pervaya_faza.html

12. Стратегічний план розвитку лісового сектору України – ІІ фаза (2001-2004 рр.) // http://www.fmsc.com.ua/proekt/pervaya_faza.html

13. The state of Canada’s forests 1998-1999. – Ottawa: Natural Resources Canada Canadian Forest Service – 1999. – 112 p.

Напльоков Юрій Васильович,

магістр стратегічних наук, магістр військових наук
та військового мистецтва, полковник, старший викладач
кафедри підготовки миротворчого персоналу
Національного університету оборони України
імені Івана Черняховського

THE CENTER OF GRAVITY AND ORGANIZATIONAL STABILITY

The notions of balance, equilibrium, and a center of gravity (COG) of the organization (system) are fundamental in order to conduct the decision-making and planning processes properly. The COG is a vital conception of any system, which defines its stability.

The part of any decision-making process is a mission analysis phase that includes analysis of the environment, the system and mission. Defining of the COG is an important part of this phase. The COG, a key element (notion) of the system. It is «primary sources of moral or physical strength, power and resistance [6, p. IX].» The own COG and the COG of an opposing (competitor) side present a basis for operational design to achieve the end-state. A correctly identified COG of the opposing side allows achieving of the end-state by minimum means. It is like to shoot at night precisely with a night-vision device.

The task is to adapt own system to the environment in order to save system effectiveness [3, p. 4], and influence (neutralize) the opposing system/environment in order to establish desired conditions to achieve the end-state, as a required action to maintain equilibrium between the system and the environment in order to provide system balance. There is a paradox between the need of system adaptation and its resistance. The system develops and adapts to the environment and also resists to any change in order to protect itself from destruction. On one hand, the COG provides system's resistance and, therefore, to protect own COG is important. On the other hand, it makes the system not adaptable.

In many cases, the system may have an «irregular» shape because of complexity and dynamic of change. Therefore, to find the COG is a dynamic process which may require continuous feedback about a «shape» of the system. The COG may be changeable and, probably, hired and invisible. Thus, to monitor the COG, own and the opposing side is a difficult process. For system transition, we need to replace the COG by a new one through system structural change. In this period, the system becomes unstable and vulnerable. To

maintain system functionality is possible by providing of dynamic equilibrium between the system and environment. Actually, this process is endless and presented by relationships between the system and the environment.

The system has stable equilibrium when it is possible to control situation by adapting of the system to the environment or/and shaping of the environment in advance or, at list, in time. Implementation of the decision, which is based on the past or current data and the feedback loop, always creates a delay in system reaction to the environmental change. Coefficient of dynamic equilibrium between the system and the environment (Keq) defines this delay [2, p. 9]. If Keq is low because of lack of ability to control the environment and understanding of the need to adapt the system, the system starts losing effectiveness and getting vulnerable. It happens because of growing conflict between the system and the environment creates unstable equilibrium and, eventually, destroys the equilibrium at all.

For instance, it is possible to suppose that Ukraine today is in conditions of unstable equilibrium or non-equilibrium. It happened because of low adaptation to the fast environmental change. It makes the current Ukrainian system not effective.

Understanding of the place of the COG, vision of its possible move (because of the need of structural change as part of adaptation to the environment) and the environmental dynamic may provide required system effectiveness. Therefore, the control the own COG and the environment is primary. Nevertheless, there is a question – how to determine the COG? It can be a process of monitoring of the situation and system balance through the change of the COG as a structural change. Thus, predictable change may determine a future COG of the system. For instance, if moral is a probable COG of the nation, it is possible to observe replacement of the Soviet mentality by a new one that is still in transition of change. There is no a new moral Ukrainian COG yet. The Soviet values have not been fully replaced by the Ukrainian values because of lack of their credibility, weaknesses and disadvantages (for instance, a low level of life for majority of population). It means that the equilibrium between the new environment and the system has not been established yet. The system is unbalanced because of its COG is located outside of the system's base (high level of Risk). Thus, the current Ukrainian system is obsolete because of lack of adaptation to the environment.

To define the COG of the complex system may require determining of the dimensions of possible system's move, like 3D movement. Drawing the main lines for each

dimension can help to find the point of intersection of all of them. There is only one point, which is a system's COG. Thus, it is possible to assume that the COG is only one for each system in a certain moment. Position of the COG determines possible stable, unstable, and neutral equilibrium of the system [5]. Ends, Ways, and Means for the system in the framework of possible permissible Risk [1, p. 82] build the operational design to maintain system balance trough providing equilibrium between the system and the environment. In case of stable equilibrium (figure 1), the system may have enough Means to maintain its stability and the current system structure corresponds to the current environment. For the unstable equilibrium (figure 1) Ways may play a decisive role in comparison with Means and dynamic of leadership and speed of system change are getting primary.

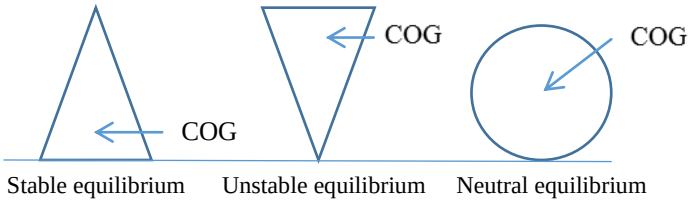

Figure 1. Types of equilibrium

Source: http://www.schoolphysics.co.uk/age11-14/Mechanics/Statics/text/Stability_/index.html

The task is to find the COGs, own and the opposing side, and then to balance the system through system adaptation (leadership influence, structural system change) or/and shaping of the environment in order to maintain equilibrium with the environment. Balancing of the system is a process of synchronization of Ends, Ways and Means in the framework of possible permissible Risk. It is a level of risk when the system is able to return to its original position after influence by a signal (stable equilibrium). Physically, the system becomes unstable when the COG falls outside of its base. The available system's Ways and Means may present this base. The location of the COG in 3D space, size of the system's base may determine the system stability. For instance, the cone is very stable because «low COG» (low Risk) and «wide base» (figure 1). The system becomes unstable when the COG falls outside of its base. Unbalance of Ends, Ways, and Means moves the COG outside of system's balance. It is a point (position) of dangerous risk when the system starts losing stability and becomes unmanageable. In the planning process a course of action

(COA) may be considered as a way to keep system functional (stable) through application of the operational design by assembling actions in space and time to establish conditions required to deactivate the COG of opposing side while protecting own COG.

To summarize, unstable and neutral equilibrium may be characteristics of a learning organization [4, p. 4] as a sensitive system, which is highly adaptable and flexible. To influence the stable system may be more problematic than a system in the condition of unstable equilibrium. Therefore, to implement any change may require establishing of conditions of unstable or neutral equilibrium through influence on the COG of the system. In these conditions, the system is getting dynamic (with low inertia) and changeable. Maintaining of dynamic equilibrium allows saving system effectiveness.

References:

1. Bielska, Tetiana Valentynivna and Naplyokov, Yuriy Vasylovych. Maximum allowable risk in decision-making process. Public Management, № 2 (7) – May 2017. Kyiv: ДП «Видавничий дім «Персонал», 2017. — 218 p. — ISSN 2414-05-62.

2. Naplyokov, Yuriy, V. An Algorithm for Maintaining Dynamic Equilibrium to Achieve Strategic Goals, Master's Thesis, U.S. Army War College, Carlisle Barracks, Pennsylvania 17013, USA, 2014. — 54 p.

3. Naplyokov, Yuriy V. Operational Planning Process according to NATO standards, National Defense University, Kyiv, 2017. — 40 p.

4. Senge, Peter, M. The Fifth Discipline: The Art & Practice of the Learning Organization. New York: Doubleday, 2006. — 445 p. — ISBN-10: 0385517254.

5. Stability. http://www.schoolphysics.co.uk/age1114/Mechanics/Statics/text/Stability_/index.html (assessed May 22, 2017).

6. Strange Joe. Center of Gravity and Critical Vulnerabilities. Marine Corps University, Defense automated printing service center; Quantico, VA., USA, 2005. — 70 p.

Обушна Наталія Іванівна,

к.е.н., доцент, докторант кафедри
державного менеджменту НАДУ при Президентові України

ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ В КОНТЕКСТІ СУСПІЛЬНОЇ МОДЕРНІЗАЦІЇ

Вступ. У сучасних умовах комплексної модернізації українського суспільства вкрай необхідною постає інтенсифікація процесу розвитку держави, тобто надання йому нового якісного імпульсу. Все це обумовлює надзвичайну актуальність питання щодо формування нової національної парадигми державного управління та розробки на її основі власної моделі державного управління, яка має передбачати нове бачення відносин у системі «влада – громадськість» і бути адекватною національним та світовим тенденціям публічного управління.

Виклад основного матеріалу. Дослідження модернізаційних процесів в Україні дає можливість констатувати, що пріоритетним напрямом випереджаючої модернізації у країні має стати докорінна зміна формату спілкування держави та громадян, підґрунтям якого виступає формування ефективної та результативної системи публічного управління. Це означає, що Україна, яка обрала європейський вектор розвитку, має рухатися до змішаної формації та солідаристичної цивілізації інноваційним шляхом удосконалення моделі управління у публічному секторі.

Проте трансформаційні процеси в українському суспільстві чітко увиразнили суперечності, що небезпечно позначились на системі державного управління, яка й досі лише декларативно просувається у своїх модернізаційних пріоритетах. У даному контексті важко не погодитися з думкою В. Нанівської [2, с. 2], яка зазначає: «Після того як Україна здобула незалежність 1991 року, «десовєтизація» принесла радикальні зміни: було відновлено право приватної власності, від однопартійної політичної системи перейшли до багатопартійної, владу було поділено на законодавчу, виконавчу та судову гілки, сформувалися нові суспільні класи: політичні партії, що змагалися між собою, конкурентні приватні підприємства, самоврядні спільноти, групи громадянського суспільства. Не змінилися з радянських часів лише «державне управління» та «державна служба» – навіть назви залишилися ті самі».

При цьому доречно звернути увагу на те, що світова парадигма публічного управління (США, Велика Британія, Швеція, Німеччина, Франція, Нова Зеландія, Нідерланди та ін.) вже давно й активно презентує нові орієнтири та настанови переходу до такої прогресивної моделі публічного управління як New Public Management («нове суспільне управління», «новий публічний менеджмент» або «новий державний менеджмент»), який передбачає створення конкурентного середовища та застосування клієнт-орієнтованих методів управління. Тобто мова йде про необхідність подальшого розвитку публічного сектору на основі застосування кращих практик управління, які за висловом Д. Осборна та Т. Геблера [4], «орієнтовані на місію, а не на інструкції, зосереджені на потребах споживача та організації надання публічних послуг на основі конкуренції, співробітництва та створенні можливості вибору для громадян; оцінюванні діяльності не за витратами, а за результатами, переважанні суспільних вигод над витратами».

NPM як системна композиція інноваційних управлінських підходів, що спрямована на підтримку балансу між складовими їх ефективності (приватний сектор, публічний сектор, громадянське суспільство та організаційна структура держави), протистоїть концепції адміністративної держави та використовує для опису сутності державного управління поняття «урядування» (governance), а не «адміністрування» (administration) або «управління / уряд» (government). Отже, модерна зміна парадигмальних установок у системі публічного управління полягає в тому, що адміністрування (government) перестає бути ключовим аспектом діяльності держави, замість нього особливого значення набуває врядування (governance) процесами організації взаємодії між державою та суспільством щодо задоволення суспільних інтересів.

Саме «урядування» (governance) є одним із визначальних концептів нового публічного менеджменту. За його допомогою намагаються виразити особливість державного менеджменту, в основі якого закладається розвиток корпоративних відносин у бізнес-секторі, кластерних утворень на територіях, застосовується корпоративний підхід до побудови демократичного управління на рівні територіальних громад.

На думку Безверхнюк Т. М. [1], концепція NPM стала відповіддю на кризові явища в управлінні державою, побудованої на принципах бюрократії, ієрархічної

організації, централізації тощо. Традиційна бюрократія починає поступово заміщатися новою моделлю, в якій «якісно новим акцентом демократичного врядування є орієнтація на формування суспільно-політичних мереж, де на засадах інтеграції ресурсів реалізується матрична взаємодія державних і недержавних інституцій у сферах спільного інтересу для досягнення згоди з проблеми, у розв'язанні якої зацікавлені стейкхолдери-учасники. Отже, йдеться про співуправління та співконтроль як особливий тип управління («урядування»), суть якого зводиться до «управління без уряду», а саме: надання суспільним інститутам більше свободи в координуванні своєї діяльності з якнайменшим утручанням централізованої влади» [1].

Загалом головна ідея нової концепції «Good Governance» в умовах розвинутої демократії, полягає в тому, що пріоритетним завданням державного управління виступає не досягнення наперед визначеного результату (що є характерним для вітчизняної практики), а створення прозорого/зрозумілого та підзвітного громадськості демократичного механізму прийняття управлінських рішень, заснованого на рівній участі органів влади і представників організованої громадськості, з використанням ідеології та принципів громадянського суспільства.

Теоретичним підґрунтям моделі «Good Governance» стало фундаментальне дослідження німецького філософа Ю. Габермаса «Теорія комунікативної дії» [5] (поч. 80-х рр. XX ст.), у рамках якого філософ розвиває концепцію, що отримала назву «деліберативної моделі демократії». Згідно з Ю. Габермасом, деліберативна модель демократії знаходить своє практичне втілення в інститутах демократичної правової держави у формі інституалізації соціального дискурсу як вищої форми комунікації, причому не лише у вигляді публічного обговорення суспільних проблем, але й за рахунок реалізації права громадськості на участь у процесі прийняття рішень. Вона стає основою для формування раціонально усталеного суспільного консенсусу, що змінив сферу впливу держави [3].

Водночас теорія комунікативної дії та концепція «Good Governance» створили достатнє методологічне підґрунтя для модернізації важливої складової публічного управління − системи державного фінансового контролю, а саме поширення нової моделі − аудиту публічного сектору (Public Sector Auditing), що змінила модель державного (урядового) аудиту, та, яка має забезпечувати ефективне функціонування

всієї системи органів публічної влади та сприяти максимальній гармонізації інтересів держави та інтересів суспільства.

Висновки. Враховуючи викладене, можна констатувати в сучасних умовах суспільної модернізації об'єктивну необхідність наукового осмислення та впровадження в управлінську практику підходів до визначення економічності, ефективності, результативності використання суспільних ресурсів країни та якості державного управління, які виключають непрозорість прийняття рішень органами державної влади й місцевого самоврядування без врахування думки громадськості й передбачають використання найбільш оптимальних методик оцінки реінжинірингу публічного управління. При цьому мова йде не про відродження архаїки у вигляді звичного для нас державного контролю, а про використання таких модерних зовнішніх форм впливу суспільства на публічно-управлінські процеси як публічний аудит.

Список використаних джерел.

1. Безверхнюк Т. М. Європейські стандарти врядування на регіональному рівні : монографія / Безверхнюк Т. М., Саханенко С. Є., Топалова Е. Х. ; за заг. ред. Т. М. Безверхнюк. – Одеса : ОРІДУ НАДУ, 2008. – 328 с.

2. Нанівська В. Запровадження європейських стандартів демократичного врядування – єдиний шлях до «десовєтизації» державного управління в Україні / В.Нанівська / Європейські акценти. – число 4. – 2010. – 6 с.

3. Хашиєва Л. В. Теоретичні основи модернізації системи державного управління на засадах комунікативної парадигми / Актуальні проблеми державного управління. – 2012. – № 1 (41). – С. 98-105.

4. Osbome D., Gaebler T. Reinventing Government. How the Entrepreneurial Spirit is Transforming the Public Sector. N.Y. : A PlumeBook, 1992.

5. Habermas J. Theorie des kommunikativen Handels / J. Habermas. – B. I-II. – Frankfurt, 1981. – 524 s

Піроженко Наталія Вікторівна,

к.держ.упр., доцент,
доцент кафедри державного управління
і місцевого самоврядування
ОРІДУ НАДУ при Президентові України

ДОСВІД ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНОГО ПАРТНЕРСТВА В СФЕРІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЖИТЛОМ ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИ ОСІБ У ПОСТРАДЯНСЬКИ КРАЇНАХ

Результатами анексії Криму та військового конфлікту на Донбасі стали не тільки руйнування української економіки та інфраструктури, загибель людей та крах більшості інституцій, але й поява внутрішньої та зовнішньої вимушеної міграції. Питання забезпечення житлом – одне з найболючіших для внутрішньо переміщених осіб (ВПО). Світовий досвід показує, що державно-приватне партнерство (ДПП), враховуючи нестачу ресурсів, а також довго строковість та капіталомісткість будівельних проектів, в цьому зв'язку набуває принципово важливого значення.

У пострадянських країнах ДПП представлене в різних формах. У першу чергу, приклади ДПП можуть бути різні угоди і договори державних і приватних компаній. У практиці державно-приватного партнерства, найбільш розширеною є сфера контрактів на виконання робіт, соціальних послуг, з контролю та управління, на виробництво товарів для національних потреб, на технічну допомогу.

Короткострокові контракти застосовуються досить широко в економічній практиці органів державної влади в Республіці Молдова [1]. Іншої форми лізингу або орендні відносини в їх традиційних договорах оренди та лізингу (підхід Російської Федерації). Особливість лізингових відносин між владними структурами і приватним бізнесом є визначення того, що відбувається в умовах, що визначаються угодою - передача приватному партнеру державного чи комунального майна для тимчасового використання протягом певного періоду. В особливих випадках, лізингові/орендні відносини можуть бути завершені покупкою орендованого майна. У разі договору лізингу, оренди орендар завжди має право на покупку-державної чи комунальної власності.

Ще одна форма державно-приватного партнерства є участь приватного сектора в капіталі державного (комунального) підприємства, яке походить від аукціону або створення змішаних підприємств на основі загального участі сторін.

Підприємницька діяльність акціонерних компаній відбувається шляхом інвестицій акціонерів, які можуть бути суб'єктами держави. Ступінь свободи приватного сектора в утвердженні адміністративних та управлінських рішень визначається його частиною в статутному капіталі. Чим менше частина приватних інвесторів у порівнянні з державними, тим вужче спектр незалежних рішень, які вони можуть приймати без державного втручання. Ризик сторін розподіляється пропорційно їх часткам в капіталі [2].

Воєнні дії у Нагірному Карабаху спричинили вимушені переселення в *Азербайджані* ще в останні роки існування СРСР. Проголошення незалежності Азербайджану та Вірменії перетворили конфлікт у міждержавний. Восени 1991 р. вірменські збройні сили перейшли в наступ, у результаті чого практично все азербайджанське населення залишило Нагірний Карабах та сусідній Лачинський район. Вимушеними переселенцями стали 20 тис. осіб [3]. У 1993 р. наступ вірменських військ продовжився, потік вимушених переселенців став масовим, їхня кількість на кінець року сягнула 778,5 тис. [4], що призвело до гуманітарної кризи в країні.

Підписання перемир'я 1994 року дало змогу взяти під контроль ситуацію з переміщеними особами. Проте, оскільки Нагірний Карабах, а також ще 6 районів Азербайджану, що разом становлять близько 20 % території країни, продовжують контролюватися Вірменією, повернення людей до їхніх домівок залишається проблематичним. За даними уряду Азербайджану, зуміли повернутися до місць На сьогодні загальна чисельність ВПО становить близько 600 тис. осіб, з них 40 тис. з Нагірного Карабаху, а 560 тис. – з інших окупованих районів. Це 7 % населення країни, майже стовідсотково – етнічні азербайджанці. Переважна більшість ВПО проживає у великих містах – 218 тис. в Баку, 50,6 тис. в Сумгаїті, де владі було легше їх розмістити, використовуючи житло, залишене вірменськими біженцями [3].

Центральним органом виконавчої влади, на який покладено реалізацію політики щодо внутрішніх переміщених осіб, є Державний комітет Азербайджанської Республіки у справах біженців та вимушених переселенців. Оскільки до вирішення проблем ВПО залучені й інші відомства, координуючу функцію покладено на Департамент з питань біженців, ВПО, міграції та роботи з міжнародними організаціями, створений в структурі Кабінету міністрів країни.

Основними завданнями Державного комітету у справах біженців та вимушених переселенців є тимчасове розселення, репатріація та соціальний захист біженців, іммігрантів та осіб, які вимушені були залишити свої домівки; надання статусу біженця або вимушеного мігранта; покращання соціальних умов життя на територіях, звільнених від окупації; збір статистичних даних щодо біженців та вимушених переселенців; робота з неурядовими та міжнародними організаціями з метою реабілітації, возз'єднання сімей, підвищення рівня зайнятості, скорочення бідності, створення умов для повернення додому, будівництва житла та соціальних об'єктів для біженців та вимушених переселенців.

Попри урядові рішення, на кінець 1990-х рр. ситуація ВПО в Азербайджані залишалася критичною. Особливо гострою була житлова проблема. 30 % проживали у таких громадських будовах, як школи, дитячі садки, гуртожитки, ще 16 % – у палатках та тимчасових збірних будиночках, 7 % – у залізничних вагонах, 7 % – у недобудованому житлі, 6 % – у землянках, 6 % – у незаконно захоплених квартирах [4]. Лише в Баку 6 тис. квартир були захоплені й законні власники не могли реалізувати свої права (за рішенням парламенту, підтвердженим 2004 р. указом президента, виселення біженців і ВПО без надання їм житла заборонялося), що негативно позначалося на ставленні до ВПО.

У 2004 р. була прийнята Державна програма з покращання житлових умов и підвищення рівня зайнятості біженців та вимушених переселенців, крім того, понад 200 законодавчих документів, спрямованих на забезпечення її виконання.

Останнє з 15 наметових містечок було закрито у 2007 р. Побудовано 82 сучасних поселення з необхідною соціальною та технічною інфраструктурою, що дало змогу розселити 180 тис. осіб. Разом з тим, попри помітні успіхи у покращенні житлових умов, лише чверть ВПО переселилися до новозбудованого житла, 32 % все ще живуть у тимчасовому житлі, наданому в 1990-ті р., так званих колективних центрах, 20 % проживають у родичів, 12 % у глинобитних хатах, близько 8 % – у захоплених квартирах [3]. Треба зазначити також, що ВПО мають право лише на тимчасове користування житлом і землею. Вони не отримують житло у власність і повинні підписувати документи, які забороняють їм його продавати, дарувати чи перепланувати. Власників серед них 15 %, тоді як серед місцевого населення – 83% [4].

Таким чином, підбиваючи підсумок, треба погодитися, що, попри проблеми, що залишаються, уряд Азербайджану зміг досягти значних успіхів у покращанні становища ВПО, хоча недобровільні переміщення набули тут в результаті окупації частини території масового характеру. та інших країн (Білорусь, Молдова, Казахстан і т.д.).

Традиційно значне розповсюдження механізми ДПП отримали при реалізації проектів з будівництва та обслуговування інфраструктурних об'єктів (аеропортів, портів, залізниць, автомобільних доріг, систем водопостачання та водовідведення тощо). Кожна країна має свою, притаманну їй секторальну структуру застосування публічно приватного партнерства. Яка секторальна структура для проектів ДПП буде оптимальною для України – предмет окремих наукових досліджень. Вибір такої структури має базуватись на національних пріоритетах. Але, безумовно, одним з важливіших напрямів у цій сфері має стати муніципальна та транспортна інфраструктура, а також залучення приватного сектору до надання адміністративних послуг, особливо тих, з якими не справляється публічна влада.

Список використаних джерел.

1. Мошняга В. Просители убежища, беженцы и вынужденно перемещенные лица в Молдове: проблемы признания, социальной защиты и интеграции /КАРИМ-Восток – Консорциум прикладных исследований по международной миграции. - Пояснительная записка 13/102 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http: www/carim-east.eu/media/exno/Explanatory%20Notes_2013-102.pdf

2. О создании республиканской комиссии по координации работ по материальному обеспечению беженцев и утверждении Положения о порядке оказания помощи беженцам, вынужденно покинувшим постоянное место жительства, из левобережных районов Днестра Республики Молдова. Постановление № 197 от 26.03.1992 Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://lex.justice.md/viewdoc.php?action=view&view=doc&id=292515&lang=2

3. О социальной защите вынужденных переселенцев и приравненных к ним лиц. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.kavkaz-uzel.ru/articles/13681/

9. Офіційний сайт Державного комітету Азербайджанської Республіки у справах

біженців та вимушених переселенців [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.refugees-idpscommittee.gov.az/en/index.html

4. Юнусов А. Просители убежища, беженцы и вынужденно перемещенные лица в Азербайджане: проблемы и перспективы КАРИМ-Восток – Консорциум прикладных исследований по международной миграции. Пояснительная записка 13/124 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http:// www.carimeast.eu/media/exno/Explanatory%20Notes_2013-124.pdf

Присяжнюк Ігор Михайлович,

аспірант кафедри державного управління і місцевого самоврядування
ОРІДУ НАДУ при Президентові України

ВДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМІВ ВЗАЄМОДІЇ ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ ЩОДО ЗАПОБІГАННЯ ТА ЛІКВІДАЦІЇ НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ В УКРАЇНІ

Глобальні кліматичні зміни та зміни, пов’язані із господарською діяльністю людини, загострюють проблеми забезпечення органами публічної влади (далі - ОПВ) виконання необхідних заходів із запобігання та ліквідації надзвичайних ситуацій (далі - НС), оскільки небезпеки і загрози у теперішній час носять більш комплексний та взаємопов'язаний характер. Держава несе відповідальність за безпеку життя кожної людини в нашій країні і має забезпечити належні передумови щодо запобігання НС і врятування тих, хто потрапив у них. Сучасна система публічного управління (далі - ПУ) не здатна у повній мірі забезпечити виконання покладених завдань щодо захисту населення і територій від НС техногенного та природного характеру, передусім внаслідок слабкої взаємодії ОПВ з цих питань.

Більш того, соціальна, теоретична та практична значущість цих проблем зумовлює необхідність проведення комплексного наукового дослідження, особливо в сучасних умовах децентралізації.

Праці вітчизняних вчених мають певний інтерес до зазначеної проблеми та спрямовані на вивчення окремих проблем вдосконалення державного управління в умовах загрози та виникнення НС.

Результати досліджень нормативно-правової бази та наукових напрацювань свідчать про необхідність здійснення комплексного наукового дослідження щодо забезпечення взаємодії ОПВ із запобігання та ліквідації надзвичайних ситуацій в умовах децентралізації, яке спрямувати на:

1. Аналіз стану дослідження наукової проблеми з метою уточнення концептуальних підходів щодо ПУ з питань процесу взаємодії ОПВ. Міжнародний досвід ПУ у сфері цивільного захисту (далі ЦЗ) дає підстави стверджувати, що системи захисту населення і територій від НС природного, техногенного та військового характеру здатні досить ефективно забезпечити життєдіяльність людей і суспільства, об’єктів економіки й інфраструктури у разі їх виникнення.

2. На основі цього аналізу визначити ступінь розробки цієї проблематики та сформулювати принципи взаємодії ОПВ у сфері запобігання та ліквідації НС на основі особливостей їх діяльності та нормативно-правового забезпечення.

Внесення змін та доповнень до чинного законодавства з питань ЦЗ забезпечать розмежування повноважень ОПВ у процесах їх взаємодії, адже унормування на законодавчому рівні і поетапна розробка системоутворюючих правових актів створять необхідні передумови для безпечної життєдіяльності особи, суспільства і держави.

3. Нормативно-правове забезпечення доцільно розподілити за такими основними напрямами, що стосується: підвищення стійкості функціонування об'єктів в умовах НС; утримання в готовності сил ЦЗ і матеріально-технічних засобів; удосконалення системи управління та реалізація заходів ЦЗ; соціальний захист постраждалих від НС та підготовка населення.

На основі цього поділу можна розробити моделі міжтериторіальної взаємодії та сформувати пропозиції щодо впровадження раціонального варіанту організації адміністративно-територіальних округів в Україні, в межах яких функціонуватимуть Міжтериторіальні центри щодо запобігання та ліквідації НС як збалансовані організаційні структури публічного права. Сутність такої пропозиції відповідає загальнодержавним перспективам взаємозв'язку центральних і місцевих рівнів влади на основі розмежування предметів відання та дає можливість раціонально витрачати кошти на утримання сил ЦЗ та їх переоснащення, а також на підвищення рівня природно-техногенної безпеки.

Вирішення цього важливого наукового завдання полягає у:

- побудові моделі публічного управління у сфері ЦЗ в Україні з урахуванням сучасних потреб суспільства;

- обґрунтуванні необхідності установлення співвідношення між системою та структурою центральних і місцевих ОПВ, а також їх апаратів зі структурними елементами небезпеки (типами, класами, видами, підвидами);

- визначенні принципів гармонізації організації ефективного державного управління у сфері ЦЗ, який передбачає кількісну характеристику співвідношення централізації й децентралізації з урахуванням поступового надання більшої самостійності регіонам;

- поєднанні на базі структурних підрозділів місцевих ОПВ з питань ЦЗ та створити при цьому єдину структуру подвійного підпорядкування за умов централізованого або солідарного їх фінансування за рахунок місцевих та державного бюджетів.

Список використаних джерел.

1. Конституція України : [Електронний ресурс]. – Режим доступу: zakon4.rada.gov.ua/laws/show/254%/DO% B2%D2% D1%80.

2. Деякі питання Державної служби України з надзвичайних ситуацій: Указ Президента України від 16 січня 2013 р. № 20/2013. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/20/2013.

3. Про деякі заходи з оптимізації системи центральних органів виконавчої влади: Указ Президента України від 24 грудня 2012 р. № 726/2012. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/726/2012.

4. Кодекс цивільного захисту України : станом на 10 листопада 2015 року / Верховна Рада України. – Офіц. вид. – К. : Парлам. вид-во, 2013. – 1802 с. – (Бібліотека офіційних видань).

5. Концепція реформи місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://civil-rada.in.ua.

6. Приходько Р. В. Організаційно-правовий механізм регулювання сфери захисту населення і територій від наслідків надзвичайних ситуацій / Р. В. Приходько // Теорія та практика державного управління : зб. наук. пр. – Х. : Вид-во ХарРІ НАДУ «Магістр». – 2011. – Вип. 3 (34). – № 2 (22).

7. Труш О. О. Системи підтримки прийняття рішень органами державного управління в умовах надзвичайних ситуацій (інцидентів) / О.О. Труш, А.О. Кошкін // Теорія та практика державного управління : зб. наук. пр. – Х. : Вид-во ХарРІ НАДУ «Магістр». – 2013. – Вип. 4 (43). – С. 256-262.

Проніна Оксана Володимирівна,

кандидат наук з державного управління, доцент кафедри державного управління і місцевого самоврядування Херсонського національного технічного університету

ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ ЗЕМЕЛЬНИМИ РЕСУРСАМИ НА МІСЦЕВОМУ РІВНІ

Міські землі є предметом специфічних соціальних та правових відносин, які, у свою чергу, стають об'єктом державного управління. Ці землі займають лише два відсотки від загальної площі території держави, але концентрують понад дві третини населення, майже три чверті основних промислово-виробничих фондів, переважну частку виробничого, наукового та соціально-культурного потенціалу. Саме це, з одного боку, створює для користувачів земель населених пунктів виключно сприятливі можливості для господарювання та підприємництва, а з іншого - потребує ефективного використання міських земель, що є необхідною умовою успішного проведення економічних і соціальних ринкових перетворень, оскільки саме міста, насамперед великі і найбільші, виступають каркасом нових форм господарювання в країні.

Регулювання земельних відносин здійснюється нині на основі законодавчих та підзаконних актів, при чому, при наявності чинного Земельного кодексу України стає необхідністю ширша кодифікація (зведення) законів про землю, оскільки багато законодавчих нововведень у цій сфері, не включено до Земельного кодексу. З іншого боку, дедалі більше позначається розпорошеність повноважень і не завжди обґрунтованих щодо управління земельними ресурсами, контролю за раціональним використанням й охороною земель. Необхідно встановити чіткі повноваження з цих питань для Міністерства юстиції України, Державної служби з питань геодезії та картографії (Держгеокадастру) Державному комітету архітектури та містобудування і, зокрема, Бюро технічної інвентаризації, Фонду нерухомого майна та інших центральних органів виконавчої влади й органів місцевого самоврядування. Відправною точкою тут повинні стати ст. 13 і 14 Конституції України та норми Земельного кодексу України [2].

Землевпорядні органи є запорукою розробки та функціонування реєстраційної системи. На нашу думку, пріоритет у вирішенні всього комплексу земельних питань повинен належати єдиному центральному органу виконавчої влади з питань земельних ресурсів у галузі земельних відносин. Держгеокадастр повинен здійснювати постійне супроводження реалізації норм земельного законодавства, вносити Кабінету Міністрів України науково обґрунтовані зміни та доповнення до Земельного Кодексу України, забезпечуючи високий рівень розвитку земельного законодавства в країні, ефективне використання земельних ресурсів за умов постійного надання переваг екологічним проблемам над економічною доцільністю. Такий підхід забезпечить розв'язання сучасних проблем природокористування і створить усі передумови для стабілізації та поліпшення в майбутньому навколишнього середовища, а також оптимальні умови для існування всього живого на землі.

Усі інші публічно-владні структури повинні здійснювати ефективний контроль за використанням та охороною земельних ресурсів України у частині наданих їм земельним законодавством повноважень. Діяльність широко розгалуженої системи землевпорядних органів та організацій (наукових, проектних, пошукових) направлена на збереження високопродуктивних земель і забезпечення розвитку сприятливого навколишнього середовища для прийдешніх поколінь [3, с. 45].

У плані першочергових заходів для реалізації цих стратегічних завдань необхідно:

- завершити формування електронної версії земельного кадастру, забезпечивши відповідне фінансування за рахунок бюджету міста. Для відслідковування землекористування при управлінні земельних ресурсів створити центр земельного кадастру;
- завершити проведення інвентаризації земельних ділянок міста відповідно до даних земельного кадастру, а також інвентаризацію земельних ділянок під існуючими об'єктами багатоповерхової забудови, визначити частки в оплаті за землю суб'єктів підприємницької діяльності, які розміщені в даних об'єктах;
- забезпечити документальне оформлення прав власності користування землею у містах, ввівши просту і не тривалу за часом процедуру, в тому числі під час оренди нежитлових приміщень;

- забезпечити доступність і гласність інформації про вільні земельні ділянки в місті і надання їх для господарського освоєння переважно на конкурентній основі;
- розробити і запровадити дієвий механізм вилучення земельних ділянок у землекористувачів, які тривалий час мають заборгованість з платежів за землю або не освоюють земельні ділянки в терміни, передбачені законодавством, для подальшого продажу шляхом конкурсу або аукціону;
- вдосконалити механізм справляння плати за міську землю з суб'єктів господарювання, які користуються нею на правах оренди відповідно до укладених договорів оренди;
- поліпшити систему оперативного обміну інформацією між управлінням земельних ресурсів і податковою адміністрацією стосовно землекористування і плати за землю;
- продовжити роботу з вдосконалення чинної нормативно-розпорядчої бази місцевого рівня, що регламентує земельні відносини, зокрема у частині вартості земельних ділянок, диференціації цін та орендних платежів, узгодження порядку продажу та оренди з принципами ринкових відносин.

Водночас, не зважаючи на значний обсяг прийнятих законів та підзаконних актів у галузі реформування земельних відносин, органи, що уповноважені проводити земельну реформу (особливо на місцевому рівні), зіткнулися з такими основними труднощами: ряд законодавчих актів суперечливі, що ускладнює їх реалізацію, а, відповідно, і проведення земельної реформи; перерозподіл земель, надання та закріплення їх у власність та користування вимагають значних обсягів робіт по землеустрою і технічному закріпленню меж та видачі державних актів на землю і в значній мірі залежать від обсягів фінансування [4, с. 17].

Висновки. Для того, щоб розв'язати проблему вдосконалення управління земельними ресурсами на місцевому рівні необхідно: створювати можливості вибору інвесторами земельних ділянок для підприємницької діяльності; здійснювати прозору і прогнозовану земельну та інфраструктурну політику; забезпечувати стабільність законодавства у сфері земельних відносин та платежів за землю; передбачити можливості зміни цілей використання земельних ділянок у разі неефективного використання розміщених на них об'єктів; створювати спільні з інвесторами

підприємства за участю місцевих органів влади (з внесенням до статутних фондів земельних ділянок, права на їх оренду чи заставу).

Для підвищення бюджетної привабливості ринку землі і повнішого використання його потенціалу необхідно: забезпечити переведення на орендні умови користування (за орендну плату) усіх земель державної і комунальної власності; збільшувати обсяги продажу земельних ділянок за ринковими цінами; здійснювати приватизацію нерухомого майна виключно на умовах одночасного продажу земельної ділянки або оформлення права її оренди; установити порядок надання дозволів на будівництво та приймання в експлуатацію об'єктів тільки за наявності права власності на землю або її оренди; практикувати емісію земельних цінних паперів та залучення до бюджетів коштів від їх продажу.

Список використаних джерел.

1. Другак В.М. Правовий режим земель в межах населених пунктів і за їх межами та залежність від нього меж державної та комунальної власності // Землевпорядкування. - 2003. - № 4. - С. 23-26.

2. Земельний кодекс України 2001 р., із змінами та доповненнями. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://www.portal.rada.gov.ua/.

3. Новаковський Л.Я. Проблеми реалізації земельного кодексу України // Землевпорядкування. - 2003. - № 4. - С. 14-18.

4. Про землеустрій: Закон України від 22 травня 2003 р. № 858-IV. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://www.portal.rada.gov.ua/.

Сіцінський Назарій Анатолійович,

к.держ.упр.,
докторант Таврійського національного
університету імені В.І. Вернадського

СУЧАСНІ ВНУТРІШНІ ВИКЛИКИ НАЦІОНАЛЬНІЙ БЕЗПЕЦІ УКРАЇНИ В УМОВАХ ЗБРОЙНОЇ АГРЕСІЇ РОСІЙСЬКОЇ ФЕДЕРАЦІЇ

На теперішній час Україна зіткнулася з найбільшими військовими викликами та загрозами за всі свої 24 роки незалежності – це збройною агресією з боку сусідньої держави, яка довгий час декларувала Україні політику «добросусідства» та була покликана захищати міжнародний порядок і стабільність будучи постійним членом Ради Безпеки ООН.

В рішенні Ради національної безпеки і оборони України від 6 травня 2015 року «Про Стратегію національної безпеки України» затвердженого Указом Президента України від 26 травня 2015 року № 287/2015 зазначено, що основними її цілями є: мінімізація загроз державному суверенітету та створення умов для відновлення територіальної цілісності України у межах міжнародно-визнаного державного кордону України, гарантування мирного майбутнього України як суверенної і незалежної, демократичної, соціальної, правової держави; утвердження прав і свобод людини і громадянина, забезпечення нової якості економічного, соціального і гуманітарного розвитку, забезпечення інтеграції України до Європейського Союзу та формування умов для вступу в НАТО [1].

Для досягнення визначених цілей потребує: зміцнення Української держави шляхом забезпечення поступального суспільно-політичного й соціально-економічного розвитку України; якісно нової державної політики, спрямованої на ефективний захист національних інтересів в економічній, соціальній, гуманітарній та інших сферах, комплексне реформування системи забезпечення національної безпеки та створення ефективного сектору безпеки і оборони України; нового зовнішньополітичного позиціонування України у світі в умовах нестабільності глобальної системи безпеки.

На нашу думку, для ефективного реформування державного управління та системи забезпечення національної безпеки України, для правильного реагування на

сучасні виклики та загрози національній безпеці України необхідно урахувати весь спектр сучаснвх внутрішніх викликів національній безпеці України в умовах збройної агресії Російської Федерації, які можуть стати на заваді здійсненню реформ в Україні. Зокрема, до них належать:

− втрата контролю над ділянкою українсько-російського державного кордону, яка становить 409,3 км з Російською Федерацією, що проходить у Донецькій і частково в Луганській областях;

− діяльність сепаратистських, екстремістських, російсько-терористичних угруповань у прикордонних районах Донецької та Луганської областей;

− падіння авторитету і рівня довіри до органів державної влади з боку населення Донецької та Луганської областей;

− контробанда на кордонах України із суміжними державами та на лінії розмежування сил АТО з окупованими територіями;

− корупція в органах державної влади України;

− повільне здійснення євроінтеграційних реформ у державі та ін.

Підсумовуючи вищенаведене зазначимо, що проведений аналіз змісту сучасних внутрішніх викликів національній безпеці України в умовах збройної агресії Російської Федерації проти України дав змогу встановити необхідність кардинального реформування державного управління та системи забезпечення національної безпеки України з метою захисту суверенітету, територіальної цілісності та непорушності державних кордонів України, реалізації її політичних, торговельно-економічних та інших національних інтересів, а також відновлення територіальної цілісності Української держави.

Список використаних джерел.

1. Про Рішення Ради національної безпеки і оборони України від 6 травня 2015 року «Про Стратегію національної безпеки України» [Електронний ресурс] : Указ Президента України від 26 травня 2015 року № 287/2015. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/287/2015.

Ткач Інна Володимирівна,

начальник відділу економічного розвитку, торгівлі, туризму та державної реєстрації Первомайської РДА

АДАПТАЦІЯ ЗАРУБІЖНОГО ДОСВІДУ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРИНЦИПІВ ПРОЗОРОСТІ ТА ВІДКРИТОСТІ В УКРАЇНІ

Протягом 20 років більше 90 країн світу прийняли спеціалізовані закони, що закріплюють свободу інформації і право доступу громадян до публічної інформації. Наступним кроком у формуванні комунікативної політики провідних країн світу стало визнання принципів прозорості та відкритості, як основоположних принципів в діяльності органів публічної влади та їх закріплення на рівні спеціального закону або навіть Конституції.

Україна обрала стратегічним напрямком розвитку інтеграцію в європейський економічний і політико-правовий простір. Вступ до Європейського Союзу визначений ключовим зовнішньополітичним пріоритетом і стратегічною метою нашої держави сьогодні, а європейська та євроатлантична інтеграція є послідовним процесом зміцнення національної безпеки, поступального економічного розвитку та утвердження цінностей демократії, прав і свобод людини.

На часі гостро виникає необхідність гармонізації вітчизняного законодавства до законодавства Європейського Союзу та найбільш економічно розвинутих країн світу.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Серед робіт провідних європейських учених з окресленої проблематики розглянуто праці Зіллера, Т. Ля Порте, Х.Худа М. Ханта. Серед вітчизняних дослідників, які займалися дослідженням цього питання, слід згадати праці І. Грицяка, Н. Гудими, М.Мельниченка, Є. Тихомирової.

На загальноєвропейському рівні прозорість закріплена як відокремлений елемент демократичного принципу. В цьому одна з основних відмінностей між законодавством ЄС та країн-членів. Згідно принципу прозорості закріпленому в Положенні 1 Договору про створення ЄС [3] – рішення, які приймаються в ЄС мають прийматися якомога прозоріше. Цей принцип стосується усіх можливих видів діяльності загальноєвропейської структури влади.

Іншим видом прозорості влади в законодавстві ЄС (відкритість) називається ясне формулювання правових норм. Цей принцип стосується складання законів ЄС таким чином, щоб вони були повноцінним правовим актом та надавали конкретну інформацію громадянам.

Разом з тим, за Європейськими стандартами принципам прозорості та відкритості характерна:

– обов'язковість доступу громадськості до урядових документів та інформації;

– визначення владних установ, до яких ставиться ця вимога;

– виокремлення категорій інформації, яку органи публічної влади мають надавати та категорій інформації, на які не поширюється дія відповідних законодавчих актів;

– платний чи безоплатний характер процедури передачі інформації громадянам;

– відсутність зобов'язань пояснювати підстави свого запиту або підтверджувати свою особу;

– наявність контролю за виконанням права на доступ до владної інформації;

Цікавим є досвід реалізації вказаних принципів в Сполучених Штатах Америки – однієї із найбільш економічно розвинених держав світу та впливового гравця на міжнародній арені.

В Сполучених Штатах Америки в якості стратегічних цілей розвитку відкритого державного управління є встановлення демократії та підвищення ефективності діяльності управління країною. Уряд Сполучених штатів декларує принципи відкритості та прозорості шляхом сприянню розвитку демократичних інститутів декількома шляхами. Так, державні органи повинні забезпечувати відкритість та прозорість своєї діяльності перед суспільством таким чином, щоб громадяни мали можливість виражати свої думки та погляди з приводу політичних рішень та впливати на їх прийняття. Інститут відкритості державного управління сприяє укріпленню демократії шляхом стимулювання державних службовців та посадових осіб краще виконувати свої обов'язки, забезпечувати прозорість роботи та прийнятих рішень [2].

У США забезпечення реалізації принципів прозорості та відкритості публічного управління досягається включенням до адміністративної процедури таких елементів, як попереднє сповіщення про підготовку адміністративного акта і надання вільного доступу до матеріалів відповідних органів. Попереднє сповіщення передбачає публікацію у Федеральному реєстрі повідомлення про час, місце і характер нормотворчої процедури; акт, яким нормотворче повноваження надано; умови або зміст акта чи виклад проблеми.

Аналіз законодавства Сполучених Штатів Америки дозволяє дійти висновку, що законодавчі (на відміну від закріплених в конституції) норми, які стосуються питань реалізації принципів відкритості та прозорості в діяльності органів публічної влади, що містяться в законодавчих актах свідчить про обов'язкове інформування громадян про поточну діяльність органів публічної влади, незалежно від наявності запитів і звернень громадян.

Варто розглянути досвід Японії, яка у 2001 р. стала 14-ою державою світу, де принципи прозорості адміністративно-державного управління та відкритості його для широкого контролю з боку суспільства закріплені в якості правової норми законом про оприлюднення інформації, що належить органам публічної влади.

Японські законодавці, визнавши право будь-якої людини на отримання документів про стан адміністративно-державного управління країни, суттєво обмежили перелік організацій, зобов'язаних розкривати інформацію, якою вони володіють. Керівникам органів публічної влади надані широкі права у вирішенні питання, яка інформація підлягає, а яка не підлягає розголошенню [1].

Незаперечна позитивна роль принципу прозорості в Мексиці випливає з історичного контексту. Так, ще під час революції основними вимогами були чесні та прозорі вибори.

В Мексиці діє два способи втілення принципу прозорості. З боку влади відбувається добровільне вивільнення інформації (від прийнятого бюджету до статистики шкідливих викидів приватного підприємства), в першу чергу через інтернет. Для цього було створене окреме відомство. З боку суспільства таким способом є окремі запити щодо конкретної інформації [4].

Проведений аналіз показав, що популяризація дискусії навколо питань реалізації принципів прозорості та відкритості в діяльності органів публічної влади

зарубіжних країн в останні роки є шансом надати суспільству необхідну інформацію щодо особливостей роботи державних органів, а також почати працювати над проблемами, які можна виявити, дотримуючись вказаних принципів.

Створення якнайкращого законодавства в Україні не дозволить в повній мірі реалізувати принципи прозорості та відкритості, поки не відбудеться певних змін у масовій свідомості громадськості. І важливо, що ці зміни мають відбуватися не лише тільки в свідомості державних службовців, а й у свідомості суспільства в цілому.

Список використаних джерел.

1. Анисимцев Н.Н. Транспарентность административно-государственного управления: японский вариант // Меж- дународный журнал «Проблемы теории и практики управ- ления». — 2001.— № 6: / http: http://vasilievaa.narod.ru/5_6_01.htm

2. Головин А. Ю., Спиридонов А. А. // Правові основи і методи реалізації ідей відкритого суспільства в США.// Журнал Известия Тульского государственного университета. Экономические и юридические науки Выпуск № 2-2 / 2014 – [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://cyberleninka.ru/article/n/pravovye-osnovy-i-metody-realizatsii-idey-otkrytogo-pravitelstva-v-ssha

3. Договір про Європейський Союз від 07.02.1992 – [Електронний ресурс]/ Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/994_029

4. Transparency Principle as an Evolving Principle of EU Law– Vasiliki Karageorgou – 2012. – [Електронний ресурс] – Режим доступу:http://www.right2info.org/resources/publications/eu-karageorgou-vasiliki-transparency-principle-as-an-evolving-principle-of-eu-law. Назва з екрану.

Тодорова Ольга Леонтіївна,

к.держ.упр., старший викладач кафедри державного управління і місцевого самоврядування ОРІДУ НАДУ при Президентові України

ПЕРЕДУМОВИ ТА НЕОБХІДНІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ ПУБЛІЧНИХ ІНСТРУМЕНТІВ РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ

Сучасні парадигми публічного простору державної політики регіонального розвитку характеризуються сукупністю загальновизнаних концептуальних трендів: інституціоналізація публічності як принципу організації демократичного політичного процесу опрацювання й прийняття владою суспільно значущих рішень; орієнтація на децентралізацію влади та партнерство між різними її рівнями і гілками, а також із приватним і неурядовим секторами; налагодження ефективного механізму публічних консультацій органів влади з громадянами та групами інтересів у процесі розроблення державної політики та регіональних стратегій розвитку.

Наразі спостерігається інтенсифікація процесів трансформації державної політики регіонального розвитку в багаторівневу публічну політику. Це передбачає організацію такої системи публічно-владних відносин, що уможливлює участь численних груп зацікавлених сторін у формуванні політичного порядку денного з подальшим впливом на процес розроблення й втілення політичних рішень. Налагодження ефективного механізму публічних консультацій органів влади з громадянами та групами інтересів у процесі розроблення державної політики та регіональних стратегій розвитку сприяє розбудові складної мережі взаємозв'язків та взаємодій між суб'єктами влади та суспільства. В умовах інституціоналізації публічного простору державної політики регіонального розвитку формується нова мережева модель взаємодії суб'єктів регіонального розвитку з метою консолідації дій та ресурсів для вироблення «суспільного блага» і реалізації місцевих публічних інтересів.

Публічний простір реалізації завдань державної політики регіонального розвитку охоплює три публічно-управлінських виміри (за Т. Безверхнюк, С. Саханєнко, П. Надолішнім, Ю. Шаровим [1; 3 ;5]): урядування (governance) як процес колективного вироблення та реалізації стратегічних рішень на основі механізмів консенсусу формування й узгодження політики та координації дій ключових

учасників; адміністрування (administration) як чіткий розподіл повноважень і обов’язків між учасниками процесу та інформаційно-комунікативне забезпечення вертикальної та горизонтальної координації дій між суб’єктами врядування; менеджмент (management) як сукупність процесів, що спираються на інституційну основу адміністрування і спрямовані на забезпечення виконання стратегічних рішень, прийнятих у системі врядування, за рахунок використання раціональних управлінських технологій, методів, засобів і форм управління. На нашу думку, до кожного виміру має бути застосована адекватна модель механізму публічного управління: сітьова (мережева) до урядування, ієрархічна до адміністрування, ланцюгова (процесуальна) до менеджменту.

При цьому, в умовах децентралізованих публічно-владних відносин саме сітьова (мережева) модель взаємодії суб’єктів влади та суспільства формує довіру між інституціональними суб’єктами та корпоративний інтерес всіх учасників. Сітьова (мережева) модель публічного управління реалізацією державної політики регіонального розвитку в умовах децентралізації (за О. Молодцовим [4]) - використовується як інструмент узгодження цілей політики та управління, поєднання організаційних і самоорганізаційних ресурсів суб’єктів регіонального розвитку. А у зв'язку з тим, що такий підхід дозволяє залучити максимальну кількість суб'єктів до вироблення та реалізації державної політики регіонального розвитку, виникає необхідність концептуалізації поняття публічний інструмент, об’єктивний характер якого супроводжується підвищенням ролі парадигми «полюсів зростання», сітьової (мережевої) форми публічного управління та ринкових механізмів самоорганізації суб’єктів регіонального розвитку.

Відтак, публічний інструмент реалізації завдань державної регіональної політики – це інтегрована і скоординована комбінація управлінських методів, засобів, дій та інформаційно-комунікативних технологій із забезпечення вертикальних і горизонтальних взаємодій суб’єктів публічної політики (здатних публічно артикулювати власні інтереси), що створює потенціал для мотивованого виконання поставлених завдань на засадах партнерства та узгодження інтересів [4]. В умовах інституціоналізації публічного простору державної політики регіонального розвитку формується нова предметна сфера застосування публічного інструменту – активність політичних та неполітичних акторів, які через різноманітні складні взаємодії прагнуть

реалізувати власний інтерес. Важливим чинником ефективності публічного інструменту державної політики регіонального розвитку є просторова ідентифікація публічного інтересу – «суспільного блага» – національного та місцевого. Зміщення констант від централізованого управління та регулювання до багатополюсного, для якого є характерним наявність багатьох рівнів і центрів діяльності, високий ступінь незалежності між численними акторами з різними інтересами обумовлює доцільність застосування сітьової (мережевої) моделі взаємодії суб'єктів регіонального розвитку.

Зауважимо, що найбільш ефективною формою сітьової (мережевої) моделі взаємодії суб'єктів регіонального розвитку з метою консолідації дій та ресурсів для вироблення «суспільного блага» і реалізації місцевих публічних інтересів є кластеризація. Не зважаючи на те, що в Україні поки що не формалізовані інституціональні умови взаємовідносин між учасниками кластерних утворень, в практичній діяльності суб'єктів регіонального розвитку вже може застосовуватися кластерний підхід, за умов що вони мають спільні цілі та мотивовані до партнерських (довготривалих договірних) відносин. Застосування кластерного підходу до реалізації завдань державної політики регіонального розвитку означає поєднання інтересів і сітьову (мережеву) співпрацю усіх зацікавлених сторін регіонального розвитку, що створює можливості для концентрації ресурсів та підвищення ефективності діяльності. Діяльність з реалізації кластерного підходу – це комплекс організаційно-економічних заходів із консолідації усіх суб'єктів регіонального розвитку, який має бути формалізований у стратегіях і програмах розвитку регіонів.

Список використаних джерел.

1. Безверхнюк Т. М. Європейські стандарти врядування на регіональному рівні : монографія / Т. М. Безверхнюк, С. Є. Саханенко, Е. Х. Топалова / за заг. ред. Т. М. Безверхнюк. – О. : ОРІДУ НАДУ, 2008. – 328 с.

2. Молодцов О. В. Сітьова парадигма територіального розвитку: сутність, логіка впровадження : автореф. дис... д-ра наук з держ. упр.: 25.00.01 / О.В. Молодцов / Нац. акад. держ. упр. при Президентові України. — К., 2010. — 36 с.

3. Надолішній П. Концепція демократичного урядування: сутність і проблеми формування та реалізації / П. Надолішній // Актуальні проблеми державного

управління: зб. наук. пр. ОРІДУ. – Одеса: ОРІДУ НАДУ, 2007. – Вип. 2(30). – С. 46-55.

4. Тодорова О. Л. Кластерний підхід як публічний інструмент реалізації державної політики регіонального розвитку : автореф. дис... к-та наук з держ. упр.: 25.00.02 / О. Л. Тодорова / ОРІДУ Нац. акад. держ. упр. при Президентові України. — О., 2016. — 20 с.

5. Шаров Ю. П. Інноваційні інструменти публічного адміністрування: європейський контекст [Електронний ресурс] / Ю. П. Шаров – Режим доступу : http://www.kbuapa.kharkov.ua/e-book/putp/2010-1/doc/1/01.pdf – назва з екрану.

Фольгіна Тетяна Олександрівна,

аспірант кафедри державного управління і місцевого самоврядування,
завідувач сектору організаційної та виховної роботи
ОРІДУ НАДУ при Президентові України

ВПРОВАДЖЕННЯ ЕНЕРГОМЕНЕДЖМЕНТУ В МЕХАНІЗМІ УПРАВЛІННІ ЕНЕРГОЕФЕКТИВНІСТЮ

Україна має статус енергодефіцитної країни, що задовольняє свої поливно-енергетичні потреби за рахунок власних ресурсів менш ніж на 50%. Тому важливою стратегічною лінією державної політики має стати енергозбереження, що реалізовується шляхом розробки нових енергозберігаючих, маловідходних і безвідходних технологій, ефективних систем і засобів контролю за енерговикористанням, що безпосередньо пов'язано із впровадження інтегрованого енергетичного менеджменту у країні.

Світова практика констатує, що підвищення енергоефективності досягається здебільшого за рахунок організаційних змін у системі управління енергогосподарством підприємства або міста, а отже, запровадивши систему енергоменеджменту, можна без значних фінансових втрат досягти значної економії енергії в 3-15% [1,2].

Існує багато трактувань поняття енергоменеджменту. Найбільш вживаним є визначення енергоменеджменту як способу управління енергоспоживанням на підприємстві або в муніципалітетах, що дозволяє значно оптимізувати обсяги енерговитрат [3, с. 8].

Серед західних науковців велику увагу дослідженню енергоменеджменту як ефективного засобу підвищення енергоефективності приділяли Т. Морт, Л. Браке, Н. Йепсен, М.Стоббе та ін, серед вітчизняних дослідників – Ю.В. Дзядикевич, Р.Г. Бевко, Р.І. Розум, М.В. Буряк та інші.

Складовими енергоменеджменту є: моніторинг енергоспоживання; аналіз існуючих показників як основи складання нових бюджетів; розроблення нових маловідходних та безвідходних технологій; розробку енергетичних бюджетів; розроблення енергетичної політики; планування нових енергозберігаючих заходів; розроблення ефективних систем та засобів контролю за енергоспоживанням та

захисту довкілля від забруднення; організація інтегрованого енергетичного та економічного менеджменту [4].

Відповідно до розробленого Міністерством регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України (на замовлення Федерального міністерства економічного співробітництва та розвитку Німеччини) Проекту «Енергоефективність у громадах» (далі - Проект) запровадження комплексного енергоменеджменту передбачає здійснення низки заходів: 1) збір інформації; 2) забезпечення політичної підтримки; 3) формування підрозділу з енергетичного менеджменту; 4) розробка процесу енергетичного менеджменту; 5) виділення бюджетних коштів; 6) залучення енергетичних консультантів; 7) розробка енергетичного плану дій; 8) запровадження довгострокового процесу енергетичного менеджменту [4].

Здійснення кожного із перелічених заходів вимагає дотримання національного стандарту ДСТУ ISO 50001:2014 «Енергозбереження. Системи енергетичного менеджменту. Вимоги та настанова щодо використання», який базується на міжнародному стандарті ISO 50001:2011 «Energy management system – Requirements with guidance for use» [5].

Впровадження енергетичного менеджменту потребує застосування спеціального інструментарію, набору інструментів, які поділяють на інструменти для моніторингу, оцінки та звітності [4].

Інструментами для моніторингу є: використання обладнання для обліку енергоспоживання; програмне забезпечення для моніторингу та контролю даних.

Інструментами для оцінки є: бенчмаркінг для порівняння енергоефективності будівель; часові ряди для аналізу споживання енергії будівлями; температурні коригування для нейтралізації погодного фактору. Інструментами для звітності є: енергетичні аудити для детального аналізу стану будівель; енергетичні звіти для періодичних презентацій.

Кінцевим етапом впровадження енергоефективного менеджменту є енергетичний звіт [4]. Енергетичний звіт – це управлінський інструмент, який готується відділом енергетичного менеджменту для голови місцевого органу самоврядування та відповідних керівних органів територіального утворення. Звіти можуть також використовуватися для інформування громади про стан

енергоефективності фонду громадських будівель та відповідних реалізованих або запланованих до реалізації місцевою владою енергетичних заходів. Енергетичні звіти ілюструють енергоспоживання, рівень викидів вуглекислого газу та витрати на енергоносії за звітний період, а також аналізують зміни в порівнянні з попередніми роками. Вони пояснюють відповідні чинники, що впливають на поточні обсяги споживання та їхню довгострокову динаміку, висвітлюють заходи, впроваджені за останній період, і їхню дієвість з погляду підвищення ефективності [4].

Проведення аналізу та формування відповідних аналітичних звітів дозволяє приймати виважені та ефективні стратегічні рішення при впровадженні енегроефективних заходів та проектів з енергозбереження, що є дієвим аргументом для якнайшвидшого повного впровадження енегроефективного менеджменту в Україні та дозволить вирішити ряд нагальних проблем у сфері енергозбереження країни.

Список використаних джерел.

1. Бернер М. С. , Лоскутов А. В., Понаровкин Д. Б., Тарасова А. Н. Зарубежный опыт /мотивации энергосбережения / М. С. Бернер, А. В. Лоскутов, Д.Б. Понаровкин, А. Н. Тарасова // ЭСКО. – 2008. – № 6. – С. 34 – 35.

2. Бернер М.С. , Лоскутов А.В., Понаровкин Д.Б., Тарасова А.Н. Зарубежный опыт мотивации энергосбережения / М. С. Бернер, А. В. Лоскутов, Д.Б. Понаровкин, А. Н. Тарасова // Энергосбережение. – 2008. – № 3.– С. 44–48.

3. Денисюк С. П. Формування політики підвищення енергетичної ефективності – сучасні виклики та європейські орієнтири / С. П. Денисюк // Енергетика: економіка, технології, екологія. – 2013. – № 2. – С. 7–22.

4. Проект «Енергоефективність у громадах» Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (*GIZ*) GmbH спільно з Міністерством регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України на замовлення Федерального Міністерства економічного співробітництватарозвитку (BMZ). – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://eeim.org.ua/uk/project/background/

5. Національний стандарт ДСТУ ISO 50001:2014 «Енергозбереження. Системи енергетичного менеджменту. Вимоги та настанова щодо використання». – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.reee.org.ua/download/trainings/%D0%A2%D0%9C_3_ISO_50001.pdf

Цевельов Олег Євгенович,

Начальник управління Адміністрації
Державної прикордонної служби України

ОСНОВИ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ У СФЕРІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРИКОРДОННОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

Прикордонна політика є складовою частиною політики національної безпеки України, і є системою офіційно прийнятих поглядів і дій щодо визначення цілей, завдань, принципів, основних напрямів та механізму реалізації прикордонної політики держави. Прикордонна політика здійснюється відповідно до Конституції України, чинного законодавства й інших нормативно-правових актів, загально визначених принципів та норм міжнародного права і реалізується шляхом цілеспрямованої та скоординованої діяльності органів державної влади, місцевого самоврядування, громадських об'єднань і громадян згідно з їхніми правами та повноваженнями в цій сфері [1].

Дослідники консолідовані у тому, що основними засадами державної політики у сфері забезпечення прикордонної безпеки є:

– прогнозування розвитку обстановки, вироблення та реалізація заходів щодо оптимізації механізму координації діяльності державних органів у прикордонній сфері;

– удосконалення правового регулювання формування та реалізації прикордонної політики;

– прискорення процесу делімітації та демаркації державного кордону України;

– розбудова державного кордону та його інфраструктури за європейськими стандартами;

– запровадження інтегрованого управління кордонами як основного державного механізму реалізації прикордонної політики;

– створення в Україні сучасної прикордонної служби європейського типу, яка гарантовано забезпечуватиме захист національних інтересів на державному кордоні;

– розвиток прикордонного та міжнародного співробітництва у протидії транскордонній (транснаціональній) організованій злочинності;

– поглиблення транскордонного співробітництва із суміжними державами.

Проведений аналіз наукових праць з питань забезпечення прикордонної безпеки України надав змогу встановити певні характерні її особливості, зокрема:

– прикордонна безпека є невід'ємною складовою національної безпеки України та спрямована на формування сприятливих умов для забезпечення національних інтересів держави на кордоні, забезпечення його недоторканості та територіальної цілісності держави;

– головною метою прикордонної безпеки є створення ефективної системи захисту національних інтересів у прикордонній сфері, спрямованою як на мінімізацію так і на нейтралізацію транскордонних глобальних викликів та загроз на держаному кордоні;

– об'єктами прикордонної безпеки є права й свободи людини, конституційний лад, суверенітет, територіальна цілісність України та недоторканість її державних кордонів, економічні, політичні та військові інтереси держави;

– суб'єктами прикордонної безпеки є органи державної влади, до компетенції яких належать питання забезпечення національної безпеки на державному кордоні України, органи місцевого самоврядування, громадські організації і громадяни України.

Політика Європейського Союзу у сфері прикордонної безпеки є досить гнучкою, оперативно модернізується з урахуванням вже існуючих і можливих загроз, спрямована на постійний розвиток, застосування новітніх технічних засобів та інформаційних технологій. Вона передбачає тісну співпрацю на національному рівні в країнах-членах та на всьому ЄС просторі, зокрема через FRONTEX, а також з третіми країнами на дво- та багатосторонній основі.

Останніми роками ЄС опрацював низку концепцій щодо дій у сфері прикордонної безпеки, які є обов'язковими до запровадження як на території співтовариства, так і в кожній країні-члені (це стосується і країн-кандидатів). Ряд концепцій вже запроваджено (відображенні у відповідних нормативно-правових актах, інструкціях, рекомендаціях, тощо), а інші перебувають на стадії запровадження.

Вони, зокрема, стосуються інтегрованого прикордонного менеджменту; систем управління ризиками, кримінального аналізу, технічного спостереження;

європейської патрульної мережі; національних координаційних центрів; центрів збирання інформації; інформаційних систем і технологій тощо.

З урахуванням цих та інших факторів в безпековій, міграційній, економічній, екологічній та іншій сферах [2] залежно від конкретних умов повинні бути диференційовані пріоритети прикордонної політики України, уточнено їхню ієрархію, коло суб'єктів і об'єктів та їх функції, роль суміжних територій в рамках позитивної транскордонної взаємодії.

Це надважливі державні завдання, які потребують теоретичного опрацювання, системних досліджень, пошуку шляхів розв'язання проблем і суперечностей, які існують у цій сфері.

Список використаних джерел.

1. Ананьїн О. В. Прикордонна безпека України в сучасних умовах. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://scientists-ua.at.ua/index/ananin_oleg_valerevich/0-24.

2. Про Рішення Ради національної безпеки і оборони України від 6 трав. 2015 р. «Про Стратегію національної безпеки України» [Електронний ресурс]: Указ Президента України від 26 трав. 2015 р. № 287/2015. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/287/2015.

Чаплай Ірина Віталіївна,

кандидат наук з державного управління, Виконавчий директор Президії Всеукраїнської асамблеї докторів наук з державного управління, доцент кафедри публічного адміністрування Міжрегіональної Академії управління персоналом

ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАТИВНА ІНФРАСТРУКТУРА ВЗАЄМОДІЇ ДЕРЖАВИ ТА ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА

Говорячи про інформаційно-комунікативну інфраструктуру взаємодії держави та громадянського суспільства необхідно виходити з того, що розвинуте громадянське суспільство є гарантією успішного вирішення соціальних проблем, дає можливість зменшити державну присутність в різних сферах суспільного життя, за рахунок самоорганізації громадян та їх активної участі в житті спільнот і суспільства, в цілому.

Інфраструктуру взаємодії держави та громадянського суспільства пропонується розуміти як сукупність форм взаємодії в просторі соціальних відносин, куди не входить боротьба за політичну владу, державне управління та бізнес. Такими формами взаємодії є відносини між громадянами та органами державної влади, їх дії, домовленості, форми взаємин, що мають не приватний, а соціальний характер. Такої взаємодії часто набуває організованість у вигляді формальних і неформальних громадських організацій, ініціатив, рухів та асоціацій громадян. Вони існують для представництва і просування інтересів численних соціальних груп, для сприяння вирішенню суспільних проблем, задля сприяння самоорганізації громадян, впровадження в суспільстві цінностей плюралізму і демократії, заради винаходу нових знань, участі в соціалізації громадян, розширення соціального капіталу в суспільстві, надання суспільно значущих послуг [1, с. 38-39].

На сьогодні, основними проблемами, з точки зору якісного розвитку громадянського суспільства та демократичних перетворень в Україні, що потребують розв’язання є:

- досягнення консенсусу з базових цінностей як, наприклад, демократичний лад в державі, відродження української мови, незалежність української держави;
- низький ступінь громадянської і політичної мобілізацій населення, що пов'язано, в тому числі, з сильною внутрішньою ізольованістю, коли люди відділені

від участі в суспільному житті, замкнуті на самостійне вирішення приватних проблем, що мають соціальне коріння [2, с. 136-138].

Що стосується низької мобілізації населення, то це є головною загрозою розвитку демократії знизу. У даному випадку, становлення демократичних процедур в державі залежить від політичної та громадянської активностей людей і їх довіри до нової влади як на регіональному рівні, так і на місцях.

В сучасних умовах демократизації громадянського суспільства в Україні, назріла необхідність формування моделі тристороннього партнерства між громадянським суспільством, державою і бізнесом, задля сталого розвитку та розв'язання суспільних проблем. Причому, таке партнерство не означає, що громадянське суспільство стане провідником державної політики, політичних інтересів, або інтересів бізнесу. Громадянське суспільство у відносинах з державою і бізнесом буде рівноправним партнером. Таке партнерство базується на уявленні про нездатність держави вирішувати всі суспільні проблеми самостійно і обмеженість ринкових відносин для соціальної сфери суспільства. З цього випливає зацікавленість держави і соціально відповідального бізнесу в спільній роботі з громадянським суспільством заради загального блага [3, с. 610].

У державній політиці щодо взаємодії держави та громадянського суспільства, в різних областях, в тому числі, в соціальній та молодіжній політиках, уряд повинен формулювати основні напрямки, цілі та пріоритети політики, але в її реалізації значна роль належить місцевому самоврядуванню, а, також, громадським організаціям.

Список використаних джерел.

1. Aimee, L. Franklin, Ebdon C. (2002). *Citizen participation: looks good on paper but hard ot do in practice*. Prepared for the 2002 ABFM Conference, Kansas City, October.

2. Bovaird, T., Downe, J. (2008). Innovation in Public Engagement and Co-Production of Services. Policy Paper to Department of Communities and Local Government. Cardiff: Cardiff Business School.

3. Box, R. C., Marshall, G, S., Reed, Ch., M. (2001). New public management and substantive democracy. *Public Administration Review*, September/October, Vol. 61, No. 5, 608-619.

Чернов Сергій Валерійович,

аспірант кафедри управління проектами
ОРІДУ НАДУ при Президентові України

ВДОСКОНАЛЕННЯ ДЕРЖАВНОГО МЕХАНІЗМУ ЕКСПЕРТИЗИ ПУБЛІЧНИХ ПРОЕКТІВ

Сталий розвиток будь-якої розвинутої держави в значній мірі визначається стійким розвитком його економіки та прозорим державним управлінням, відкритістю управлінських процесів в органах публічної влади, в зв'язку з чим загальні проблеми формування прозорих механізмів державного управління у сучасному українському суспільстві набуває все більшої актуальності.

В умовах реалізації програми розвитку України «Стратегії – 2020» основним завданням державного управління є здатність реагувати на зміни цілей і пріоритетів шляхом формування дієвого комплексу антикризових заходів. Вимоги суспільства та трансформаційні процеси, що відбуваються в Україні, вимагають сьогодні від державних службовців вироблення нових підходів до процесу державного управління та використання прозорого механізмів та інструментів проектного управління в органах публічного управління та адміністрування [2]. Необхідно забезпечення впровадження комплексної експертизи при реалізації публічних проектів в діяльності органів публічної влади з метою подальшого розвитку держави.

Під державним механізмом експертизи проектів розуміють діяльність публічних інституцій, які діють на основі конституційно-правових норм і створенні з метою вироблення та реалізації державної політики управління проектами в публічній сфері.

Державна експертиза інвестиційних програм проводиться у порядку, встановленому Постановами Кабінету Міністрів України № 701 від 09 червня 2011 року «Про затвердження Порядку проведення державної експертизи інвестиційних програм (проектів)»[1], № 684 від 18 липня 2012 року «Про порядок затвердження Порядку та критеріїв оцінки економічної ефективності проектних (інвестиційних) пропозицій та інвестиційних проектів», наказом міністерства економічного розвитку і торгівлі України №243 від 13 березня 2013 року «Про порядок і методику проведення експертизи інвестиційних проектів» та інших нормативно-правових документах.

Для підвищення ефективності проектів, оперативності та якості прийнятих управлінських рішень співробітниками органів експертизи проектів (виконавців експертизи) та замовників, ініціюючих проекти в публічній сфері, контролю за використанням публічних коштів потребує створення інформаційної системи управління комплексної експертизи публічних проектів.

Метою створення інформаційної системи управління комплексною експертизою проектів є:

- забезпечення публічного доступу до інформації щодо планування, реалізації та контролю за виконанням будівництва проектів інфраструктури, а також на верифікацію достовірності та повноти цієї інформації;
- забезпечення прозорості та підзвітності об'єктів інфраструктури, що здійснюється за публічні кошти;
- підвищення ефективності використання публічних коштів;
- зменшення неефективного управління під час будівництва та експлуатації інфраструктурних об'єктів та подолання корупції.

Основним призначенням інформаційної системи управління публічними проектами є автоматизація інформаційно-аналітичної діяльності Замовника – (ініціатора проекту, розпорядника бюджетних коштів), та Виконавця експертизи проекту (органи експертизи), громадськості та громадських організацій, які здійснюють публічний контроль за використанням робіт та бюджетних коштів, коштів міжнародних фінансових організацій та інших інвесторів проектів в публічній сфері на принципах координованості, системності, синхронізації та прозорості діяльності.

При управлінні публічними проектами особливо важлива участь суспільства у формуванні вимог до виконавчої влади. З цією метою необхідно вводити багаторівневу експертизу:

- узгодження та координація експертизи між відомствами та міністерствами;

- «експертиза рівних» - експертиза результатів робіт одних постачальників іншими;

- громадська експертиза, яка враховує інтереси різноманітних груп громадян, на які впливають результати робіт за державною програмою;

- незалежна обов'язкова експертиза, яка перевіряє факт виконання різноманітних вимог до програми[3].

Для вдосконалення державного механізму експертизи публічних проектів, ефективного використання бюджетних коштів необхідно створити регіональні центри комплексної експертизи публічних проектів, впровадити інформаційну систему експертизи та управління проектами, розробити нові українські стандарти експертизи проектів та удосконалити методологію експертизи та управління публічними проектами.

Список використаних джерел.

1. Постанова КМУ від 9 червня 2013 р. №701 «Про затвердження Порядку проведення державної експертизи інвестиційних програм (проектів)». [Електронний ресурс]:-Режим доступу:http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/683-2012-п

2. Указ Президента України «Про Стратегію державної політики сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні та першочергові заходи щодо її реалізації» від 24 березня 2012 р. № 212/2012

3. Безверхнюк Т.М., Котова Н.О., Попов С. А., Управління проектами в публічній сфері., навчальний посібник., - Одеса, ОРІДУ НАДУ, 2011. – 342 с.

Щуревич Ліна Михайлівна,

аспірант кафедри політичної аналітики
і прогнозування НАДУ при Президентові України

ПЕРСПЕКТИВИ АГРАРНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ НА ОСНОВІ ДОСВІДУ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

У стратегії розвитку України важливу роль відіграє аграрний сектор. В основу чого покладена мета, стратегічні цілі та принципи реалізації аграрної політики, згідно чинних законодавчих та нормативно-правових актів, що регулюють діяльність сектору. Головним з пріоритетних напрямів аграрної політики є розбудова стабільного, експортоорієнтованого і конкурентноспроможного на зовнішніх ринках сектора економіки та створення для цього відповідних організаційно-економічних умов.

Україна належить до числа країн з найвищим рейтингом щодо потенційних резервів агропромислового виробництва. Підґрунтям для такого твердження є досить висока концентрація чорноземів (30% світового рівня), вигідне географічне положення, достатньо розвинена транспортна інфраструктура, наявність значного ринку збуту сільськогосподарської продукції як в самій Україні, так і за її межами.

Уряд України через державну політику розглядає сільське господарство як стратегічний сектор, котрий вимагає суттєвого захисту і підтримки. Однак довготривала практика державного регулювання з використанням неефективних інструментів аграрної політики, переоцінка політичних гасел щодо самозабезпеченості, складні торгові бар'єри як на внутрішньому, так і при виході на міжнародний ринки, а також відсутність інноваційних маркетингових інституцій призвели до стагнації українського сільського господарства [1].

Нинішній період становлення української державності характеризується активним розвитком інститутів громадянського суспільства, які прагнуть не лише впливати на інститути державної влади з метою вироблення адекватної державної політики, а й бути безпосередніми її творцями. Завдяки інформаційно-комунікаційним технологіям громадянин сьогодні має всі можливості брати участь у прийняті владно-публічних рішень та бути залученим до публічного управління. Прикладом для наслідування може стати досвід Європейського Союзу. З початком впровадження реформи Спільної сільськогосподарської політики на 2014-2020 роки є

зростання в перспективі сільського господарства. Для її початку, понад двадцять років впроваджувалися послідовні реформи, що збільшили ринкову орієнтацію на сільське господарство, забезпечуючи при цьому підтримку доходів і безпеку виробників, поліпшили екологічні вимоги, зміцнили підтримку розвитку сільських територій. Нова політика продовжує рухатися в тому ж напрямку - від продукту до підтримки виробника та визначає основні цілі:

- економічні, які включають в себе продовольчу безпеку і глобалізацію, зниження темпів зростання продуктивності, мінливість ринкової ціни, тиск на витрати виробництва через високі ціни на сировину, погіршення позиції фермерів в продовольчому ланцюгу постачання;

- екологічні – щодо ефективності ресурсів, якості ґрунту і води, загроз в місцях проживання та біорізноманіття;

- територіальні, де сільські території зіштовхуються з демографічним, економічним і соціальним розвитком, включаючи депопуляцію і рух бізнесу.

Бюджет Спільної сільськогосподарської політики на 2014-2020 складає 362,8 млрд. Евро, з яких 277,9 млрд. передбачено на прямі виплати, а 84,9 млрд. – на розвиток сільських територій. Збалансований, прозорий і справедливий розподіл прямих платежів між країнами і фермерами зробить продуктивною спільну аграрну політику [2].

Нова політика спрямована на більш ефективне, цілеспрямоване і послідовне забезпечення екологічних суспільних благ, враховуючи різноманітність сільського господарства, потенціал аграрного виробництва, кліматичні, екологічні, соціально-економічні умови і потреби всього Європейського Союзу.

Одним з напрямів нової політики є підвищення конкурентоспроможності сільського господарства Європейського Союзу, шляхом адаптації інструментів політики до заохочення фермерів реагувати своїми виробничими рішеннями на зростаючий ринковий попит, оскільки, незабаром закінчаться всі існуючі обмеження на виробництво цукру, молочних продуктів, вина, поліпшиться доступ до кредитів. Завдання полягає у правильному балансі між результативністю і ефективністю щодо дотримання простих правил, запропонованих реформою.

Європейські структури допомагають Україні з поліпшенням бізнесового клімату і стимулювання підприємництва. Зокрема, пріоритетом Європейського банку

реконструкції та розвитку є підтримка проектів малого й середнього бізнесу в агровиробництві. Так як, Європі вигідно допомагати Україні в побудові справжньої демократії, адже демократичні держави діють прогнозовано, дотримуються міжнародних угод, у них є баланс гілок влади, що унеможливлює узурпацію владних повноважень.

Водночас, зрозуміло, що Європі сильний конкурент в особі України невигідний, і свій ринок вона буде системно захищати. Ілюстрацією чого є реалізація Угоди про зону вільної торгівлі між Україною та Європейським Союзом, що вступила в дію з 1 січня 2016 року. Наприклад, отримані квоти на безмитні поставки багатьох товарів у країни ЄС є надто малими й не відповідають виробничим можливостям українського продовольства. Отже, потрібен перегляд квот на агропродукцію, шляхом змін та переговорів.

Для України перспективним є виробництво якісної продукції переробки, готові товари з конкурентними перевагами, а не виступати в ролі постачальника сировини. Україна має бути лідером з виробництва екологічно чистих продуктів, світовою житницею. Заслужити цей статус дозволить розвинутий агробізнес, який за підтримки уряду здатен стати наріжним каменем українського процвітання.

Список використаних джерел.

1. Жемойда О. В. Державне управління у сфері сільського господарства : навч. посіб. / О. В. Жемойда ; уклад. О. В. Ярошенко. – К. : НАДУ, 2013. – 56 с.

2. Overview of CAP Reform 2014-2020 // Agricultural Policy Perspectives Brief [Electronic resource]. – 2013, December. – N°5 – Accessed mode : http://ec.europa.eu/agriculture/policy-perspectives/policy-briefs/05_en.pdf.

3. Публічна політика в процесах реформування системи державного управління України / С. О. Телешун, С. В. Ситник, І. В. Рейтерович, О.Г. Пухкал. – К. : НАДУ, 2016. – 192 с.

4. Скоцик Віталій Як нам жити в епоху змін? / Віталій Скоцик. – Київ : Самміт-книга, 2017. – 176 с.

СЕКЦІЯ 3

ДЕРЖАВНА СЛУЖБА

Весельська Марина Віталіївна,

аспірант кафедри управління освітою
НАДУ при Президентові України

ШЛЯХИ ПРОФЕСІОНАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНИХ СЛУЖБОВЦІВ У СФЕРІ ОСВІТИ

Розвиток суспільства не відповідає швидкості розвитку державного управління, адже інформаційний простір зростає щохвилини. Потрібно зважати, що зміни відбуваються постійно і необхідно бути на поготові до розвитку та удосконалення у своїй діяльності. І, перш за все, державні службовці у сфері освіти як творці освіченості суспільства мають мати можливість постійному самовдосконаленню та підвищенню кваліфікації. Проте, що ж для цього потрібно використовувати і чи всі шляхи є ефективними? Наведемо приклади шляхів професіоналізації державних службовців у сфері освіти. Першим шляхом може стати створення програми розвитку державних службовців, яку можна сформувати на основі індивідуальних планів державних службовців. Ця програма має містити:

- прогнозування щорічної потреби державних службовців у професійній перепідготовці, підвищенні кваліфікації та стажуванні за рангами і категоріями посад державної служби, напрямками, видами, формами і тривалості отримання додаткової професійної освіти з урахуванням профілю та типу освітніх установ;

- етапи реалізації програми, перелік заходів, а також показники, що дозволяють оцінювати хід і результати її реалізації;

- очікувана результативність додаткової професійної освіти державних службовців [1].

Варто зважати, що підвищення індивідуально-особистісного та професійного статусу державних службовців у сфері освіти, внаслідок підвищення кваліфікації, в структурі управлінських процесів підвищує їх роль у виробленні і прийнятті рішень в ході реалізації державних завдань. Проте потрібно також зважати на наявність організаційних, соціально-психологічних, економічних, психофізіологічних чинників, які призводять до емоційного напруження в процесі діяльності та конфліктних ситуацій, як наслідок – професійного вигорання до професійної діяльності. І тому, необхідне своєчасне виявлення та профілактика подібних факторів за допомогою своєрідного моніторингу. У цьому аспекті можна скористатися другим шляхом професіоналізації, а

саме акмеологічною діагностикою кадрів, що представляє собою цілісну систему визначення ступеня відповідності особистісно-професійного статусу людини, ідеальної моделі умов найвищого розквіту людини як професіонала і як особистості. Акмеологічна діагностика як система має свою структуру, елементами якої є:

– аналіз професійної діяльності та моделювання особистісно-професійних вимог до людини;

– визначення рівня і напрямки професіоналізації людей, з метою розстановки співробітників відповідно до рівня їх особистісного розвитку та специфікою професійної придатності;

– системний психологічний моніторинг динаміки професіоналізації та особистісного розвитку персоналу органів державної служби [2].

Використання акмеологічної діагностики як напряму професіоналізації державних службовців у сфері освіти допоможе здійснювати:

– оцінювання професійної діяльності за визначеними показниками та критеріями;

– коригування психологічних параметрів співробітників;

– контроль вмотивованості діяльності кадрів за допомогою оцінки результативності виконання професійних завдань та оцінки розвитку кадрів за певний період роботи.

У свою чергу програма розитку державних службовців надасть можливості мотивування службовців до більш якісного та професійного виконання своїх обов’язків.

Список використаних джерел.

1. Архипова Н. И. Проблемы оценки эффективности дополнительного профессионального образования государственных гражданских служащих [Електронний ресурс] / Н. И. Архипова, О. Л. Седова – Режим доступу до ресурсу: http://www.rusnauka.com/7_NND_2009/Gosupravlenie/42803.doc.htm.

2. Носс И. Н. Акмеологическая концепция диагностики кадров государственной службы [Електронний ресурс] / Игорь Николаевич Носс. – 2007. – Режим доступу до ресурсу: http://kursak.net/akmeologicheskaya-koncepciya-diagnostiki-kadrov-gosudarstvennoj-sluzhby/.

Чижова Світлана Миколаївна,

кандидат наук з державного управління,
старший викладач кафедри державного
управління і місцевого самоврядування
ОРІДУ НАДУ при Президентові України

СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ КАДРАМИ ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ В УМОВАХ РЕФОРМИ ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ

Державна кадрова політика - це цілеспрямована стратегічна діяльність держави, пов'язана з плануванням та прогнозуванням формування, професійного розвитку та раціонального використання кадрів, усіх трудових ресурсів України, визначенням цілей і пріоритетів кадрової діяльності. Вона є одним із пріоритетних напрямів діяльності держави з координації заходів, що проводяться з метою розвитку і вдосконалення трудового потенціалу країни. Вона передбачає визначення сукупності соціально-економічних і політичних завдань, вирішення яких здійснюється на правовій основі переважно у трьох напрямах, а саме:

1) у системах державної служби і служби в органах місцевого самоврядування;

2) у системі державних підприємств, установ, організацій;

3) щодо недержавних підприємств (акціонерних, приватних, орендних компаній, фірм).

Система управління кадрами державної служби містить у собі кадрову політику, тобто розробку вимог до кадрів, формування штатно-посадової структури, підбір і формування трудового колективу, а також оцінку ділових і особистих якостей працівників. Основними складовими елементами системи добору кадрів на заміщення державної посади є: конкурсний добір; прийняття на посаду поза конкурсом (система переводу, призначення, обрання на посаду, прийом за контрактом); оцінка кадрів, формування кадрового резерву; стажування [2].

Зосередимо нашу увагу на Конкурсному добору – відбору з числа претендентів на зайняття посад у структурах державної служби найбільш гідних. Він припускає змагальний спосіб розподілу державних посад за допомогою іспитів, тестів, рекомендацій, співбесід, кваліфікаційних іспитів, практичної перевірки особистісних і ділових якостей претендентів [3].

У гл. 2 Закону України «Про державну службу» вказується, що конкурс на зайняття вакант- них посад державної служби груп II, III, IV і V (далі - конкурс) проводить утворена керівником державної служби в державному органі, органі влади Автономної Республіки Крим або їх апараті конкурсна комісія у складі не менше від п'яти осіб. У вказаних нормативних документах визначено, що рішення конкурсної комісії вважається прийнятим, якщо за нього проголосувала більшість від її складу. Конкурс передбачає складання іспиту перед конкурсною комісією особою, яка претендує на зайняття посади державної служби, та проведення співбесіди. До участі в конкурсі на заміщення вакантних посад державної служби не допускаються особи, які: досягли граничного віку перебування на державній службі; за рішенням суду визнані недієздатними або дієздатність яких обмежена; мають судимість за вчинення умисного злочину, якщо така судимість не погаше- на або не знята в установленому законодавством порядку; відповідно до вироку суду позбавлені права займатися діяльністю, пов'язаною з виконанням функцій держави, або обіймати відповідні посади; піддавалися адміністративному стягненню за корупційне правопорушення протягом року з дня набрання відповідним рішенням суду законної сили; мають громадянство іншої держави; після призначення на посаду будуть безпосередньо підпорядковані близьким особам [1].

Умови конкурсу на зайняття посад у структурах державної служби визначаються законами України й іншими нормативно-правовими актами. Статистика свідчить, що 74 % посад державних службовців заповнюється на конкурсній основі. Організація і проведення конкурсного добору сприяють: – підвищенню престижу посади; – залученню більшої кількості кандидатів; – підвищенню об’єктивності рішення про прийом на роботу; – демократизації і відкритості сфери управління персоналом; – впровадженню нових технологій кадрової роботи; – інтенсифікації збору персональної інформації для планування роботи з прийнятими на роботу кандидатами; – формуванню команд [5].

Необхідними елементами при організації конкурсу на заміщення державної посади є:

1) наявність претендентів, що виставляють свою кандидатуру на конкурс;

2) конкурсна комісія, якій надається право на основі положення про конкурс вибрати прийоми і методи його проведення;

3) механізми оцінки достоїнств конкурсантів і прийняття рішень за підсумками конкурсу;

4) механізми інформування учасників та інших зацікавлених осіб про хід і результати конкурсу [4].

З метою вдосконалення оцінювання кандидатів під час добору на посади на державній службі в Україні, сучасне оцінювання ведеться на основі інтерв'ю. Інтерв'ю широко використовується, оскільки воно є більш особистим, ніж традиційні оцінки відбору (наприклад, письмові тести) і тому, що воно може бути використано для оцінки показників роботи в порівнянні з іншими процедурами.

Інтерв'ю, як правило, використовується для однієї з двох цілей на державній службі. По-перше, інтерв'ю може бути використано в рамках офіційного процесу відбору, в якому кандидати ранжуються на основі їх оцінки. По-друге, інтерв'ю може бути використано для перевірки кваліфікації кандидатів на роботу після того, як вони були оцінені за допомогою інших методів оцінки, але до прийняття рішення зарахування за конкурсом.

Оцінювання кандидатів під час добору на посади на державній службі в Україні, слід проводити за такими принципами:

- Важливо уникати упередженого ставлення, не зважати на особисті прихильності;
- Кожен кандидат має оцінюватися незалежно від інших/ слід уникати порівняння кандидатів;
- Необхідно утримуватися від оцінювання кандидатів під час інтерв’ю;
- Необхідно оцінювати кожну компетенцію незалежно від інших компетенцій;
- Слід адекватно використовувати увесь спектр балів шкали оцінювання, не обмежуючись лише кількома з балів/показників.

Список використаних джерел.

1. Закон України «Про державну службу» (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2016, № 4, ст.43)

2. Розпорядження КМУ від 24 червня 2016 р. № 474-р Київ «Деякі питання реформування державного управління України» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: // http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/474-2016-%D1%80

3. Реформа державної служби у питаннях та відповідях: практичний посібник для керівників служб управління персоналом / [М. Канавець (кер. авт. колективу), Ю. Лихач, А. Кукуля, І. Рощин, О. Романюк, А. Астапов; за заг. ред. К. Ващенка К. – Центр Адаптації державної служби до стандартів Європейського Союзу, 2016. – 176с..

4. Методичні рекомендації з оцінювання учасників конкурсу інтерв'ю центрами / за ред. Гошовської В.А. – К.: НАДУ, 2015. – 9 с. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: // http://www.academy.gov.ua

5. Постанова КМУ від 25 березня 2016 р. № 246 «Про затвердження Порядку проведення конкурсу на зайняття посад державної служби».– [Електронний ресурс]. – Режим доступу: // http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/246-2016-%D0%BF

СЕКЦІЯ 4

МІСЦЕВЕ САМОВРОЯДУВАННЯ

Базенко Владіслав Анатолійович,

аспірант кафедри права і законотворчого процесу
ОРІДУ НАДУ при Президентові України

ПИТАННЯ ЕФЕКТИВНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ФІЗКУЛЬТУРНО-СПОРТИВНОЇ РОБОТИ НА РІВНІ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ

На жаль, на сьогодні ми маємо негативні показники здоров'я населення, Україна посідає перше місце за рівнем смертності в Європі. Для порівняння, останні 40-50 років у високорозвинених країнах, завдяки державній політиці, смертність людей зменшилася на 15%, збільшилася тривалість життя на 15 - 20 років. Натомість в Україні на 1 січня 2016 року скорочені 83 дитячі спортивні школи. Такі дані з останніх парламентських слухань, які були проведені в 2016 році [3].

Сьогодні основне навантаження в організації фізкультурно-спортивної роботи за місцем проживання доводиться на дитячо-підліткові клуби. При цьому, організації фізкультурно-спортивної роботи з населенням середнього, зрілого та похилого віку приділяється недостатньо уваги.

Зайняття фізичною культурою та спортом, за виключенням спорту вищих досягнень, здійснюється в місцях проживання членів територіальної громади. Актуальним в сучасних умовах є розгляд питання ефективної організації роботи з розвитку фізичної культури та спорту на рівні територіальної громади.

Органи місцевого самоврядування, насамперед, здійснюють муніципальне управління у сфері фізичної культури та спорту, однак в рамках цього вони виконують ініціюючу, організуючу, координуючу, підтримуючу роль, використовуючи при цьому організаційно-правові та фінансові форми діяльності. Основний напрям діяльності органів місцевого самоврядування у формуванні системи фізичної культури та спорту на рівні територіальної громади, насамперед, має бути направлений на створення ефективної системи масової фізкультурно-спортивної роботи та проведення її серед мешканців. Основними формами цієї роботи є наступні: розширення можливостей занять за місцем проживання; розширення можливостей занять за місцем роботи; адресна робота з окремими категоріями громадян (зокрема з дітьми, молоддю, особами з обмеженими можливостями здоров'я, людьми старшого і похилого віку); сприяння індивідуальним заняттям фізичною культурою та спортом.

Треба зазначити, що вироблення системи масової фізкультурно-спортивної роботи в конкретній територіальній громаді необхідно здійснювати шляхом стратегічного планування, головними завданнями якого має бути підвищення рівня масової фізичної культури членів територіальної громади та створення умов для використання можливостей фізичної культури, спорту і організованого відпочинку в цілях оздоровлення громадян і формування здорового способу життя.

Для виконання таких завдань органам місцевого самоврядування необхідно застосовувати додаткові ресурси через надання податкових пільг, розвиток благодійності, спонсорства, меценатства, формування суспільних фондів, опікунських рад. Враховуючи екзістенційні потреби громади та відповідні устремління її членів органам місцевого самоврядування для побудови локальної системи фізичної культури та спорту необхідно, на нашу думку, при плануванні акцентувати увагу на наступні напрями роботи: підвищення рівня охоплення населення фізкультурно-оздоровчими заняттями; розширення переліку фізкультурно-оздоровчих послуг населенню; будівництво та модернізація спортивних майданчиків. Використовуючи щорічні статистичні дані - звіти з фізичної культури та спорту муніципальних профільних виконавчих органів влади, необхідно визначати популярні види спорту в конкретній територіальній громаді та приділяти їм при плануванні роботи найбільшу увагу.

Крім цього, необхідно щорічно проводити при участі спортивних громадських організацій незалежне анкетування територіальної громади щодо оцінки та думки її мешканців з розвитку фізичної культури та спорту.

Враховуючи негативні показники розвитку фізичної культури та спорту та сучасний процес об’єднання територіальних громад, сьогодні є доречним посилити роботу спортивної організації «Спорт для всіх», яка розглядає фізкультурні заняття як невід’ємне право кожного громадянина, незалежно від етнічних, вікових, статевих відмінностей, соціального статусу і можливостей за містом проживання.

«Спорт для всіх» є новим досягненням світового суспільства, яке має прихильників у багатьох країнах, спрямоване на зміцнення здоров’я і розвиток фізичної підготовленості населення за допомогою спортивних та рекреаційних видів оздоровчої рухової активності. В 2003 році були утворені Всеукраїнський, обласні, районні та міські центри фізичного здоров’я населення «Спорт для всіх» [4].

Центри фізичного здоров’я населення «Спорт для всіх» сьогодні: співпрацюють з національними та міжнародними спортивними співтовариствами та соціально-відповідальними підприємцями і організаціями; проводять акції із залучення всіх категорій та вікових груп населення до занять фізичною культурою та спортом; проводять спортивні змагання, свята і фестивалі, навчання і тренінги, конференції і круглі столи.

Станом на 01.10.2014 року мережа центрів фізичного здоров’я населення «Спорт для всіх» в Україні налічувало 289 центрів. При цьому, станом на 1 січня 2014 року в Україні було 24 області, 490 районів, 460 міст, 118 районів у містах, 884 селища міського типу, 10 278 сільських рад, 28457 сіл та проведення сьогодні процесів об'єднання територіальних громад зараз є необхідність продовження роботи з відкриття центрів «Спорт для всіх» для охоплення всіх територіальних громад Сьогодні, враховуючи процеси децентралізації станом на 1 березня 2017 року створено 414 об'єднаних територіальних громад [1,2,3].

В цьому аспекті, необхідно розглядати питання створення та організації активної роботи центрів фізичного здоров’я населення «Спорт для всіх» в кожній об'єднаній територіальній громаді.

Європейський досвід та елементарна логіка підказують, що створення нових і нових центрів «Спорт для всіх» призводить до збільшення витрат на утримання адміністративного персоналу у сфері фізичної культури і спорту та, водночас, до зменшення на відповідну суму асигнувань на фізкультурно-оздоровчі та спортивно-масові заходи, придбання спортивного інвентарю і обладнання тощо, оскільки бюджетних коштів від розширення мережі «Спорт для всіх» більше не стає. Сьогодні вкрай необхідно вміти рахувати бюджетні кошти і дбати про їх ефективне використання, та замість витрат на зарплатню новим спортивним чиновникам, відповідні кошти необхідно спрямовувати на проведення спортивно-масових заходів.

На нашу думку, в сучасних умовах децентралізації, такі Центри повинні бути створені в кожній об’єднаній територіальній громаді, але на громадських засадах, використовуючи механізми залучення громадських спортивних організацій до цієї роботи.

Таким чином, вищевказані пропозиції нададуть можливість органам місцевого самоврядування змогу, крім планування напрямків розвитку фізичної культури та

спорту в конкретній територіальній громаді, на належному рівні розвивати нові види фізкультурно-спортивної роботи, ефективно використовуючи при цьому фінансові ресурси.

Список використаних джерел.

1. Офіційний веб-сайт Всеукраїнського центру фізичного здоров'я населення «Спорт для всіх» // [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://sportforall.gov.ua/
2. Офіційний веб-сайт Державної служби статистики України. Кількість адміністративно-територіальних одиниць// [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://ukrstat.org/uk/operativ/operativ2011/ds/ator/ator2011_u.htm
3. Офіційний веб-сайт Міністерства молоді та спорту України. Реформа спортивної сфери 2014// [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www. dsmsu.gov.ua
4. Постанова Кабінету Міністрів України від 18.01.2003 № 49 «Про утворення центрів фізичного здоров'я населення «Спорт для всіх» // [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/49-2003-%D0%BF

Берсан Павло Андрійович,

аспірант кафедри державного управління
і місцевого самоврядування
ОРІДУ НАДУ при Президентові України

ФОРМУВАННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЯ СИНЕРГЕТИЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

На сучасному етапі розбудови України як демократичної, соціальної та правової держави в умовах глобальних змін, що відбуваються останнім часом, модернізація і розвиток місцевого самоврядування є одним із пріоритетних напрямів державної політики.

Розвиток локальної демократії та реальної участі громадян у вирішенні питань місцевого значення є однією з найважливіших умов в будові громадянського суспільства. А вирішення проблем місцевого розвитку тісно пов'язане з розвитком системи місцевого самоврядування в Україні, однією зі складових якої є органи самоорганізації населення. Відомий вчений Ф. Фукуяма писав, що « Сама тенденція до самоорганізації життєво необхідна для ефективної діяльності демократичних політичних інститутів»[1].

В свою чергу Євромайдан показав світовій спільноті потужність синергетичних процесів в українському суспільстві, яке при певних умовах набуває рис соціальної пасіонарності. Адже Євромайдан починався із ініціативи молоді жити у Європейській Україні, із відчуття багатьма громадянами гідності і розуміння, «що так жити неможливо». Усе це стало каталізатором об'єднання різних людей на основі спільних цінностей і спільного прагнення у боротьбі з авторитаризмом і несправедливістю.

Дане дослідження спрямоване на аналіз і вирішення проблеми недостатньої ефективності функціонування системи місцевого самоврядування в Україні як складової системи публічної влади і управління. Ця проблема обумовлена, у тому числі, неналежним використанням органами та посадовими особами місцевого самоврядування синергетичного потенціалу місцевих громад та інших суб'єктів місцевого самоврядування для сталого розвитку цих громад. Крім того, конфлікт інтересів різних суспільних груп і осіб, що діють на будь-якій території країни, не гармонізований відчуттям спільності цілі, створює деструктивний хаос і гальмує розвиток цих територій.

Метою дослідження є визначення шляхів підвищення ефективності місцевого самоврядування на основі управлінського впливу на його синергетичний потенціал та його раціонального використання для сталого розвитку територіальних громад шляхом досягнення та утримання відповідного рівня самоорганізації як у соціумі, так і в самих адміністративних структурах.

Об'єктом дослідження є система місцевого самоврядування в Україні у процесі її трансформації з орієнтацією на демократизацію і впровадження європейських стандартів врядування.

Предметом дослідження є синергетичний потенціал місцевого самоврядування, його властивості та шляхи використання при реформуванні і подальшій модернізації місцевого самоврядування в Україні.

Отже, на сучасному етапі важливим завданням управлінців є перетворення деструктивного хаосу в конструктивні дії влади і суспільства та спрямування їх зусиль на прогресивний розвиток держави і кожної конкретної території.

Як у процесі децентралізації публічної влади не втрати цілісність країни і не перетворити її у конгломерат удільних князівств? Як, розвиваючи самоорганізацію і передаючи на місця частину повноважень, уникнути руйнівного сепаратизму? Нарешті, як негативну енергію невдоволення людей ситуацією в країні і станом свого життя перетворити на позитивну енергію творчості і взаємодопомоги? Відповіді на усі ці непрості запитання ми також спробуємо знайти в ході дослідження обраної тематики.

Під синергетичним потенціалом публічного управління розуміється здатність системи публічного управління гармонійно поєднати у процесі адміністративної діяльності принципи організації та самоорганізації в нелінійному середовищі, а також створення органами публічного управління умов для формування самоорганізаційних структур, які самі здатні оптимально організовувати свою діяльність згідно з визначеними цілями та параметрами порядку, що відповідають тенденціям суспільного розвитку[2].

Самоорганізація є процесом встановлення в системі порядку, який формується за рахунок спільної дії та зв'язків різних компонентів відповідно до їх властивостей та передісторії їхнього розвитку.

Застосування синергетичного підходу в аналізі і визначенні напрямків розвитку місцевих громад дасть можливість сформулювати як загальні орієнтири подальшого розвитку соціальних систем, так і надати практичні рекомендації щодо побудови оптимальної моделі підсистеми місцевого самоврядування у складі системи публічної влади та підвищити ефективність функціонування останньої.

Синергетичні підходи дійсно дають змогу дещо з іншої точки зору оцінити значення та роль органів самоорганізації населення в системі місцевого самоврядування в Україні, та можна стверджувати, що хоч би яке було позитивне теперішнє становище системи, навіть з урахуванням її реформування, воно не може стати ідеальним. Модернізація й реформування є постійною потребою процесу розвитку. І дійсно, прийняття і впровадження Закону України «Про органи самоорганізації населення» не тільки не вирішило поставлених завдань, але навіть подекуди загострило певні суперечності. Однак, з іншого боку, функціонування будь-якої системи і необхідно розглядати як безперервний процес виникнення і вирішення суперечностей і конфліктів між її елементами та зовнішнім середовищем, а обов'язковою умовою розвитку системи є напрацювання інституційних механізмів розв'язання цих конфліктів

Врахування, посилення та адекватне використання синергетичного ефекту у місцевому самоврядуванні разом із системним підходом у державному управлінні дозволить надати необхідний позитивний імпульс реальному становленню і розвитку міських та сільських спільнот, сприятиме успішному здійсненню в Україні модернізації місцевого самоврядування у напрямку підвищення його позитивного впливу на якість життя населення.

Самоорганізацію громадян визначають як таку організаційну форму демократії, яка твориться громадянами безпосередньо за місцем проживання, виходячи з загальних інтересів, діє в суворо визначених територіальних і правових межах, виконує переважно функції сприяння місцевим органам влади, у своїй діяльності опирається на переконання, роз'яснення і конкретний громадський вплив, та служить засобом участі громадян в управлінні державними та громадськими справами.

В останньому ці органи визначаються як представницькі органи, створювані жителями, які на законних підставах проживають на території села, селища, міста або їх частин, для вирішення завдань, передбачених цим Законом. За допомогою таких

органів територіальні громади безпосередньо беруть участь в управлінських відносинах щодо вирішення багатьох політичних, економічних, соціокультурних проблем громади.

Втім дослідники зазначають, що статус органів самоорганізації населення є недостатньо врегульований чинним законодавством, а визначення цих органів у нормативно-правових актах характеризується неповнотою. Таке нормативно-організаційне забезпечення діяльності органів самоорганізації населення є його легалізацією – наближенням до функцій органу самоврядування або інституційним оформленням. Із моменту включення органів самоорганізації населення до системи місцевого самоврядування в Україні ще не вироблено єдиного послідовного підходу до нормативно-правової регламентації створення й діяльності органів самоорганізації населення.

Мистецтво синергетичного управління полягає в оптимальному застосуванні стимулюючих позитивних і стримуючих негативних зворотних зв'язків, з допомогою яких забезпечуються необхідний рівень стабільності в соціумі та одночасно його творча, інноваційна самоорганізація. Така самоорганізація виступає найважливішим фактором виникнення якісно нових структур у суспільстві.

Тільки за умов державної підтримки об'єктивних сил самоорганізації громадянського суспільства та їх природного (ненасильницького) спрямування на досягнення соціально значущих цілей, які відповідають суспільним очікуванням і базуються на задоволенні потреб особистості, можливе виникнення синергетичного ефекту в тріаді «суспільство – держава – людина», тобто забезпечення її виходу на якісно новий рівень розвитку.

Крім того, усвідомлений вплив на процеси формування та розвитку синергетичного потенціалу в середовищі місцевих спільнот на основі самоорганізації населення і використання механізмів громадської участі дозволить пришвидшити процеси децентралізації публічної влади, створити науково-методологічне підґрунтя для ефективного функціонування органів та посадових осіб місцевого самоврядування.

Таким чином, через органи самоорганізації можливе досягнення високого рівня залученості громадян до самоуправління, вирішення певних питань місцевого значення безпосередньо**,** а не через інститути представницької демократії. У рамках

цих органів забезпечується та активізується постійна та дієва участь громадян, які мають змогу контролювати діяльність як органів місцевого самоврядування, так і органів державного управління.

Усе це в комплексі дозволить підвищити ініціативність, відкритість і відповідальність посадових осіб органів місцевої влади, а також представників громадськості, які прагнуть брати участь у формуванні та реалізації місцевої політики, зміцнити зв'язки між органами влади і населенням та підвищити на цій основі рівень взаємної довіри між владою і громадою.

Список використаних джерел.

1. Місюра *В.* Громадська ініціатива в системі місцевого самоврядування в Україні /В. Місюра // Вісн. УАДУ. – 2005. – № 4. – С. 365–366.

2. Письменний І. В.Синергетичний потенціал публічного управління в аспект соціальної організації та самоорганізації /І. В. Письменний // Державне управління та місцеве самоврядування : зб. наук. пр. / Нац. акад. держ. управ. при Президентові України, Дніпропетр. регіон. ін-т держ. управ. – Д. : ДРІДУ НАДУ, 2011. – Вип. 1(8). – С. 10. – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/old_jrn/Soc_Gum/Dums/2011_1/11pivsos.pdf.

3. Синергетичні засади державного управління в умовах реформ : монографія / С. М. Серьогін, І. В. Письменний, І. І. Хожило [та ін.] ; за заг. ред. С. М. Серьогіна. - Дніпропетровськ : ДРІДУ НАДУ, 2007. - 194 с. - Авторські 60 с.

4. Письменний І. В. Синергетика як синтезуюча складова методології державного управління / І. В. Письменний // Актуальні проблеми державного управління : зб. наук. пр. / редкол. : С. М. Серьогін (голов. ред.) [та ін.]. - Дніпропетровськ : ДРІДУ НАДУ, 2007. - Вип. 1. - С. 10-16.

Варламов Михайло Васильович,

слухач ІІ курсу факультету державного управління
ОРІДУ НАДУ при Президентові України,
заступник головного бухгалтера
Вінницького КП «СМЕД ОДР»

КРАУДСОРСИНГ ТА КРАУДФАНДИНГ У ДІЯЛЬНОСТІ ВИКОНАВЧИХ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ

Тривалий час в Україні відбувається низка трансформаційних процесів у всіх сферах господарювання. Громадяни нашої країни все більше потребують встановлення громадянського суспільства, публічності прийняття рішень владою, прозорого використання бюджетних коштів, відкритого доступу до публічної інформації тощо.

Суспільство у нашій державі вже зараз демонструє високу спроможність до реагування на вирішення нагальних проблем та у багатьох випадках створює паралельні інституції, що ефективно виконують функції нереформованих державних структур. Тому, сьогодні виникає потреба у розробці механізму поєднання зусиль місцевої влади і громади для забезпечення прийняття рішень останніми виключно в інтересах більшості.

Створення волонтерських ініціатив для вирішення соціально значущих проблем вийшло на новий рівень із новими медійними можливостями. Відчуття громадянського обов'язку та доступ до мультимедійних технологій всіх і всюди – ось чинники, які змінюють наш світ сьогодні. Кожен може стати творцем чогось більшого на умовах «краудсорсингу», головним принципом якого є добровільність. [1]

Краудсорсинг можна визначити як збір необхідної інформації за допомогою залучення на добровільній основі широкого кола осіб.

Крауд-технології можуть бути використані і територіальними громадами для забезпечення демократичного і неупередженого процесу прийняття рішень місцевими радами. Перевагами краудсорсингу є:

- залучення широкого кола осіб на добровільній та безоплатній основі;
- активізація громадськості;

– підвищення демократичності та прозорості прийняття рішень місцевими радами;

– ефективне використання бюджетних коштів на найнеобхідніші, з точки зору громади, цілі;

– низькі затрати на реалізацію.

На мою думку, краудсорсинг на місцях може бути реалізований шляхом формування відповідного розділу сайту територіальної громади у двох формах:

– обговорення наявних альтернативних варіантів рішення (наприклад, доцільність проведення певного громадського заходу; витрачання бюджетних коштів на придбання певного обладнання; призначення посадової особи; вибір майбутнього дизайну об'єкту благоустрою після реконструкції тощо). Для цього можуть бути використані так-звані «Гугл форми»;

– можливість вільного висловлювання мешканців населеного пункту щодо нагальних проблем на сайті громади. Отримана таким чином інформація підлягає подальшій обробці і формуванням готового переліку пріоритетних питань, які повинні бути вирішені виконавчими органами. Крім того, це вже готові заходи для місцевих програм розвитку.

Проте, реалізація кожної місцевої програми розвитку потребує значних фінансових ресурсів. Територіальними громадами прийнято вже третій за рахунком бюджет в умовах децентралізації. Більшість з них вже відчули позитивні наслідки даної реформи в частині збільшення дохідної і, як наслідок, видаткової частин власних бюджетів. Однак, наявні фінансові ресурси не можуть забезпечити усі потреби громад. Саме тому, дуже важливим є залучення додаткових, не бюджетних коштів для реалізації місцевих заходів розвитку. Це може бути здійснено у формі позик, грантових коштів або благодійних внесків.

Протягом останніх років волонтерами нашої держави зібрано чималі суми коштів на найрізноманітніші цілі, однак, не відомо чи вони усі використані за необхідним призначенням. Тому, збір благодійної допомоги необхідно зробити прозорим, зокрема за рахунок використання краудфандингу.

Краудфандинг являє собою особливий вид фінансування за допомогою збору коштів на реалізацію будь-якого проекту через Інтернет, наприклад, створення фільму, книги, музичного альбому, комп'ютерної гри, як правило, творчої продукції.

Краудфандинг не є благодійністю. Кожен спонсор, передаючи гроші, отримує натомість певний бонус, наприклад, диск з фільмом, книгу з автографом або запрошення на знімальний майданчик. Часто крауд-інвестор отримує те, що не можна купити в магазині, наприклад, пам'ятні речі та емоції. [2]

Перевагами краудфандингу є:

– більш ефективне використання обмежених бюджетних коштів (наприклад, окремі об’єкти можуть спільно фінансуватись з мешканцями в співвідношенні 50/50);

– залучення додаткових коштів на добровільній, безоплатній та безповоротній основі;

– бережливе ставлення до готових об’єктів, адже за них частково сплачено з власної кишені;

– активізація громадськості.

В Україні діє порівняно невелика кількість платформ для зборів коштів: GofundEd, Na-Starte.com, Biggggidea.com та інші. Однак, для збору коштів можна використати і іноземні платформи, зокрема KickStarter.

Технології краудфандингу та краудсорсингу чудово зарекомендували себе у бізнес-серидовищі та можуть стати механізмами «партисипативного бюджету» (бюджету участі). Вони прості у використанні та не потребують значних витрат на впровадження. Отримані ж позитивні ефекти в сукупності із електронною системою публічних закупівель ProZorro зменшать до мінімуму можливість впливу чиновників на процеси використання бюджетних коштів.

Список використаних джерел.

1. Активізм і краудсорсинг: медіапроекти для спільного блага [Електронний ресурс]. Режим доступу – http://ua.ejo-online.eu/2087/

2. К. Аккерман «Краудфандінг як фінансовий інструмент» [Електронний ресурс]. Режим доступу – http://www.ufin.com.ua/analit_mat/sdu/139.htm

Верхогляд Денис Володимирович,

аспірант кафедри регіонального розвитку та місцевого самоврядування
ХарРІДУ НАДУ при Президентові України

НЕОБХІДНІСТЬ ЗМІН МЕХАНІЗМУ ОБЛІКУ ДІТЕЙ ШКІЛЬНОГО ВІКУ ОРГАНАМИ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

Основною проблемою, на розв'язання якої покликана Концепція реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні, є система роботи органів місцевого самоврядування, яка на сьогодні не задовольняє потреб суспільства. Функціонування органів місцевого самоврядування у більшості територіальних громад не забезпечує створення та підтримку сприятливого життєвого середовища, необхідного для всебічного розвитку людини, її самореалізації, захисту прав, надання населенню органами місцевого самоврядування високоякісних і доступних послуг [2].

Ст. 32 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» до відання виконавчих органів сільських, селищних, міських рад у сфері освіти відносить і таке делеговане державою повноваження як організація обліку дітей дошкільного та шкільного віку.

На сьогодні облік дітей «врегульовано» Інструкцією з обліку дітей і підлітків шкільного віку [1].

Так, відповідно до даної Інструкції органи місцевого самоврядування щороку призначають уповноважених з числа працівників житлово-експлуатаційних організацій, житлово-будівельних та житлових кооперативів, об'єднань (товариств) співвласників багатоквартирних будинків, навчальних закладів, служб у справах неповнолітніх для виконання цієї роботи і складають списки дітей. Так має бути.

А насправді, з даного великого переліку уповноважених дійсною роботою з обліку дітей займаються виключно педагогічні працівники. Органи місцевого самоврядування відповідними рішеннями закріплюють за загальноосвітніми навчальними закладами, за винятком гімназій, ліцеїв, колегіумів, приватних шкіл, спеціалізованих шкіл (шкіл-інтернатів), їх території обслуговування і щороку, починаючи з травня, педагогічні працівники займаються роботою з обліку дітей.

Всупереч Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, згідно з якою ніхто не може бути присилуваний виконувати примусову працю, вчителів

замість того, щоб навчати дітей, представники влади спонукають до даної роботи без усякого на те законодавчого підгрунтя.

Під час обходу свого мікрорайону, багатоповерхових або приватних будинків педагоги зіштовхуються з нерозумінням мешканців, грубістю і хамством, наражаються на небезпеку від сторожових собак, а також великою кількістю громадян, які законно відмовляються надавати незнайомим людям свої персональні дані.

Облік дітей виконується формально в рамках державного статистичного спостереження №77-РВК «Звіт про кількість дітей шкільного віку». Причому, отримані дані спостереження в рамках інструкції № 646, як правило, різняться з фактичною чисельністю охоплених навчанням учнів на певній території.

Ознайомившись з матеріалами роботи Робочої групи з дебюрократизації шкільної діяльності при Міністерстві освіти і науки, дізнаємося, що готується нова Інструкція з обліку дітей шкільного віку. Самі ж експерти цієї Робочої групи мають сумніви стосовно незалучення органами місцевої влади педагогічних працівників до обліку дітей шкільного віку вже за новою інструкцією. Отже, така діяльність знову передається під юрисдикцію місцевих органів влади, а ті в свою чергу доручать це місцевим органам управління освітою.

Обов’язок службовця місцевого самоврядування під час виконання своїх посадових обов’язків – поєднувати місцеві і державні інтереси і відстоювати верховенство права. Цілеспрямований вплив на зміну стану освіти здійснює не тільки держава, а й громадськість, суспільство. Для того, щоб розібратися, чому виникла проблема сучасної організації обліку дітей шкільного віку в органах місцевого самоврядування, потрібно ознайомитися з першопричинами виникнення явища обліку дітей для охоплення їх навчанням.

74 роки тому, а саме 14 липня 1943 року, Постановою РНК РСФРР № 637 «Про затвердження інструкції про організацію обліку дітей і підлітків у віці від 8 до 15 років і про порядок контролю за виконанням закону про загальне обов’язкове навчання» було вперше введено облік дітей і підлітків. [3] Після закінчення війни облік дітей був розповсюджений на інші радянські республіки.

В умовах адміністративно-командної організації суспільно-політичного ладу і військового стану – це був прогресивний і ефективний управлінський документ для

свого часу. Безпосередній облік дітей в межах кожної шкільної ділянки в містах і селищах здійснювали керуючі будинками (коменданти, домовласники), в сільських місцевостях - вчителі, шляхом вибірки даних з домових книг та списків обліку сільських рад. Навіть за радянські часи вчителів не змушували до невластивої даній професії діяльності з обходу квартир і будинків.

В Україні облік дітей і підлітків шкільного віку за інерцією зберігається в рамках радянської традиції, але без належним чином продуманого сучасного, передусім правового, механізму реалізації такого обліку. Вже відійшли в минуле коменданти будинків, партійне керівництво, якому підпорядковувалися всі підприємства, установи і організації включно з органами внутрішніх справ, відмінено радянську систему контролю та керування міграцією – прописку. Натомість сьогодні у громадян свобода пересування і вільного вибору місця проживання гарантовані Конституцією України. Заборонено втручання в особисте та сімейне життя.

В Україні триває реформа середньої освіти, яка впроваджується Міністерством освіти і науки України.

На сьогодні над освітньою реформою працюють державно-громадське партнерство різних установ і об'єднань, що підготували свої стратегічні бачення концепції «Нової української школи». Національна академія педагогічних наук України підготувала «Концепцію середньої загальноосвітньої школи України»; стратегічна дорадча група «Освіта» в рамках спільного проекту Міжнародного фонду «Відродження» та БФ «Інститут розвитку освіти» – «Концепцію розвитку освіти України на період 2015–2025 років»; спільнота відповідального вчительства EDCampUkraine – «Візію нової української школи».

Конституційна норма щодо обов'язковості середньої освіти напевно знайде своє відображення і в новому Законі України «Про освіту» та залишиться делегованим повноваженням від держави органам місцевого самоврядування.

Органам місцевого самоврядування залишається лише сподіватися на розуміння центральними органами виконавчої влади необхідності повної зміни застарілого механізму реалізації обліку дітей та підлітків шкільного віку та припинення порушення прав людини, в даному випадку - українських вчителів.

На нашу думку, такий механізм повинен реалізовуватися шляхом обов'язкової норми щодо внесення до Єдиного демографічного реєстру батьками

(усиновлювачами), опікунами, піклувальниками та іншими представниками інформації про місце навчання своїх дітей по досягненню ними 6-го віку. При відсутності такої інформації по досягненню дитиною 7-ми років, уповноважені суб'єкти обліку даних відповідної інформаційної системи повідомляють про такі випадки органи опіки і піклування для роз'яснювальної роботи. На основі Єдиного демографічного реєстру можна сформувати і державний статистичний звіт про загальну кількість дітей шкільного віку.

Список використаних джерел.

1. Про затвердження інструкції з обліку дітей і підлітків шкільного віку [Електронний ресурс] : Постанова Кабінету Міністрів України від 12.04.2000 № 646. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/646-2000-%D0%BF

2. Про схвалення Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні [Електронний ресурс] : Розпорядження КМУ від 1.04.2014 р. № 333-р. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/333-2014-%D1%80

3. Об утверждении инструкции об организации учета детей и подростков в возрасте от 8 до 15 лет и о порядке контроля за выполнением закона о всеобщем обязательном обучении [Електронний ресурс] : Постановление СНК РСФСР от 14.07.1943 N 637. – Режим доступу : http://lawru.info/dok/1943/07/14/n1194276.htm

Ворона Петро Васильович,

д. держ. упр, доц.,
професор кафедри педагогічної майстерності
та менеджменту імені І. А. Зязюна
Полтавського національного педагогічного
університету імені В. Г. Короленка,
депутат Полтавської обласної ради

КАЗАХСЬКА МОДЕЛЬ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ: КОНСЕРВАТИЗМ ЧИ ЄВРАЗІЙСЬКА ТРАНСФОРМАЦІЯ

У ході побудови місцевих владних структур колишніх радянських республік Середньої Азії зустрічаємося з чималими труднощами, пов'язаними з традиційним менталітетом, звичкою до жорсткої вертикалі влади і з цілою низкою об'єктивних інтересів різних владних органів, які протидіють процесу становлення місцевого самоврядування.

В цілому перспективи розвитку місцевого самоврядування в Республіки Казахстан (РК) можна оцінити позитивно. Воно відокремлене від місцевого державного управління. Згідно ст. 89 Конституції РК у республіці визнається місцеве самоврядування, що забезпечує самостійне вирішення населенням питань місцевого значення. Місцеве самоврядування здійснюється населенням безпосередньо, а також через масліхати та інші органи місцевого самоврядування в місцевих громадах, що охоплюють території, на яких компактно проживають групи населення. Органам місцевого самоврядування відповідно до закону може делегуватися здійснення й державних функцій [1]. Конституція РК у ст. 86 визначає місцеві представницькі органи : «Масліхати виражають волю населення відповідних АТО та з урахуванням загальнодержавних інтересів визначають заходи, необхідні для її реалізації, контролюють їх здійснення.

Масліхати обираються населенням на основі загального, рівного, прямого виборчого права при таємному голосуванні строком на п'ять років. Депутатом масліхату може бути обраний громадянин РК, який досяг 20 років. Громадянин РК може бути депутатом лише одного масліхату. Масліхат є правомочним за умови обрання не менше 75% від загального числа його депутатів. Беручи участь у роботі масліхатів і його органів, депутати вирішують найважливіші питання державного, господарського, соціального, культурного будівництва, приймають підзаконні акти й

інші рішення, відповідно до їх компетенції, сприяють проведенню їх у життя, здійснюють контроль за дотриманням законів РК, рішень місцевих представницьких і виконавчих органів. Депутати масліхатів, що в ньому працюють на звільненій основі, не можуть займати інші оплачувані посади, крім викладацької, наукової та творчої діяльності, не можуть здійснювати підприємницьку діяльність, входити до складу керівного або наглядового органу комерційної організації.

Закони РК чітко виписали повноваження органів місцевого самоврядування : 1) затвердження планів, економічних та соціальних програм розвитку території, місцевого бюджету, звітів їх виконання; 2) вирішення віднесених до їх повноважень питань місцевого АТУ; 3) розгляд звітів керівників місцевих виконавчих органів з питань, віднесених законом до компетенції масліхатів; 4) утворення постійних комісій та інших робочих органів масліхатів, заслуховування звітів про їх діяльність, вирішення інших питань, пов'язаних з організацією їхньої роботи; 5) здійснення відповідно до законодавства РК інших повноважень щодо забезпечення прав і законних інтересів громадян. Повноваження масліхатів можуть бути припинені достроково Президентом РК, а також у разі прийняття рішення про саморозпуск [1].

Місцевий виконавчий орган очолює акім відповідної АТО, що є представником Президента і Уряду РК. Акіми областей, міст республіканського значення і столиці призначається на посаду Президентом РК за згодою масліхатів відповідних областей, міст республіканського значення і столиці. Акім інших АТО призначається чи обирається на посаду в порядку, визначеному Президентом РК. Президент РК має право за своїм розсудом звільняти акімів із займаних посад. У цьому випадку масліхат більшістю голосів від загального числа його депутатів може висловити недовіру акіму і поставити питання про його звільнення з посади відповідно перед Президентом РК або вищим на ранг акімом. Повноваження акімів областей, міст республіканського значення і столиці зупиняються при вступі на посаду новообраного Президента РК.

Держава гарантує самостійність органів місцевого самоврядування в межах їх повноважень, встановлених законом : «Органи місцевого самоврядування володіють, користуються і розпоряджаються державною власністю, формують, затверджують і виконують місцевий бюджет, встановлюють місцеві податки і збори, охороняють громадський порядок. Ними гарантується право на судовий захист та на компенсацію

витрат, що виникли внаслідок рішень органів державної влади чи обмеження прав місцевого самоврядування. Але суди, як правило, стають не на їхній бік» [2].

Система представницьких органів влади в регіонах РК встановлюється відповідно до основ конституційного ладу РК (ст. 85 «Місцеве державне управління здійснюється місцевими представницькими і виконавчими органами, які відповідальні за стан справ на відповідній території») [1]. У РК 14 областей та 2 міста республіканського значення (Астана й Алмати), 175 адміністративних районів, 84 міста, 35 селищ і 7031 сільських населених пунктів.

«Право законодавчої ініціативи у законодавчому представницькому органі державної влади регіону РК належить депутатам, акімам АТО, представницьким органам місцевого самоврядування. Конституцією РК право законодавчої ініціативи може бути надано іншим органам, громадським об'єднанням, а також громадянам, які проживають на території даного регіону РК» [1]. У *табл. 1* наведено ряд ознак, що виділяють місцеві представницькі органи в особливу частину державного механізму.

Таблиця 1.

Ознаки, які характеризують місцеві представницькі органи РК.

Назва ознаки	Пояснення
Виборність	Виборність не є винятковою ознакою місцевих представницьких органів. Обираються депутати Парламенту. У Конституції передбачена можливість виборності районних та обласних депутатів.
Обираються населенням	Масліхати обираються населенням АТО і тому є їх представницькими органами.
Виражають волю населення	Масліхати виражають волю населення, що проживає на відповідній території АТО
Законність	Місцеві представницькі органи повинні здійнювати свою діяльність відповідно до законодавства РК і виз-начати заходи, необхідні для реалізації волі населення.

Масліхати зобов'язані забезпечувати на своїй території додержання законів, охорону державного і громадського порядку, власності, прав і законних інтересів громадян у відповідності з Конституцією і чинним законодавством. У той же час конкретні повноваження, якими володіють масліхати в цій області, надані їм з урахуванням того, що є спеціальні органи, покликані стояти на сторожі законності. «Масліхатам не можуть бути передані всі правові засоби, за допомогою яких держава

забезпечує законність й охорону прав громадян. Тому поняття компетенції масліхатів охоплює не лише права, але й обов'язки як самостійний компонент. Закріплення обов'язків є одним із способів забезпечення цілеспрямованого державного впливу на різні сфери суспільного життя» [3].

В організації державного управління на території АТО, поряд з місцевими представницькими органами, велика роль належить виконавчим органам. Місцеві виконавчі органи входять в єдину систему виконавчих органів РК і відповідно до п. 1 ст. 87 Конституції РК забезпечують проведення загальнодержавної політики виконавчої влади у поєднанні з інтересами і потребами розвитку відповідної території. Відповідно до Закону РК «Про місцеве державне управління», систему органів виконавчої влади на місцях складають акіми, управління, відділи, комісії та інші підрозділи і служби.

Враховуючи різноманіття суб'єктів правового регулювання РК, а також те, що нові закони працюють у непідготовленому середовищі (низька активність і низька правова культура населення, відсутність необхідної фінансово-економічної основи, некомплектність правового регулювання), доцільно не робити розрахунків на одномоментне створення відразу по всій країні ефективної системи місцевого самоврядування, а рухатися до нього поетапно. XX ст. принесло розуміння що «демократична, правова держава, громадянське суспільство можуть вирішувати свої основні завдання тільки за наявності розвинутої системи самоврядування як місцевого, так і суспільного» [2]. Жителі населених пунктів повинні мати можливість самостійно, під свою відповідальність вирішувати питання організації свого життя, використовуючи форми, як прямої демократії, так і через обрані ними органи самоврядування. Причому обсяг повноважень цих органів повинен визначатися можливостями їх реалізації і нічим іншим. Тільки при такому підході можливо оптимальне поєднання інтересів держави в цілому і його громадян та забезпечиться максимальний обсяг їхніх прав, свобод та інтересів. Говорячи про реалізацію конституційного права населення на здійснення місцевого самоврядування, необхідно усвідомлювати, що ефективність цього процесу багато в чому залежить не тільки від наявності комплексу необхідних законів, які забезпечують організаційну і економічну самостійність державних утворень, а й від розуміння населенням своїх прав і можливостей у здійсненні місцевого самоврядування, від дійсної спроможності цими

правами грамотно скористатися. Подібна ситуація складається на нинішньому етапі державного будівництва (*реформа децентралізації*) і в Україні.

Список використаних джерел.

1. Конституція Республіки Казахстан. [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://www.constitution.kz/razdel8.

2. Местное самоуправление в Республике Казахстан: проблемы и пути решения. [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://www.uralraj.ru/ top/science/sci-pps/pps-konf/pps-konf-ready_11.html.

3. Конституціонное право Республики Казахстан. [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://uchebnik.kz/konstitucionnoe-pravo-respubliki-kazahstan/114-mestnoe-samoupravlenie/.

Кожина Алла Василівна,

кандидат наук з державного управління, доцент,
доцент кафедри публічного управління та адміністрування
Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського

УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ РЕСУРСНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ В УКРАЇНІ

Здійснення низки реформ в Україні створює підґрунтя для розвитку нових форм та методів господарювання та діяльності в різних сферах життєдіяльності суспільства. Однією із передумов успішності реформи місцевого самоврядування, зокрема, децентралізації публічної влади, є утворення дієздатних спроможних територіальних громад. Це передбачає формування потужної ресурсної бази на рівні територіальних громад / об'єднаних територіальних громад та можливості ефективно управляти наявними та залученими ресурсами для досягнення стратегічних цілей розвитку територій.

Для визначення ресурсної спроможності та можливостей територіальної громади, передусім, необхідним є проведення інвентаризації наявних ресурсів та вироблення стратегії залучення необхідних ресурсів із зовнішніх джерел.

Як правило до класичних головних ресурсів територіальної громади відносять: місцевий бюджет, комунальне майно, земельні та природні ресурси, трудові ресурси, приватний бізнес.

До нематеріальних ресурсів громади можна віднести: культурний ресурс, активність громади, інтелектуальний потенціал, молодь, релігійні та громадські організації, ноу-хау, гудвіл, торгова марка, патент, інформація, тобто все, що свідчать про конкурентоздатність території. Такі ресурси ще називають соціальним капіталом спільноти. А.Ткачук в цьому контексті зазначає: «ключовим внутрішнім ресурсом є спроможність членів громади – гуртом та індивідуально – за рахунок своїх знань, навичок та взаємодії щодня робити якісний і кількісний внесок у сталий розвиток громади» [1, с. 38].

До зовнішніх ресурсів можна віднести: фінансові та матеріальні ресурси, інтелектуальні ресурси. За джерелами залучення коштів механізми фінансування місцевого економічного розвитку можна поділити на бюджетні, інвестиційні, кредитні та грантові. Детальніше їх структура виглядає наступним чином [2, с. 17-20]:

- Бюджетні механізми: податки та збори, продаж та оренда комунального майна, місцеві цільові програми, державні цільові програми, регіональні угоди щодо соціально-економічного розвитку;

- Інвестиційні механізми: корпоратизація комунальних підприємств, компенсація впливу (механізм, що передбачає зобов'язання забудовників чи підприємців компенсувати негативний вплив нової забудови чи підприємства на рівень завантаженості міської інфраструктури чи стан довкілля), державно-приватне партнерство;

- Кредитні механізми: облігаційні та безоблігаційні позики, кредити міжнародних фінансових організацій, місцеві гарантії;

- Грантові механізми (ресурси, надані на безоплатній та безповоротній основі для вирішення суспільно значущих проблем, пріоритетних завдань суспільної трансформації та економічного розвитку): міжнародна технічна допомога, гранти міжнародних донорських організацій, проекти корпоративної соціальної відповідальності, ендавмент тощо [2, с. 17-20].

Міжнародна практика показує, що з широкого переліку джерел ресурсів та механізмів місцевого економічного розвитку несуть відповідальність місцеві спільноти та їх лідери [2, с. 20].

Тому, доцільною виглядає наступна схема управління розвитком ресурсного потенціалу територіальної громади:

1. Аудит та всебічна оцінка різноманітних видів ресурсів.

2. Розробка Стратегії сталого розвитку території та програми соціально-економічного розвитку територіальної громади.

3. Формування переліку поточних проектів та ініціатив у відповідності до Стратегії сталого розвитку території та програми соціально-економічного розвитку територіальної громади.

4. Формування інвестиційного паспорту територіальної громади (унікальність, конкурентні переваги, показники соціально-економічного розвитку, ресурси).

5. Формування інвестиційного портфелю.

6. Програма залучення інвестицій до територіальної громади.

7. Залучення ресурсів, пошук інвестицій.

Успішними стають ті регіони та громади, які вдало розвивають власну внутрішню спроможність та поліпшують ті внутрішні умови, які впливають на інвестиції та підтримують їх [3, с. 34].

Таким чином, реформа місцевого самоврядування та децентралізація влади мають створити передумови для подолання депресивності економіки та вимирання сіл, ресурсних й інституційних обмежень, запустити механізми саморозвитку територій на основі стратегічного бачення перспективи.

Список використаних джерел.

1. Ткачук А.Ф. Внутрішні та зовнішні ресурси для розвитку громади або Чому брак грошей не є первинною проблемою громади? (навчальний модуль) / Анатолій Ткачук, Маркіян Дацишин. – К. : ІКЦ «Легальний статус», 2016. – 152 с.
2. Джерела та механізми фінансування місцевого економічного розвитку. Навчальний посібник. – К.: Центр громадської експертизи, Проект «Місцевий економічний розвиток міст України», 2013. – 176 с.
3. Ткачук А.Ф. Про бюджет і не тільки. Спеціально для об'єднаних територіальних громад/ Анатолій Ткачук, Ніна Наталенко. – К. : ІКЦ «Легальний статус», 2016. – 76 с.

Мануілова Катерина Віталіївна,

к. і. н., докторант кафедри
державного управління і місцевого самоврядування
ОРІДУ НАДУ при Президентові України

РОЛЬ ТРАДИЦІЙ У РЕФОРМУВАННІ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ УКРАЇНИ

Актуальність теми обумовлена, проведенням у нашій державі реформи з децентралізації влади

Звертання до традицій обумовлено тим, що досліджуючи традиції ми пізнаємо співвідношення минулого та сьогодення, старого й нового. Завдяки тому, що традиції зберігають та відтворюють досвід попередників, тим самим відбувається спадкоємність поколінь. Будь-яке нововведення або реформа, зокрема у публічній владі, ніколи не виникає на порожньому місці, основою для цього завжди є спадщина минулого – традиції певного суспільства. Окрім того, традиції можуть виконувати функції захисту від непродуманих та волюнтаристських новацій, реалізація яких призводить до руйнівних наслідків [1,с. 45].

Метою статті є аналіз традицій, які впливають на функціонування публічної влади.

В останні роки з’явились вітчизняні та зарубіжні наукові публікації, в яких окремо розглянуто історичні, етнічні (національні), релігійні, політичні, культурні, правові традиції у публічній владі.

Сутністю історичних традицій в публічній владі є те, що цей вид традицій: може мати як інституційні, так і діяльні прояви; пов'язаний з правом і державою; відтворюється в соціальних практиках. [2]. Однак, дефініція «історичні традиції» є певній ступені тавтологією. Оскільки, традиції за своєю змістом вже являються історичними.

До місцевих традицій відносяться всі традиції (національні, етнічні, релігійні та ін.), які склались у певному регіоні або в окремому муніципальному утворенні, вони відтворюють його особливості, знаходять своє відображення в офіційних символах і можуть бути закріплені в муніципальному статуті. [3, с. 31].

Врахування й запровадження місцевих традицій необхідно для збереження самобутності окремих народів і місцевих звичаїв. Нехтування та ігнорування

місцевих традицій органами публічної влади може призвести до конфлікту як між представниками влади та місцевим населенням регіону або муніципальним утворенням.

Розквіт держави та успішне функціонування органів публічної влади неможливе без врахування й застосування також політичних традицій, що сформувались у державі впродовж століть. Адже, політичні традиції – це стійкі образи політичної реальності та влади, втілені в символах, міфах і стереотипах, а також ціннісно-нормативні установки політичної свідомості та зразки політичної поведінки, які зберігаються і відтворюються в ході соціально політичних перетворень. Вони є результатом розвитку суспільства, відображають історично вироблений соціально-політичний досвід, що передається від покоління до покоління. [4, с. 38–39].

При врахуванні політичних традицій в публічній владі, слід пам’ятати, що їх застосування має неоднозначні наслідки для подальшого розвитку держави. Зокрема, політичні традиції забезпечують спадкоємність форми правління, збереження політичної системи, неперервність політичного процесу, самоідентифікацію і адаптацію індивідів та суспільних груп. Вони підтримують стійкість владних структур завдяки формуванню довіри членів суспільства до існуючої влади. Від слідування традиціям багато в чому залежить політична ефективність влади, її здатність виконувати функції державного управління [5, с. 19].

Крім того, застосування і врахування політичних традицій в роботі органів публічної влади сприяють: регуляції взаємовідносин між владними структурами та населенням держави; стабілізації в суспільстві.

Проте, необґрунтоване збереження політичних традицій, відсутність реформування традиційних політичних структур відповідно до викликів часу та на основі прогресивних новацій веде до перманентного відставання держави від країн світових лідерів.

Для продуктивної діяльності публічної влади необхідно, щоб означена влада була глибоко національною, спиралась на національні традиції. Адже, не може довго функціонувати влада, яка відірвана від народу, від його національної культури та традицій.

Національні традиції публічної влади сформувались в результате діяльності публічних органів влади в окремій державі або у певному народі.

Відмова від національних традицій публічної влади веде до зростання міжнаціональної ворожнечі в суспільстві.

Розбудова демократичної та правової держави не можливе без використання правових традицій – сукупності свідомо підтримуваних суспільством, а іноді і державними органами, правових установок і цінностей, які проявляються в повсякденному житті, і можуть грати як новаторську, так і стримуючу роль [6].

Отже, всі вище перераховані традиції пов’язані із діяльністю органів публічної влади. Слід зазначити, що в процесі становлення таких традицій були вироблені найбільш оптимальні риси, які відповідали реалізації інтересів народу. Тому відродження таких традицій позитивно сприйнється населенням держави, адже вони відібрали в себе національний менталітет і зберігають історичну пам'ять, а їх ігнорування може негативно позначитися на діяльності органів публічної влади та навіть спровокувати конфлікти між населенням і владними структурами. Отже, врахування і застосування традицій в діяльності публічної влади позитивно впливає на правопорядок у середині держави.

Зазначимо, що для успішного створення децентралізованої публічної влади в сучасній Україні, необхідно при розробці програми реформ врахувати всі позитивні та негативні наслідки означених видів традицій, які склались упродовж століть на українських теренах. Оскільки:

1). політичні традиції, акумулюють і зберігають в певній формі значний соціально-політичний досвід нації, який утворює конститутивну основу політичної культури, з іншого боку політичні традиції виступають механізмом здійснення передачі, відтворення та подальшого розвитку накопиченого досвіду [7, с. 11].

2). Розгляд історичних традицій публічної влади дозволять з’ясувати особливості становлення й існування різних інститутів публічної влади, проаналізувати теорії та концепції, які в кожному конкретно-історичному періоді впливали на динаміку та розвиток публічної влади.

3). Дослідження правових традицій надає можливість побачити чому в суспільстві сформувався саме такий образ права, таке суспільне значення права, така правова система, і тим самим зображує динаміку історичного буття правової системи,

формування й реалізацію правових норм, пізнання права суб'єктом права, відтворення правових приписів у вигляді правової поведінки тощо. [8, с. 145].

4). Аналіз місцевих і національних традицій публічної влади сприятиме визначенню специфіки функціонування інститутів публічної влади у різних етнічних групах і в адміністративно-територіальних одиницях.

Врахування традицій публічної влади мають вагоме значення для реформування владних органів і подальшого розвитку країни, оскільки:

- визначають самосвідомість народу та закріплюють в суспільній свідомості народу політичні норми;
- справляють значний вплив на суспільні настрої та на поточну політичну ситуацію в певну історичну добу.

Список використаних джерел.

1. Валевський О. Культурна політика як основа стратегії модернізації українського суспільства / О. Валевський // Публічне управління: теорія та практика: збірник наукових праць Асоціації докторів наук з державного управління.–Харків: Вид-во «ДокНаукДержУпр. – 2014. – №. 2. – С. 42 – 47.

2. Милосердов А. С. Роль исторических традиций в развитии местного самоуправления в современной России [Електронний ресурс] / Алексей Сергеевич Милосердов // Правовая инициатива – №3. – 2015. – Режим доступу до ресурсу: http://49e.ru/ru/2015/3/11

3. Усманова Р. М. Муниципальное право в системе публичного регулирования общественных отношений: проблемы теории и практики : автореф. дис. докт. юр. наук : Специальность 12.00.02 – конституционное право; конституционный судебный процесс; муниципальное право / Резида Миниярovна Усманова– Москва, 2014. – 42 с.

4. Мамина Н. А. Политические традиции: понятие и структура / Наталья Алексеевна Мамина // Современные исследования социальных проблем. –2013. – №4 (24). – С. 25 – 39.

5. Судаков С. С. Понятие традиции в современном американском либерализме / Сергей Сергеевич Судаков ; Калинингр. гос. ун-т. – Калининград : Издательство Калинингр. государственного университета, 2005. – 179 с.

6. Дорская А. А. Понятие «правовая традиция» в юридических исследованиях конца XX – начала XXI вв. [Електронний ресурс] / А. А. Дорская // Правозащитник: Международный научно-практический журнал. - № 3. – 2016. – Режим доступу до ресурсу: http://pravozashitnik.net/ru/2016/3/1

7. Мамина Н. А. Политические традиции: понятие и структура [Електронний ресурс] / Наталья Алексеевна Мамина // Современные исследования социальных проблем (электронный научный журнал). – 2013. – №4 (24) – С. 1 – 14. – Режим доступу до ресурсу: www.sisp.nkras.ru

8. Вовк Д. О. Правова традиція, правова культура, правова система: підходи до розуміння співвідношення / Дмитро Олександрович Вовк // Вісник Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого». –Серія: Філософія, філософія права, політологія, соціологія. – 2012. – №3 (13). – С. 145 –148.

Ровинська Катерина Ігорівна,

к.держ.упр., доцент
доцент кафедри права і законотворчого процесу
ОРІДУ НАДУ при Президентові України

МІСЦЕВЕ САМОВРЯДУВАННЯ В СИСТЕМІ СОЦІАЛЬНОГО РЕГУЛЮВАННЯ

Самоврядування в соціально-філософському аспекті - це риса високоорганізованих цілісних систем. Самоврядування в цьому плані співвідноситься з саморегулюванням і саморозвитком. Воно також передбачає наявність в соціальних системах підсистем у вигляді соціокультурних інститутів [1, с. 76]. Одним з таких інститутів виступає місцеве самоврядування.

У науці муніципального права, під місцевим самоврядуванням розуміється форма публічної влади, народовладдя, що здійснюється населенням і муніципальними органами [2, с. 126].

Значення місцевого самоврядування в політико-правовому аспекті добре відображає світовий досвід, який не розглядає його як альтернативу сильної держави. А скоріше навпаки: розвинене місцеве самоврядування є ознакою сильної держави. У період державних криз, приймаючи на себе питання життєзабезпечення на локальному рівні, місцеве самоврядування сприяє збереженню і зміцненню держави. У періоди між кризами місцеве самоврядування відіграє стабілізуючу роль у розвиток держави, забезпечуючи надання місцевих послуг і знімаючи соціальну напругу в суспільстві [3, с. 10].

Для того щоб виявити сутність і характерні риси місцевого самоврядування, потрібно визначити його місце і роль в системі соціального регулювання суспільних відносин, зіставити з його основними формами. До таких належать зовнішнє управління і саморегулювання.

Перше базується на відособленості, нерівності, співпідпорядкованості соціальних суб'єктів, коли джерело регулювання відділений від об'єкта. Зовнішнє управління реалізується за допомогою імперативних (авторитарних, адміністративних) методів і використовує головним чином такі кошти, як наказ, розпорядження, директиви, команду.

Саморегулювання ж базується на рівності, самостійності, природною взаємозалежності людей і пов'язано з використанням різних способів координації поведінки, а головним інструментом його є добровільне угоду (договір). Тут джерело соціального регулювання не відділений від об'єкта, так що кожен учасник громадського взаємодії виступає співавтором правил, за якими воно здійснюється.

Однак поряд з цими полярними формами соціального регулювання є ще і форми проміжні, прикордонні. До однієї з таких відноситься самоврядування, що містить в собі ознаки як саморегулювання, так і зовнішнього управління.

З першим його ріднить наступне:

а) кожен член самоврядного спільноти (громадського об'єднання, кооперативу, муніципального освіти і т.п.) безпосередньо бере участь в управлінні, маючи право голосувати по ключовим рішенням, обирати і бути обраним в постійно діючі управлінські органи, контролювати їх діяльність;

б) існує принципова можливість домагатися загальної згоди з найважливіших питань життєдіяльності громади;

в) має місце формальна автономія самоврядного спільноти, відсутнє пряме директивне управління ним з боку зовнішніх сил.

Разом з тим самоврядування не вільно і від деяких рис, характерних для зовнішнього управління:

1) За загальним правилом рішення ухвалюються не спільно всіма членами спільноти, а більшістю голосів. Інтереси меншини при цьому можуть бути не враховані і навіть відверто проігноровані. Можна погоджуватися або не погоджуватися з Гете в тому, що немає нічого огидніше більшості. Але в будь-якому випадку слід визнати, що подібний порядок прийняття рішень означає нав’язування волі однієї групи людей іншій, що притаманне саме зовнішнього управління.

2) Будь-яке самоврядні співтовариство формує постійно діючі органи управління, що мають об’єктивну тенденцію до відчуження від тих, які обрали їх членів.

3) При всій формальної автономії самоврядні співтовариство схильне більшого або меншого непрямому управлінського впливу з боку зовнішніх сил, в якості головної з яких виступає держава.

Все сказане повною мірою відноситься до місцевого самоврядування, тобто організації самоврядування громадян, які проживають на одній території (в одній місцевості). За елементарним логічним канонам, якщо даний об'єкт має схожі риси з двома іншими, які є антиподами, то воно являє собою щось третє, відносно самостійне. Так і самоврядування (в тому числі місцеве) з повною підставою можна віднести до особливої форми соціального регулювання, що відрізняється від зовнішнього управління.

Звідси - принципово важливий теоретичний висновок: без докорінної зміни своєї природи місцеве самоврядування не може бути продовженням державної влади та вбудовано в її вертикаль. Це, в свою чергу, вимагає: а) формування органів місцевого самоврядування без втручання державних структур; б) неприпустимість відносин влади і підпорядкування між державою і органами місцевого самоврядування; в) наявності самостійних, відокремлених від держави джерел фінансування місцевих громад (муніципальних утворень).

При всьому тому держава, зрозуміло, чинить серйозний вплив на місцеве самоврядування, яке в розвинених демократіях обмежується:

- участю у формуванні правових основ місцевого самоврядування - виключно через закони, прийняті вищим представницьким органом країни;

- забезпеченням виконання обов’язків органів місцевого самоврядування та їх посадових осіб перед членами місцевих громад - головним чином через суди і правоохоронні органи;

- проведенням політики фінансового вирівнювання територій - через відповідні бюджетно-податкові механізми;

- вступом в договірні відносини з муніципальними утвореннями.

Самостійність місцевого самоврядування, його рівноправні відносини з державою - не чиясь примха, а об'єктивна закономірність демократичної політичної системи. Тим самим забезпечується максимальне наближення органів самоврядування до інтересів місцевої громади, поділ влади як найважливіший демократичний принцип обмеження свавілля влади, школа самоорганізації громадян, структурування і активізація громадянського суспільства.

Список використаних джерел.

1. Соціологія : підручник / М.П. Требін, В.Д. Воднік, Г.П. Клімова та ін. ; за ред. М.П. Требіна. – Х. : Право, 2010. – 224 с.

2. Демиденко В. О. Предмет правового регулювання муніципального права України / В. О. Демиденко // Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ. - 2013. - № 3. - С. 125-131. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvknuvs_2013_3_18

3. Борденюк В. Методологічні основи співвідношення методів державного управління та методів здійснення місцевого самоврядування (правові аспекти) / В. Борденюк // Вісник Академії правових наук України. - 2010. - № 4. - С. 68-79. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vapny_2010_4_7

Стасишин Михайло Олександрович,

аспірант кафедри державного управління і місцевого самоврядування
ОРІДУ НАДУ при Президентові України

ДЕМОКРАТІЯ УЧАСТІ ЯК ПОТУЖНИЙ РЕАЛЬНИЙ ІНСТРУМЕНТ РОЗРОБКИ, ПРИЙНЯТТЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ

З огляду на реалізацію в Україні курсу демократичних реформ і формування громадянського суспільства, а також зміни в суспільно-політичній структурі нашої країни, питання побудови демократичної, правової держави не сходять з порядку денного. Мова про демократичність через розширення участі громадськості у прийнятті управлінських рішень, реалізації програм і проектів, оцінці досягнутих результатів. А також прозорість процесу розробки, прийняття та реалізації рішень шляхом запровадження системи публічних обговорень, активної діяльності громадських та експертних рад. Тобто, актуальним залишається питання впровадження ефективних механізмів демократії участі на місцевому рівні, за допомогою яких територіальні громади одержать реальні інструменті впливу на прийняття важливих управлінських рішень.

Кожен громадянин повинен мати право та можливість брати участь у веденні публічних справ, право голосу і право доступу до публічних послуг. Така теза була проголошена ще в 1966 році на Генеральній Асамблеї ООН [4, ст.25], а затим була підтримана Радою ООН з прав людини, яка прийняла три резолюції щодо рівної участі у веденні публічного життя. Так, Резолюція щодо рівної участі у політичному житті 2013 року [10] підтверджує зобов'язання держав уживати усіх відповідних заходів для забезпечення права на участь у політичних і публічних справах на рівних умовах. Резолюція Ради ООН з прав людини щодо рівної участі у політичних і публічних справах 2014 року [12] повторно наголошує на критичній важливості рівної та ефективної участі у політичних та публічних справах з метою забезпечення демократичного врядування. Резолюція щодо рівної участі у політичних і публічних справах, прийнята в 2015 році [11], визнає, що з появою нових технологій та можливостей, продовжують з'являтися і нові форми участі, і нагально закликає країни забезпечити широку участь громадян у політичних і публічних справах.

Демократія участі дає чи не найпотужніші практичні інструменти реальної політики. Їх правильне й системне використання є одним із найважливіших чинників успішного розвитку як на рівні громади, так і на рівні держави [1]. Демократія не може бути правлінням народу в буквальному розумінні, однак при цьому найголовнішим є створення умов для управління всіма справами суспільства не тільки від імені народу і не тільки в інтересах народу, а й здійснення цього управління самим народом.

Демократія участі – це політична теорія і політичний проект, які прагнуть до прямої демократії, економічної демократії в бездержавній, безгрошовій і безринковій економіці, самоврядування (демократія в соціальній сфері) та екологічної демократії. Теоретичний проект демократії участі (приклад політичного проекту, який є частиною демократичних і автономістських традицій) зародився в роботі політичного філософа, академіка та активіста Т. Фотопулоса «Towards An inclusive Democracy» і був пізніше розвинений ним та іншими авторами [7].

Демократія як народовладдя на сьогодні має *дві загальновизнані форми* – пряме (або безпосереднє) народовладдя та представницьке. *Пряме народовладдя* – безпосередня участь громадян у вирішенні державних справ (ухвалення рішення на референдумі, вирішення питань на загальних зборах тощо); *представницьке народовладдя* – вирішення державних питань представницькими органами (парламентом, місцевими радами тощо), управління державними справами не безпосередньо, а через обраних депутатів парламенту чи місцевого представницького органу [3].

Як відомо, безпосередня демократія (пряма демократія, пряме народовладдя) – це сукупність форм організації державної влади, за якої основні рішення щодо управління справами суспільства й держави схвалюються безпосередньо всіма громадянами на референдумах, зборах тощо [2]. Також відома як пряме народовладдя й чиста демократія [1], що так само позначає форму демократії (народовладдя), за якої люди безпосередньо вирішують (наприклад, шляхом голосування, загальними зборами) політичні ініціативи.

Під формами партисипативної демократії (демократії участі) розуміють способи, методи волевиявлення громадян з метою здійснення суспільних функцій, які мають правові наслідки. До форм партисипативної демократії (демократії участі), які

одержали своє законодавче закріплення в Україні, належать місцеві референдуми, місцеві вибори, загальні збори громадян за місцем їхнього проживання, місцеві ініціативи, громадські слухання, органи самоорганізації населення, опитування громадян тощо. Отже, партисипативна демократія (демократія участі) – це такий вид демократії, який передбачає безпосередню участь членів територіальної громади в управлінні громадою (або громадян – в управлінні державою), тобто в процесах підготовки, ухвалення управлінських рішень та контролю їх реалізації.

Головною відмінною ознакою демократії участі є те, що участь особи в суспільних процесах має бути саме безпосередньою, тобто член громади (громадянин) бере участь в управлінні громадою (державою) не через когось (іншу уповноважену особу чи орган), а сам особисто через відповідні механізми участі. Розвиток механізмів демократії участі фактично є визнанням недостатності механізмів представницької демократії, потреби їх доповнення та розширення з метою кращого врахування інтересів кожного члена громади.

Партисипативна демократія, або демократія участі, на місцевому рівні має як свої вигоди, так і загрози, які потрібно враховувати в практичній діяльності. Так, зокрема, Гук А.К., Олуйко В.М., Прошко В.Я., Толкованов В.В. [9, с. 7-11] серед вигод вони відзначають такі:

- іміджову, яка полягає у переконанні громадян в тому, що зробити щось приховано практично неможливо (поінформування та відкритість для всіх бажаючих сесій ради, засідань постійних комісій, виконкомів, тендерних комітетів тощо);
- колективна мудрість, яка формується шляхом залучення до опрацювання важливих документів, розробки та прийняття управлінських рішень інтелекту громади (кваліфікованих фахівців з конкретної тематики, їх досвіду, знань тощо);
- розбудова громади та розподіл відповідальності (нейтралізація впливу «незадоволених» громадян шляхом формування позиції «поінформованої» згоди, поділу моральної відповідальності з владою за долю розвитку громади).

Однак при цьому виникає ряд загроз, які науковці поділяють на: відкритість дій влади та неможливість приховати існуючі недоліки в менеджменті; популізм; розмивання відповідальності та витрати часу. Наприклад, слід зазначити, що у ряді зарубіжних країн спілкування з громадянами є обов’язковим елементом, який

прописаний у посадових інструкціях і відбувається у час, зручний для людей (після роботи, у вихідні, причому може займати більшу частину робочого дня).

Ефективне управління можливе лише за умови збалансованого поєднання таких демократичних механізмів, як партисипаторна та представницька демократія. Відповідно, Концепцією реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні [6], що була ухвалена Урядом 1 квітня 2014 р., передбачається розвиток демократії участі та її законодавчої бази. Одним із принципів задекларовано принцип «відкритості, прозорості та громадської участі». Серед очікуваних результатів реформи: створення «сприятливих правових умов для максимально широкого залучення населення до прийняття управлінських рішень, а також розвитку форм прямого народовладдя».

Для запровадження принципу безпосередньої участі громадян в управлінні державою необхідною умовою має бути розвинуте громадянське суспільство, засноване на довірі, де сильні неурядові громадські організації є необхідною умовою для виявлення громадянської позиції [5]. Адже «партисипативна модель» певним чином віддзеркалює засадничий принцип більш широкого залучення громадян до процесу публічного урядування. Саме цей концепт утілює ідею рівних можливостей для всіх членів суспільства у процесах ухвалення публічних рішень і прагне розширити коло зацікавлених осіб, які мають доступ до таких можливостей.

Список використаних джерел.

1. Абрам’юк Ігор. Демократія участі: механізми громадської участі на місцевому, регіональному та національному рівнях [Електронний ресурс] / І. Абрам’юк. – Режим доступу: http://regionet.org.ua/files/07_PartDemocracy_Abramyuk_Materials_v.122.07.14.pdf - Заголовок з екрану

2. Батанов О. В. Партисипативна демократія в системі місцевого самоврядування: проблеми законодавчого регулювання / О. В. Батанов, В. В. Кравченко, Х. В. Приходько // Аспекти публічного управління. - 2014. - № 9-10. - С. 12-28. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/aplup_2014_9-10_4 - Заголовок з екрану

3. Васильєва Н. В. Роль партисипативної демократії в побудові громадянського суспільства в Україні [Електронний ресурс] / Н. В. Васильєва,

О. П. Бойко // Вісник Національної академії державного управління при Президентові України, 2015. - № 2. – С. 98-105. – Режим доступу : http://visnyk.academy.gov.ua/wpcontent/uploads/2015/06/15.pdf - Заголовок з екрану

4. Генеральна Асамблея ООН «Міжнародний пакт про громадянські і політичні права», прийнятий 16 грудня 1966 року Організацією Об'єднаних Націй, Серія договорів, випуск 999, с. 171 – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_043 - Заголовок з екрану

5. Древаль Ю. Д. Демократія участі та політичне представництво / Ю. Д. Древаль // Актуальні проблеми державного управління. - 2012. - № 2. - С. 203-209. - Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/apdy_2012_2_30 - Заголовок з екрану

6. Концепція реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 01.04.2014 р. № 333 **:** [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/333-2014-%D1%80 - Заголовок з екрану

7. Кузнецов А. О. Партисипативна демократія: історичні нариси [Електронний ресурс] / Кузнецов А. О., Ігнатенко Л. Ю. – Режим доступу : http://www.kbuapa. kharkov.ua/ ebook/tpdu/2010-4/doc/1/14.pdf. - Заголовок з екрану

8. Попова І.М. Організаційно-правові механізми забезпечення партисипативної демократії (демократії участі) у системі місцевого самоврядування / І.Попова // Теорія та практика державного управління і місцевого самоврядування. - 2016. - № 1. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ttpdu_2016_1_23

9. Посібник з питань партисипативної демократії (демократії участі) на місцевому рівні. Під редакцією Толкованова В.В. – Київ, Крамар, 2011, 199с.

10. Рада ООН з прав людини «Рівноправна участь у політичному житті» : резолюція/ прийнята Радою з прав людини 8 жовтня 2013 р., A/HRC/RES/24/8 – Режим доступу: http://dag.un.org/bitstream/handle/11176/305484/A_HRC_RES_24_8-EN.pdf?sequence=3&isAllowed=yn - Заголовок з екрану

11. Рада ООН з прав людини, «Рівноправна участь у політичних і громадських справах»: резолюція/ прийнята Радою ООН з прав людини 12 жовтня 2015 р., A/HRC/RES/30/9 – Режим доступу: http://docbox.un.org/DocBox/docbox.nsf/GetFile?OpenAgent&DS=A/HRC/RES/30/9&Lang=E&Type=DOC8. - Заголовок з екрану

12. Рада ООН з прав людини, Фактори, що заважають рівноправній участі у політичній діяльності, та кроки для їх усунення: Доповідь Управління Верховного комісара Організації Об’єднаних Націй з прав людини, 30 червня 2014 р., A/HRC/27/29 – Режим доступу: https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/G14/069/52/PDF/G1406952.pdf?OpenElement - Заголовок з екрану

Чуп Іван Андрійович,

к.держ.упр., завідувач кафедри менеджменту
ВНЗ «Східно-європейський слов'янський університет»

СУЧАСНІ МОДЕЛІ СОЦІАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД

Результатом ефективної соціальної політики є високий рівень соціальної безпеки як держави загалом, так і на рівні територіальних громад. За таких умов самодіяльність територіальних громад, в першу чергу, має забезпечувати стабільність та розвиток соціальних і економічних процесів. На створення цих умов і мають спрямовуватись адміністративні зміни й механізми управління місцевих виконавчої влади та органів місцевого самоврядування.

Забезпечення соціальної безпеки територіальних громад лежить в площині реалізації державної соціальної політики, основним суб'єктом реалізації якої є держава, що визначає її загальні принципи, цілі, завдання та пріоритети. Ефективність реалізації такої політики обумовлюється рівнем самодостатності, освіти, здоров'я населення, соціальною стабільністю, конструктивністю відносин між різними соціальними групами.

В процесі пошуку найбільш якісної організації соціальної політики держави були вироблені три загальновизнані моделі соціальної держави: ліберальна, консервативна та соціально-демократична [1].

Так, ліберальна модель, що використовується в США, Австралії, Канаді, Великобританії та Японії, характеризується домінуванням приватної власності та визначальною роллю ринкових відносин в процесі реалізації соціальної політики. Така модель мінімізує роль держави в соціальному забезпеченні, що здебільшого спрямовується на мешканців, що живуть на межі бідності. В цій моделі соціальна допомога має адресний характер та, спрямована на найбідніші верстви населення, соціальні програми фінансуються за рахунок страхових механізмів. В державному та місцевих бюджетах передбачаються кошти лише на послуги, що відносяться до мінімальних соціальних гарантій [5]. Однак, в умовах економічного спаду ліберальна модель є недостатньо ефективною, адже відбувається скорочення фінансування як державних, так і приватних соціальних програм, що призводить до зниження рівня життя найбільш вразливих верств населення.

Консервативна модель соціальної держави впроваджена в країнах із соціально орієнтованою ринковою економікою, зокрема: Німеччині, Австрії, Італії, Франції, Нідерландах. Вирішення соціальних проблем, при використанні консервативної моделі, забезпечується консолідацією суспільних зусиль, при визначальній ролі відповідних державних органів. Уряд використовує можливості соціального партнерства, перетворюючи їх на комплексний механізм узгодження інтересів робітників та роботодавців [3, с. 222].

Роль держави в цій моделі значно більша, адже спостерігається рівність у обсягах бюджетного фінансування соціальних заходів та страхових внесків; основні джерела перерозподілу перебувають або в руках держави, або під її контролем в руках великих підприємств. Щоправда, в умовах економічного спаду видатки на соціальні програми суттєво знижуються пропорційно до рівня економіки.

В соціально-демократичній моделі провідна роль у соціальному захисті населення належить державі, яка надає гарантує забезпечення всім громадянам країни з державного й місцевого бюджетів, сформованих за рахунок податкових надходжень та обов'язкових платежів. Ця модель соціальної політики заснована на концепції соціальної солідарності, в якій соціальний захист розглядається як проблема всього суспільства, а не окремо взятих індивідів [4]. Така модель знайшла практичне втілення в країнах північної Європи – Швеції, Норвегії, Фінляндії, Данії, а також у Нідерландах і Швейцарії [3, с. 222].

Соціально-демократична модель ґрунтується на таких принципах соціального захисту: всі громадяни мають однакову соціальну цінність, незалежно від віку й продуктивності; суспільство не може відмовитися від «слабких» елементів і має створювати їм умови та надавати можливості для задоволення своїх потреб; соціальні послуги надаються виключно на добровільних засадах. В разі відсутності можливості добровільної допомоги, державою можуть застосовуватися примусові методи соціальної підтримки; соціальний захист має бути безперервним, всебічним і охоплювати всі сфери життя людини; соціальний захист повинен бути гнучким, доступним і здатним вирівнювати соціальні умови для всіх груп населення [3, с. 223; 4]. Саме ця модель була запозичена Україною з метою розвитку соціально-орієнтованої держави.

Модель відрізняється значним рівнем ролі держави в усуспільненні доходів і загальнонаціональних соціальних механізмів управління. Наприклад, частка державних витрат у ВВП становить: в Швеції 66 %, Данії – 61 %, Норвегії – 56 %. [4]. Завдяки цьому, держава має змогу забезпечувати високий рівень якості й загальнодоступності соціальних послуг (у тому числі, безкоштовне медичне обслуговування, освіту тощо) [3, с. 815-816]. Проте роль органів місцевого самоврядування у ній значна. Адже доходи місцевих бюджетів, що утворюються за рахунок скоординованих дій органів місцевого самоврядування та бізнес-інститутів, є основою забезпечення соціальної функції держави.

Наведені класичні моделі в жодній країні світу не зустрічаються в чистому вигляді, представляючи «ідеальні типи» соціальної держави, кожний з яких має свої переваги й недоліки [2, с. 260; 3, с. 220]. На практиці можна побачити сполучення елементів ліберальної, корпоративної й соціал-демократичної моделей при явному переважанні характерних рис однієї з них. У Канаді, наприклад, поряд зі страховою пенсією існує так-звана «народна» пенсія. Аналогічна пенсія введена і в Австралії [3, с. 221]. У США існує безліч видів та типів соціальної допомоги, виплачуваної з «кас соціального страхування» [6, с. 27].

З вищенаведеного можна зробити висновки про те, що проблема створення належних умов для формування засад соціальної безпеки територіальних громад актуальна не тільки для України. Наприклад, у країнах ЄС вона тісно корелюється з проблемою фінансування соціально-економічних процесів, пошуку необхідних для її вирішення обсягів інвестицій спрямованих на забезпечення сталого розвитку громад. Україні слід враховувати позитивні напрацювання кращих зарубіжних практик соціальної політики й формування системи соціальної безпеки та екстраполювати їх в соціальну практику з оглядом на власні традиції та бюджетні можливості.

Із зарубіжних моделей змішаної соціальної політики та соціальної стратегії для України найбільш ефективною є соціал-демократична модель в цілому і, зокрема, такі її регіональні типи, як шведська (скандинавська соціальна модель, німецька модель) соціального ринкового господарства, в яких найбільш помітно виражена соціальна орієнтація. Вони значною мірою здатні відтворити українські традиції державного управління і соціального захисту населення, в яких важливе місце займали ідеї соціальної справедливості та соціальної захищеності вразливих верств населення.

Стратегія соціальної політики й формування системи соціальної безпеки має бути відмежована від політико-популістських рішень. Вона, насамперед, має враховувати необхідність системного соціального, економічного та інфраструктурного розвитку територіальних громад, а відтак і збільшення видатків на розвиток соціальної сфери.

Список використаних джерел.

1. Бехтер Л. А. Методичний підхід для отримання інтегральної оцінки економічної безпеки сільськогосподарських підприємств на основі методу ентропії / Л. А. Бехтер // Бізнес-Інформ [Текст]. – 2013. – № 2. – С. 83 – 87.

2. Длугопольський О. В. Роль інституту держави у формуванні концептуальних основ економіки добробуту: теоретико-методологічні підходи / О. В. Длугопольський // Наукові праці Донецького нац. техн. університету [Текст]. Сер. : економічна. – Дон. : ДонНТУ, 2007. – Вип. 31-1. – С. 257 – 264.

3. Михненко А. Світові моделі соціальної політики: уроки для України / А. Михненко, Н. Щур // Вісник Національної академії державного управління [Текст]. – 2013. – № 11. – С. 219 – 227.

4. Кушнір М. Соціально орієнтована ринкова економіка ФРН: держава загального добробуту [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://nauka.kushnir.mk.ua/?p=52993.

5. Чуп І. А. Актуальні підходи до підвищення соціальної безпеки територіальних громад / І. А. Чуп // Публічне адміністрування: теорія та практика [Електронний ресурс] : ел. зб. наук. пр. — Вип. 1 (15). — Дніпропетровськ : ДРІДУ НАДУ, 2016. — Режим доступу : http://www.dridu.dp.ua/zbirnik/2016-01(15)/18.pdf.

6. Шибаєва О. І. Сучасні концепції змішаної економіки / О. І. Шибаєва // Наукові праці Донецького нац. техн. університету [Текст]. Серія: економічна. – Вип. 38-3. – Дон. : ДонНТУ, 2010. – С. 25 – 30.

ЗМІСТ

ПРИВІТАННЯ		3
СЕКЦІЯ 1. ТЕОРІЯ ТА ІСТОРІЯ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ		
Starciuc Carolina	ГЛОБАЛИЗАЦИЯ КАК ФАКТОР ВЛИЯНИЯ НА СТРАТЕГИЮ ГОСУДАРСТВЕННОГО УПРАВЛЕНИЯ РОССИИ: СОВРЕМЕННЫЕ РЕАЛИИ	7
Бєльська Тетяна Валентинівна	ДОСЛІДЖЕННЯ СУСПІЛЬНО-ВЛАДНИХ ВІДНОСИН: МЕТОДОЛОГІЧНИЙ ПІДХІД	11
Гладченко Анатолій Юрійович	ТРАНСФОРМАЦІЯ ПОНЯТІЙНО-КАТЕГОРІАЛЬНОГО АПАРАТУ ДЕРЖАНОГО УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІЧНОЮ РІВНОВАГОЮ	16
Динник Ірина Петрівна	РОЛЬ ДЕРЖАВИ В ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ПОТРЕБ ТА ІНТЕРЕСІВ ЛЮДИНИ В УКРАЇНІ	19
Закорчемна Олена Віталіївна	ЄТИМОЛОГІЯ ПОНЯТЬ «КОНСУЛЬТАТИВНИЙ ОРГАН», «ДОРАДЧИЙ ОРГАН» ТА «КОНСУЛЬТАТИВНО-ДОРАДЧИЙ ОРГАН»	24
Лесик Олена Василівна	ФАКТОРИ ВПЛИВУ ЗОВНІШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА НА СИСТЕМУ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ УКРАЇНИ	28
Матвієнко Людмила Володимирівна	ОСОБЛИВОСТІ ПРОЦЕСУ СТАНОВЛЕННЯ РАННЬОКЛАСОВОГО СУСПІЛЬСТВА НА ТЕРИТОРІЇ СТЕПОВОГО ПОБУЖЖЯ: РЕТРОСПЕКТИВНИЙ АНАЛІЗ	31
Панченко Ганна Олександрівна	СУТНІСТЬ БАГАТОРІВНЕВОГО УПРАВЛІННЯ: ТЕОРЕТИЧНІ ПІДХОДИ	36
Поліщук Ганна Олексіївна	ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ СФЕРИ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА	40

Розмаріцина Наталія Анатоліївна	ЕТАПИ СТАНОВЛЕННЯ СИСТЕМИ НАДАННЯ АДМІНІСТРАТИВНИХ ПОСЛУГ В УКРАЇНІ: ПЕРСПЕКТИВНІ НАПРЯМКИ РОЗВИТКУ	44
Самойленко Альона Петрівна	ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ТА ПЕРЕДУМОВИ СОЦІАЛЬНОГО ПАРТНЕРСТВА	48
Яроміч Світлана Анатоліївна, Буряченко Олександр Євгенович	ІНСТИТУЦІОНАЛЬНІ ОДИНИЦІ В ІНФРАСТРУКТУРІ ПЕНСІЙНОЇ СИСТЕМИ	51

СЕКЦІЯ №2 МЕХАНІЗМИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ

Goriacha Kateryna	LEGAL PROBLEMS CONCERNING INTERNALLY DISPLACED PERSONS IN UKRAINE	56
Ivan Komarovsky	DEFINITION OF THE NOTION OF LOCAL DEVELOPMENT BASED ON THE CONCEPT OF SUSTAINABILITY CIRCLES	59
Алєксандрова Тетяна Володимирівна	УЧАСТЬ ГРОМАДСЬКОСТІ В ПРОЦЕСАХ ФОРМУВАННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ: ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД	64
Бабіч Олександр Володимирович	АКТУАЛЬНІСТЬ ПРОБЛЕМИ ЕНЕРГОЗБЕРЕЖЕННЯ В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЙНИХ РЕФОРМ (НА ПРИКЛАДІ МІСТА ГОЛА ПРИСТАНЬ)	68
Бєломестних Поліна	МОНІТОРИНГ ЯК ІНСТРУМЕНТ РЕАЛІЗАЦІЇ МЕХАНІЗМУ ВЗАЄМОДІЇ ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ ЧЕРЕЗ СОЦІАЛЬНІ МЕРЕЖІ	72
Біль Мар'яна Михайлівна	ЕФЕКТИВНІСТЬ МЕХАНІЗМУ РЕГУЛЮВАННЯ МІГРАЦІЇ НАСЕЛЕННЯ	76

Давтян Степан Гургенович	ОПТИМІЗАЦІЯ МЕХАНІЗМІВ ВІДНОСИН У ПУБЛІЧНІЙ СФЕРІ НА ЕТАПІ РЕФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ В УКРАЇНІ	81
Даниленко Сергій Анатолійович	ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД РЕГУЛЮВАННЯ МЕДІА-СФЕРИ В КОНТЕКСТІ ВЗАЄМОДІЇ ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ І ЗАСОБІВ МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ	87
Домбровська Світлана Миколаївна	СОЦІАЛЬНА БЕЗПЕКА ДЕРЖАВИ: ПОНЯТТЯ ТА МЕХАНІЗМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ	91
Дуліна Оксана Василівна	ФУНКЦІОНАЛЬНЕ ОБСТЕЖЕННЯ ЯК ПІДҐРУНТЯ ПРОВЕДЕННЯ АДМІНІСТРАТИВНОЇ РЕФОРМИ	95
Ільчанінова Наталія Іванівна	ПУБЛІЧНІ ПОСЛУГИ ЯК КАТЕГОРІЯ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ	100
Кучеренко Андрій Анатолійович	СУТНІСТЬ ПОНЯТТЯ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ СФЕРИ ДІЯЛЬНОСТІ ПОЛІТИЧНИХ ПАРТІЙ	104
Лемець Марія Василівна	РЕАЛІЗАЦІЯ УГОДИ ПРО АСОЦІАЦІЮ: НЕОБХІДНІСТЬ РОЗРОБКИ ІНСТРУМЕНТАРІЮ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВА ЛЮДИНИ НА СПРАВЕДЛИВИЙ СУД	106
Липовська Світлана Олексіївна	СОЦІАЛЬНА ТА ЕКОНОМІЧНА СКЛАДОВА ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЗАЙНЯТОСТІ НАСЕЛЕННЯ	108
Лужецька Надія Анатоліївна	СОЦІАЛЬНІ СТАНДАРТИ ЯК ЕФЕКТИВНА СКЛАДОВА ПРОТИДІЇ ВЖИВАННЯ НАРКОТИЧНИХ ЗАСОБІВ, ПСИХОТРОПНИХ РЕЧОВИН ТА ПРЕКУРСОРІВ НЕ ЗА МЕДИЧНИМ ПРИЗНАЧЕННЯМ	111

Мусійовський Андрій Йосипович	СТРАТЕГІЧНЕ ПЛАНУВАННЯ – ШЛЯХ ДО ПОКРАЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ ЛІСАМИ І ЛІСОВИМ ГОСПОДАРСТВОМ	115
Напльоков Юрій Васильович	THE CENTER OF GRAVITY AND ORGANIZATIONAL STABILITY	121
Обушна Наталія Іванівна	ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ В КОНТЕКСТІ СУСПІЛЬНОЇ МОДЕРНІЗАЦІЇ	125
Пироженко Наталія Вікторівна	ДОСВІД ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНОГО ПАРТНЕРСТВА В СФЕРІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЖИТЛОМ ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИ ОСІБ У ПОСТРАДЯНСЬКИ КРАЇНАХ	129
Присяжнюк Ігор Михайлович	ВДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМІВ ВЗАЄМОДІЇ ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ ЩОДО ЗАПОБІГАННЯ ТА ЛІКВІДАЦІЇ НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ В УКРАЇНІ	134
Проніна Оксана Володимирівна	ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ ЗЕМЕЛЬНИМИ РЕСУРСАМИ НА МІСЦЕВОМУ РІВНІ	137
Сіцінський Назарій Анатолійович	СУЧАСНІ ВНУТРІШНІ ВИКЛИКИ НАЦІОНАЛЬНІЙ БЕЗПЕЦІ УКРАЇНИ В УМОВАХ ЗБРОЙНОЇ АГРЕСІЇ РОСІЙСЬКОЇ ФЕДЕРАЦІЇ	141
Ткач Інна Володимирівна	АДАПТАЦІЯ ЗАРУБІЖНОГО ДОСВІДУ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРИНЦИПІВ ПРОЗОРОСТІ ТА ВІДКРИТОСТІ В УКРАЇНІ	143
Тодорова Ольга Леонтіївна	ПЕРЕДУМОВИ ТА НЕОБХІДНІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ ПУБЛІЧНИХ ІНСТРУМЕНТІВ РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ	147

Фольгіна Тетяна Олександрівна	ВПРОВАДЖЕННЯ ЕНЕРГОМЕНЕДЖМЕНТУ В МЕХАНІЗМІ УПРАВЛІННІ ЕНЕРГОЕФЕКТИВНІСТЮ	151
Цевельов Олег Євгенович	ОСНОВИ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ У СФЕРІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРИКОРДОННОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ	154
Чаплай Ірина Віталіївна	ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАТИВНА ІНФРАСТРУКТУРА ВЗАЄМОДІЇ ДЕРЖАВИ ТА ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА	157
Чернов Сергій Валерійович	ВДОСКОНАЛЕННЯ ДЕРЖАВНОГО МЕХАНІЗМУ ЕКСПЕРТИЗИ ПУБЛІЧНИХ ПРОЕКТІВ	159
Щуревич Ліна Михайлівна	ПЕРСПЕКТИВИ АГРАРНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ НА ОСНОВІ ДОСВІДУ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ	162

СЕКЦІЯ 3 ДЕРЖАВНА СЛУЖБА

Весельська Марина Віталіївна	ШЛЯХИ ПРОФЕСІОНАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНИХ СЛУЖБОВЦІВ У СФЕРІ ОСВІТИ	166
Чижова Світлана Миколаївна	СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ КАДРАМИ ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ В УМОВАХ РЕФОРМИ ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ	168

СЕКЦІЯ 4 МІСЦЕВЕ САМОВРОЯДУВАННЯ

Базенко Владіслав Анатолійович	ПИТАННЯ ЕФЕКТИВНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ФІЗКУЛЬТУРНО-СПОРТИВНОЇ РОБОТИ НА РІВНІ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ	173
Берсан Павло Андрійович	ФОРМУВАННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЯ СИНЕРГЕТИЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ	177
Варламов Михайло Васильович	КРАУДСОРСИНГ ТА КРАУДФАНДИНГ У ДІЯЛЬНОСТІ ВИКОНАВЧИХ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ	182

Верхогляд Денис Володимирович	НЕОБХІДНІСТЬ ЗМІН МЕХАНІЗМУ ОБЛІКУ ДІТЕЙ ШКІЛЬНОГО ВІКУ ОРГАНАМИ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ	185
Ворона Петро Васильович	КАЗАХСЬКА МОДЕЛЬ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ: КОНСЕРВАТИЗМ ЧИ ЄВРАЗІЙСЬКА ТРАНСФОРМАЦІЯ.	189
Кожина Алла Василівна	УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ РЕСУРСНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ В УКРАЇНІ	194
Мануілова Катерина Віталіївна	РОЛЬ ТРАДИЦІЙ У РЕФОРМУВАННІ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ УКРАЇНИ	197
Ровинська Катерина Ігорівна	МІСЦЕВЕ САМОВРЯДУВАННЯ В СИСТЕМІ СОЦІАЛЬНОГО РЕГУЛЮВАННЯ	202
Стасишин Михайло Олександрович	ДЕМОКРАТІЯ УЧАСТІ ЯК ПОТУЖНИЙ РЕАЛЬНИЙ ІНСТРУМЕНТ РОЗРОБКИ, ПРИЙНЯТТЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ	206
Чуп Іван Андрійович	СУЧАСНІ МОДЕЛІ СОЦІАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД	212

Наукове видання

ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ В УКРАЇНІ: ІСТОРІЯ ДЕРЖАВОТВОРЕННЯ, ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

[Електронний ресурс]

Матеріали VIII Міжнародної наукової Інтернет-конференції аспірантів та докторантів з державного управління

26 травня 2017 року

Підписано до друку 24.06.2017.
Формат 60х84/16. Папір друкарський.
Гарнітура «Times». Друк цифровий. Обл.-вид.арк. 10,2.
Зам. № 46/06.

Видавництво
Одеського регіонального інституту державного управління
Національної академії державного управління
при Президентові України
Свідоцтво ДК № 1434
від 17 липня 2003 р.
65009 м. Одеса,
вул. Генуезька, 22
тел. (048) 705-97-48
www.oridu.odessa.ua